Julie Edel Hardenberg

Namminersorneq

210609

21 06 09 – NAMMINERSORNEQ © JULIE EDEL HARDENBERG & MILIK PUBLISHING

ISUMASSARSISOQ AAQQISSUISORLU | IDE OG REDAKTION **JULIE EDEL HARDENBERG** ANINGAASALEEQATAASUNUT UKUNUNNGA QUJANAQ | TAK TIL NEDENSTÅENDE FOR ØKONOMISK STØTTE **NAMMINERSORNERULLUTIK OQARTUSSAT, ICC, NAPA** QUPP. KING. ASSILIAQ | BAGSIDE ILLUSTRATION **ASLAK MOTZFELDT** NUTSERISOQ | OVERSÆTTER **JUANA PETRUSSEN** NAQITAT | TRYK **NUUK OFFSET** ILUSILERSUISOQ | LAYOUT **JETTE BRANDT** SAQQUMMERSITAQ SIULLEQ, NAQINNERA SIULLEQ | 1. UDGAVE, 1. OPLAG, 2009

ISBN **978-87-91359-71-2**

ALLE RETTIGHEDER FORBEHOLDES.

GENGIVELSE AF DENNE BOG ELLER DELE AF DEN UDEN FORLAGETS SKRIFTLIGE SAMTYKKE ER FORBUDT.

UNDTAGET ER KORTE UDDRAG TIL BRUG I OMTALER OG ANMELDELSER.

JULIE@HARDENBERG.DK

IMAI INDHOLD ..... **QUPP. SIDE**

JULIE EDEL HARDENBERG 4-5
TUPAARNAQ ROSING OLSEN 6-9
IBEN MONDRUP SALTO 10-19
AFFARMIK QALLUNAAQ 20
AGNES JOHNSEN 21
AGGU BENTZEN 22
AKISOOQ FILEMONSEN 23
ALBERTE 24
ALEQA HAMMOND 25
AMINNGUAQ PETRUSSEN 26
AMAASA PETERSEN 27
ANE SOFIE RASMUSSEN 28
ANGERDLA FLEISCHER 29
ANJA JOCHIMSEN 30
ANNE-MARTHA LARSEN ANDERSEN 31
ANONYM 32
ANAANA 33
ANAANAQ 34-37
ANAANAT 38-39
ASII CHEMNITZ NARUP 40-42
CAMILLA 43
CONNIE KRISTOFFERSEN 44
DINAH 45
ELVIRA OLSEN 46
FILIPINE MØLLER 47-49
FREDERIKKE ANDREASSEN 50-52
HEIDI MØLLER 53
HANS A. LYNGE 54-55
IVALO FRANK 56-57
IVALO OLSEN 58
JENSINE EGEDE 59-60
JOHANNE BIILMANN EGEDE 61-63
JULIA BECH 64
JULIANE HENNINGSEN 65
JUNO 66-67
JUAAKA LYBERTH 68
KALAALINNGORLAAQ 69
KAREN MARIE 70
KAREN PETERSEN 71
KARL ANDERSEN 72-74
KONG SALOMON PETERSEN 75
LARNA TUKULA 76
LENE T 77
LINE DALENTOFT 78
M.M.R 79
MARGRETHE INÛSUGTOK˝ UGPERNÁNGITSOK˝ 80
NIVI HANSEN 81
NUKA 82
NUKARTAA 83
NUNARSUARMIU 84-85
OVE HEILMANN 86-87
OVE BERTHELSEN 88
PANEERAQ 89
PANIIT 90-91
PAANNAANIT 92
REGINE MØLGAARD 93
ROSALIA-MARIE STENBAKKEN 94
SISIMIORMIUT 95
SVEND 96-97
T. A 98
THIMOTHÆUS POULSEN 99
TUPÂRNA SIMONSEN 100
UJOORSI 101
ULLORIAQ GRØNVOLD 102
VITTUARAQ 103
1959-EQ 104

JULIE EDEL HARDENBERG

Namminersulernissatta namminersulinnginnissattaluunniit taasissutiginissaata tungaanut maluginiarsimavara Nuummi innuttaasut namminersulernissap qanoq inuiaqatigiinnut kinguneqarnissaa qanoq assigiinngitsigisunik isumaqarfigineraat. Nunasiaasimanerup kingorna, Kalaallit Nunaata aammalu kalaaliussutsip ataasiinnarmik paasineqarsinnaajunnaarnerani, namminersulernissaq assigiinngitsorpassuarnik isummerfigineqarlunilu isumaqarfigineqarpoq.

Silarsuarmik immitsinnullu isiginneriaaserput suminngaanneernitsinnik sunnersimaneqarajuppoq. Uangali isumaqarpunga apuussivissamik naalakkersuinikkut sunnersimaneqanngitsumik amigaateqartoqartoq, kikkulluunniit Namminersulernerup imminnut qanoq isumaqarnera pillugu isummerfigisinnaasaannik. Aammalu minnerunngitsumik inuit piviusumut nutaamut qanoq sinnattoqarlutillu ilimasuuteqarnersut. Suut pingaartinneqarpat? Taasinermi toqqakkamut naleqartitat suut tunngaviuppat?

Aningaasaqarnermut tunngasut? Imaluunniit pissutsit tunngaviunerusut, soorlu inuiattut akuerineqarnissaq, tamatumanilu oqaatsinut kulturi-mullu isummat pingaartinneqarnerat, pissutsilluunniit allarluinnarnut tunngasut?

Ilanngussanik ataasiakkaanik saqqummersitsinermi, piffissami tassanerpiaq pisunik siunissamut uppernarsaasiivunga. Taamaalillutik allat, ilanngussaqartullu namminneq, taakku kinguaavisa allallu takullugulu atuarsinnaaniassammassuk juunip 21-anni 2009-mi Namminersulernermut ikaarsaariarneq pillugu qanoq uummammioqartoqarsimanersoq.

Inunnut allagatigut peqataasimasunut qujanarujussuaq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Julie Edel Hardenberg

JULIE EDEL HARDENBERG

Op til valget om Selvstyre eller ej, bemærkede jeg hvor forskelligt folk i Nuuk mente hvad selvstyre ville medføre for samfundet. I en postkolonial tid, hvor Grønland og grønlandskhed ikke længere er en entydighed, er der mange forskellige holdninger og meninger om selvstyre.

Den måde vi opfatter verden og os selv på, bærer ofte præg af det vi kommer fra. Men jeg synes at der manglede et apolitisk rum, hvor alle kunne komme med deres input på, hvad Selvstyre betyder for dem. Og ikke mindst hvilke drømme og forventninger folk har til den nye virkelighed. Hvad vægtes der? Hvilke værdier lægges der til grund for ens valg?

Er det økonomi? Eller det mere basale forhold, som at blive anerkendt som et folk, herunder forholdet til sproget og kulturen som er i højsæde, eller er det helt andre forhold?

Jeg har med udstillingen af de enkelte bidrag, skabt en "tids-dokumentation" for eftertiden. Så andre, herunder også bidragsyderne selv, deres efterkommere og andre kan se og læse hvad de havde på hjertet om overgangen til Selvstyre den 21. juni 2009.

Stor tak til dem som har bidraget i form af deres breve.

Med venlig hilsen

Julie Edel Hardenberg

Julie Edel Hardenberg

TUPAARNAQ ROSING OLSEN

Pereersunut, ullutsinnut siunissamullu eqqarsaatersuutimerngit

Una namminersornermut ikaarsaarnitsinnut atatillugu eqqarsaatersuutiminertut atuaruk. Eqqarsaatit amerlaqaat qangalu pereersunut, ullutsinnut siunissamullu pissigarput, allanniarsarivungalu ullumikkut angusimasatsinnut aqqusaarsimasagut oqaasertalerniarsaralugit. Taamaattormi, namminersornissamut angeratta misigisimasara aallarniutigeriarlara. Misigisimavunga ingerlariaqqinnissatsinnut akisussaaffimmik tiguseqatigiinnissamut suliassamillu kivitseqatigiinnissamut akuersisugut. Isumaliortaatsikkut kivitsiallannarpoq ataatsimut peqatigiittut suliumagatta, iluatsinnissamullu akisussaaffik taamaallaat uatsinniittoq akueralugu. Inuiaavugut imaaliallaannaq uppititassaanngitsut ukiuni tuusintilinni arlalinni napaannarsinnaasimasut, ilaatigut piffissanik ilungersunaqisunik, soorlu nappaalanersuarnit nungutaangajattarsimanernit, aniguisinnaasarsimasut. Oqaluttuarisaanitsinni sorpassuarnik aqqusaagaqarsimavugut, 1721-miit 1953-imi danskit naalagaaffianni 'naligiisitaasutut' ilanngutitinneqarnerput tikillugu nunasiaataasimalluta, 1979-imiit namminersorne-rulernermik ingerlataqarsimalluta ullumikkullu namminersornermut ikaarsaarluta. Nunarsuarmiunut tamanut atuuppoq ineriartorneq aqqutissaammat. Uninngaannarnermi ajorpugut, alloriallattaartarlutali, ataasiakkaatut, inuiaqatigiittut nunarsuarmioqatigiittullu.

Allallunga eqqaalerpara Augo Lyngep, 1953-imiit ´59-imi Hans Hedtoftimut umiiaqataanermi tungaanut folketingimi ilaasortaatitatta, atuakkiaa 1931-mi saqqummersoq. Taanna Augo Lyngep naalakkersuinikkut suliamini anguniagaasa allassimaffiattut taaneqarsinnaavoq qulequtaqarlunilu "Ukiut 300-nngornerat", Hans Egedep tikinneraniit. Tassa ukioq 2021-mi pisimasuutitaavoq, maanna uagut nalitsinni. Atuakkami kalaallit tassaapput: 'Akuleriit europamiut pigisaannit anersaakkullu inuunerannit sunnerneqarsimasut, siuliminnilli suli pigisaqartut. Pingaarnertut inuutissarsiutigineqarput aalisarneq savaateqarnerlu, kalaallit danskillu oqaasii naligiimmik atorneqarput, inuusuttorpassuillu Danmarkimi qaffasinnerusunik ilinniagaqartuupput'. Ullumikkullu silaannaap kissatsikkiartorneranut quianartumik sanilliunneqarsinnaasoq, - 'tupaallatsitsisumik tuluttut atuakkamik saqqummiisoqarsimavoq, sermersuatsinnik aatsitsisinnaasumik nassaartoqarsimasoq'. Ullumikkummi taamatorpiaq pisoqarnissaa nunarsuarmioqatigiit pinaveersimatinniarsuaarpaat. Augo Lyngep atuakkiamini siulittuutigisai takorloorsinnaasaanit sukkaneroqisumik pipput. Takornariaqarneq aatsitassarsiornerlu inuutissarsiutitut tapertaajartuaarput. Ilinniaqqiffiit qaffasinnerit Danmarkimiinnaq pinnatik aamma nunatsinni nunanilu allani pisarput. Tuluit oqaasii oqaatsit pingajuattut atorneqaleriartorput, maannalu ukiuni 30-ni namminersornerulernermik ingerlataqareerluta namminersornermut ikaarsaarpugut. Inuiattullu akuerisaavugut!

Nunatta nunasiaataanermiit ullumikkumut inuiattut kinaassutsimik aalajaatsumik tunngavissinniarneranut ineriartorsimanera sorpassuarnik imaqarpoq. Naleqartitat ilisarnaatillu ilaatigut aanngartutut misinnartartut nassaareqqinniartutut ippavut, - nukittussu-

seq pinertussuserlu, ilaqutariit imminnut ataqatigiilluarnerat, qungujunnartunik nuannarisaqarneq illarnerlu, qanilaassuseq tikilluaqqusiumatunerlu, utoqqarnut ataqqinninneq, allat pigisaannut ataqqinninneq il.il. Nunatta ineriartupiloornerani naleqartitarpassuit inuiaqatigiinnik ataatsimoortitsisut katakkiartuaarsimavagut, nassaareqqittariaqarpavullu allanillu ilaartorlugit. Qanittukkut 1960-imi aviisini allaatigisaq atuarpara, tassanilu aataga Otto Rosingi apersorneqarluni ilaatigut ima oqarpoq. "Kulturit marluk kattukkaangata aallaqqaammut aseruunnermik pilersoqartarpoq. Kingunerluutit sivisuumik atasinnaasarput, qaqeqqinniarnerlu aporfissaqarlunilu ajornakusoortuusinnaasarpoq". Ila ilumuussusia, tassami nunatsinni ineriartupiloorneq inuttut aki-susimaqaaq, ullumikkullu kingunerluutit atukkavut amerlapput. Inuiaqatigiinni anniaat atuuttoq annertuvoq, taamaattorli anniaatit ammaakkiar-tuaarneqarput. Malugisimavara tusaajuarlugulu kingunerluutinik suliareqqiineq piumassuseqarfigineqartoq.

Isumaqarpunga killiffitsinni suliareqqiinermiilluta. Ineriartortitsipiloornerup tupannartua qaangereerparput, ingerlarnga akueriartuaarparput immitsinnullu suliariartuaarluta aallartippugut. Qummut aqqut aporfissaqartoq ajornakusoortorlu atorparput. Kisianni inuiaqatigiinni nukinnik ajunngitsorpassuarnik nukittuunillu assorooqataasussanik peqarpugut. Inuusuttut akornanni piginnaanilippassuit saqqummillattaartuarput, ilinniartitaanerup iluani pisoqaqaaq ilorraallu tungaanut ingerlavugut. Ullumikkut inuiaqatigiiuvugut assigiinngissitaartuulluta, tamannalu atussavarput nukittoqutigalugulu, sanngeequtitut isiginagu. Inuiaqatigiit 'akuleriit europamiut pigisaannit anersaakkullu inuunerannit sunnerneqarsimasut, siuliminnilli suli pigisaqartut', soorlu Augo Lynge siulittuisoq. Maannamiit ukiut 100-innaalluunniit siumut takorlooruminaapput, sulissutigisavulli naapertorlugit angusaqassaagut. Ukiullu 100-t qaangiuppata kingulissavut allagaateqarfinni misissuillutik allakkat ukua nassaa-rilerunikkit atuarsinnaassavaat taamani kalaallit 2009-mi namminersuleramik eqqarsaataat ilaatigut qanoq isikkoqarsimanersut. Namminersorneq qangali iluatsissimasoq maannalu inuunerminni nunarsuarmioqatimik akornanni naligiittut inissisimalersimanerminnut aqqutissiueqataasimasoq. Imaassinnaavormi!

Tupaarnaq Rosing Olsen tusagassiortuuvoq atuakkiortuullunilu. Tusagassiortutut namminersortutut suliaqartuuvoq.

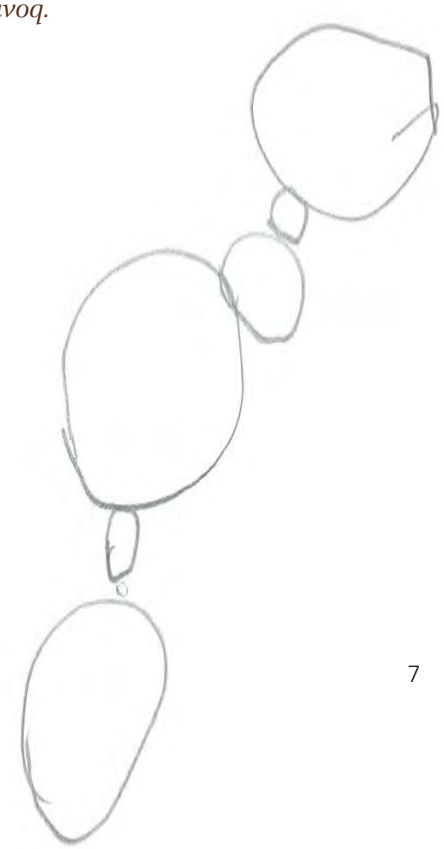

TUPAARNAQ ROSING OLSEN

Strøtanker over fortid, nutid og fremtid

Læs dette som strøtanker som jeg gør mig, nu hvor vi har taget hul på en ny epoke som et selvstyrende land. Tankerne er mange, og jeg springer mellem fortid, nutid og fremtid og prøver at sætte ord på, hvilken udvikling vi har været igennem for at nå dertil. Jeg kan jo starte med at fortælle, hvad jeg selv følte, da vi sagde ja til selvstyre. Jeg følte, at vi sagde ja til at tage et medansvar for vores videre vej og løfte i flok. Det giver et mentalt løft, at vi har sagt ja til, at vi er klar til at tage fat sammen og at ansvaret for, at det skal lykkes ligger hos os, - og kun os. Vi er en hårdfør befolkning som har overlevet i flere tusinde år, også under meget vanskelige forhold, hvor befolkningen til tider blev reduceret til et minimum ved bl.a. epidemier. Vi har været igennem et historisk forløb med kolonistatus fra 1721 til vi blev 'en ligestillet' del af det danske rige i 1953, hjemmestyre fra 1979 til i dag, hvor vi har opnået selvstyre. Udvikling er nok nøgleordet for menneskeheden i det hele taget. Man befinder sig jo ikke bare på det samme stade, men bevæger sig fremad, skridt for skridt. Det gælder for det enkelte menneske som for et folk og på globalt niveau.

Jeg kan ikke lade være med at tænke på en fremtidsroman som Augo Lynge, medlem af folketinget fra 1953 til´59, hvor han omkom ved 'Hans Hedtoft's forlis, skrev i 1931. Bogen kan ses som et skrift for hans politiske målsætninger og havde titlen "Ukiut 300-nngornerat" , 300-året for Hans Egedes ankomst. Det vil sige år 2021, vores nutid. I bogen bestod den grønlandske befolkning af: 'Et blandingsfolk, som i kulturelt henseende var vesteuropæisk orienteret, men som samtidig havde elementer fra sin eskimoiske fortid i behold. Hovederhvervene bestod af fiskeri og fårealv, og dansk og grønlandsk taltes side om side. Mange unge var i gang med en videregående uddannelse i Danmark'. Og en sjov parallel til den globale omvarmning, - 'der omtales en opsigtsvækkende bog på engelsk, som beskriver en videnskabelig opfindelse, der var i stand til at smelte indlandsisen'. Nu sker dette jo snarere på ufrivillig basis i dag, og verdenssamfundet prøver netop på at undgå nedsmeltningen. Mange af Augo Lynges fremtidsvisioner blev virkelighed langt hurtigere end han kunne forestille sig. Turisme og råstofudvinding er godt på vej til at blive føjet til som erhvervssøjler. De videregående uddannelser foregår ikke alene i Danmark, men også her i landet og i andre lande. Sproget engelsk er for mange blevet det tredje sprog, og efter 30 år med Hjemmestyre har vi nu taget skridtet videre mod selvstyre. Og vi er nu anerkendte som et folk!

Der er så mange elementer i det, at vi har været igennem en udvikling fra at have været en koloni, til i dag hvor vi prøver at finde fodfæste i en brugbar identitet som et folk. Vi prøver at fastholde værdier og kendetegn som til tider synes at smuldre væk for os, - styrken og vedholdenheden, familiesammenholdet, humoren og latteren, umiddelbarheden og gæstfriheden, respekten for de ældre, for andres ejendele osv. Midt i den rivende udvikling har vi mistet mange af de værdier som fungerede som det samlende elementer for befolkningen, og vi skal finde ud af at genfinde dem og føje

nye til. Jeg læste for nylig en artikel fra 1960, hvori der var et interview med min morfar, Otto Rosing. Der siger han bl.a. "Når to kulturer mødes, sker der til at begynde med en ødelæggelse. Efterveerne varer længe, og vejen til opgang er trang og besværlig". Så sandt, så sandt, for udviklingen har bestemt ikke været uden store menneskelige omkostninger og efterveerne er mange i dag. Der er megen smerte i befolkningen, men der bliver åbnet op for smerteposen lidt efter lidt.

Jeg ser og mærker en stor vilje til at gøre noget ved disse efterveer. Og set i et større perspektiv mener jeg, at vi befinder os i bearbejdningsfasen. Vi har overstået chokfasen ved den heftige udvikling, og vi er ved at erkende forløbet og dens følger og er godt i gang med at bearbejde. Vi er på vej op ad den trange og besværlige vej. Men, vi har mange, mange gode og stærke ressourcer iblandt os, som kan være med til at trække læsset. Vi har en stor talentmasse blandt ungdommen som viser sig gang på gang, og på uddannelsesområdet sker der meget og vi er på rette vej.

I dag har vi en mangfoldighed i befolkningen som vi skal bruge og se som en styrke, fremfor at betragte den som en svaghed. 'Et blandingsfolk, som kulturelt er vesteuropæisk orienteret, samtidig med at det har elementer fra sin eskimoiske fortid i behold', som Augo Lynge forudså. Det er svært at spå om, hvor vi befinder os om bare 100 år. Men vi får det, som vi arbejder for. Og om 100 år, når vores efterkommere dykker ned i arkivet og finder disse breve vil de finde dokumentation for, hvilke tanker der rørte sig om det selvstyre, der blev opnået i år 2009. Et selvstyre der lykkedes og banede vejen for, at de nu var ligeværdige medspillere i en globaliseret verden. Hvem ved!

Tupaarnaq Rosing Olsen er journalist og forfatter. Hun arbejder som selvstændig freelance journalist.

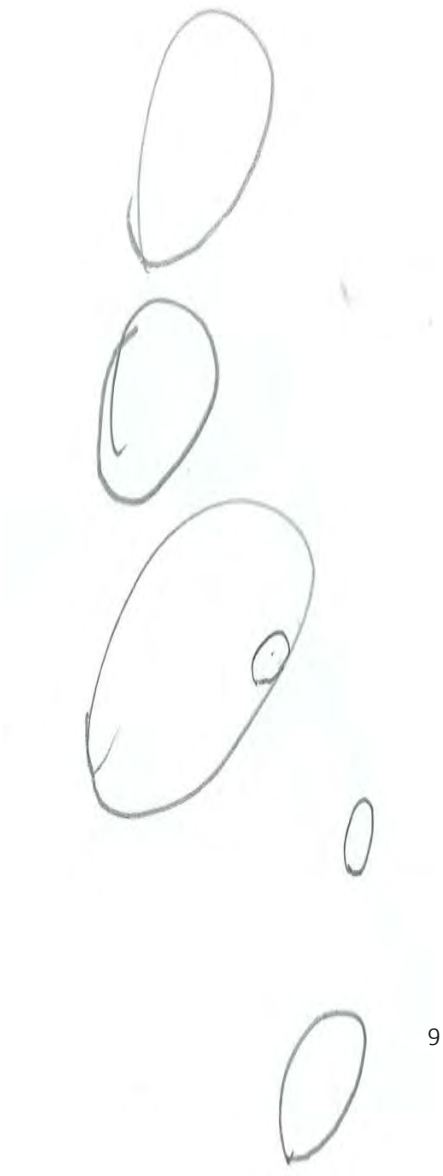

IBEN MONDRUP SALTO

Siunissamut uterneq!

Kalaallit Nunaanni Namminersornerup atuutilernissaa ingasattumik pisseriarnerujussuarnertut tunngavilersorneqarsinnaavoq – siumuunngitsoq, kisianni kingumut! Kingumut soorlu taamani Kalaallit Nunaat inuilu imminnut allalluunnit aperisariaqanngikkallarmatigit ilumut inuiaanerlutik, nunami immap sikuata killinganiittumi. Taamanikkut allanik pingaarnernik pisassaqartarsimapput. Siullertut salliutillugit pingaarnerit tunngaviulluinnartut, nerisassat nerisassanillu pissarsiniarneq, taavalu ilaquttat, angalaarneq, uninngaannarnissamik ingerlaqqinnissamilluunniit isumaliutit, issi kialluunnit, ernineq, inuuneq aammalu toqu. Oqaluttuaqarportaaq, oqaluasaanik, sunik tamanik eqiterisunik tamanit ataqatigiissagaasumik inuuneqalertitsisumik. Tikeraaqarportaaq, tikittarlutillu qimaguteqqittartunik, sunik allanngorartitserujussuartanngitsunik.

Kalaallit Nunaata nunasiaalerneratigut aamma nunamik piginnittuuneq ilisaritinneqarpoq taamaattussaannaanngitsutut isumaqatigiinniutaasinnaasutulli. Alla nutaaq qiviaqqaarlugulu annikitsualuttut soqutaarpianngitsutut pissusilik isumakuluutissaq piviusunngorpoq, tamanna piffissap ingerlanerani uppernarsineqarpoq, tassalu inuunermi atukkat suulluunniit pissusissamisoorluinnartutut isigineqaraluartut nunasiaateqalernermi allanngortinneqarmata.

210609
Tupaallaatigisassanngilaq projekti saqqummersitsinerlu “210609” Julie Edel Hardenbergip suliarimmagu. Suliarisareersimasami ilaattulli kalaallit inuiaat isummertinnissaat aalajangiussimavaa. Namminersulerneq pillugu oqallinneq naalakkersuinikkut isummanik aammalu taamatut aqutseriaatsip inuiaqatigiinnut aningaasaqarnikkut tigussaasumillu qanoq kinguneqarnissaa pillugu oqaatsinik saqqummiussuiffiusimavoq. Juliep nammineq Namminersorneq pingaarteqaa, qangali taamaassimavoq. 210609’mi Kalaallit Nunaanni innuttaasut, utoqqaat inuusuttullu, periarfissippai tamatumunnga inuttut isummaminnik oqaluttuarnissaannut . Namminersulernermut ikaarsaariartorneq ilutigalugu nammineeriartornissamut. “210609” Juliep kingullertigut suliaata “Ikioqatigiilluta”-p nanginneratut isigineqarsinnaalluarpoq, tassani paasiniarpaa ukiut 30-t namminersornerunerup kingorna nunasiaateqarsimanerup Kalaallit Nunaanni sunniutai qanoq sakkortutiginersut. Tamatumunnga inerniliussaa tupaallaatissaanngilaq, tassalu nunasiaateqarnerup pissusai suli atuuttorujussuusut, inunnili ikkusimangaaramik atuukkunnaarsimasutut misinnarsinnaasut. Julie ukiup affaani kalaallisuinnavik oqaluppoq, ataatsimut isigalugu iliuuseq annertuuliuutissaanngitsoq. Taamaaliornermigulli immikkoortitsineq malunnaataasoq ersinngitsorlu kalaallisut oqaasillit ulluinnarni misigisagaat naakkittaatsumik misigaa. Nassuerutiginninnerit tamakku Juliemut uppernarsarpaat Namminersulernissamut angerneq siusinaarnerunngilluinnartoq. Immaqaluunniimmi periarfissatuaasoq oqimaaqatigiinnginnerit paasiuminaassinnaasut nunasiaasimasutut aaqqissuussinerup iluaniittut – nunasiaataasimasullu isumaasa ilorpiaannut siammaassimasut – anigorniarnissaannut.

Uummammik tiguaasoq
“210609”-p killitsinnartua tassaavoq allagarpassuit misigissutsitsigut nassuerutiginninnertaat, sutigut tamatigut takutitsisut Kalaallit Nunaata Danmarkillu attaveqatigiinnerisa eqqarsaatigeq-

qittariaqarneranik pisariaqartitsineq Juliep kisimi isumaginngikkaa. Allagaqartut tamangajalluinnarmik oqaluttuarisaanermut tunngasunik allaput, qanga pisimasunut puigulikkaniit aammali nunasiaateqarnerup oqaluttuassartaanut inuunerminnik qalipaasiillunilu ilusiliisimasumik. Anaanat ataatallu qitornaminnut allattut siunissaq pillugu, qitornat siuliminnut toqoreersunut allattut pisussaq nuannersoq oqaluttuaralugu, inuusuttullu piumasaminnik sinnattuaqisut silarsuartik qanoq ilisinnaanersoq, ilusilernissaanut namminneq peqataagunik. Tassamiuna tamannarpiaq pineqartoq – pissusissamisoorluinnartumik naapertuuttumillu eqqarsaatinik, takorluukkanik neriuutinik sinnattunillu siunissami pilersitassamut nalussisinnaaneq, minnerunngitsumillu taamaaliornissamut periarfissaqarneq, namminerlu sakkussanik nassaariarluni sanaassamik aallartitsineq.

Tassani pineqarpoq tusakatannarsisoq kiffaanngissuseq. Kiffaanngissuseq pissusissamisuuginnartutut isigeqqajaasagarput, qularnanngitsumillu aamma ukiuni 30-ni Namminersornerunerup atuunnerani atuussimasoq. Piffissamili tassani kiffaanngissuseq taanna sanngiillisimavoq, ima paasillugu Kalaallit Nunaata nammineq qanoq iliorsinnaanera killeqartinneqarsimammat annerusumik minnerusumilluunniit ersitsunik. Politikkikkut killingit aporfiusartut, kalaallit tungaanniit assersuutitut nunanut allanut tunngasut isornartorsiorneqaraangata. Imaluunniit killingit ileqqunut tunngasut, qallunaat kalaallit inatsisartuinik naveersigaangata piumasaralugulu iluminni isumaginninnikkut suliassat iliuuseqarfigissagaat, naalagaaffiup tapiissutai pigiinnarniarunikkit.

Namminersulerneq ilutigalugu Kalaallit Nunaata namminersorsinnaassusaa innimigineqarluinnartussaq pilersinneqassaaq. Naalagaafittullu allatuulli akisussaatitaasassaaq – Danmarkimiunngitsoq - nunarsuarmioqatigiinnulli tamanut, akisussaaffiit pisussaaffiillu tassunga atasut tamaasa ilanngullugit. Kalaallit, imaluunniit kalaallit inuiaqatigiit Namminersornermut ikaarsaariarnermik nuannaaruteqarnerup qanoq itinera paasissagaanni nammineq nuna najorsimasariaqarpoq. Isumaqarpunga taannatuaasoq nunasiaanerup naalagaqarnermiit ammut aaqqissuussaanerani inuunerup qanoq issimaneranik naapertuilluartumik naliliinissamut tunngavissaq. Taamalu aamma aaqqissuussinermi taamaattumi nammineq inissisimanerup uteqqittussaanngitsumik iperarnissaata qanoq isumaqarneranik paasinninnissamut. Inummut tassanerpiamiissimanngitsumut immaqa paasiuminaalluinnassaaq 210609 ullup taassuma allakkani takuneqarsinnaasutut silaajallannartumik oqaliallannertut misigineqalerneranik. Inuppassuit, kalaallit qallunaallu, Namminersulerneq nunamut naammassiinnagassatut oqaluuserisarpaat, piunera taamaattussaaneralu nalornerpasinnagit.

Tamannali paatsuuineruvoq, pisussap isumaanik takunnissinnaannginnermik taamaallaat peqquteqarsinnaasoq. Isumaanik pingaarnerpaamik takunngitsuuineq.

“Ukiuni qulikkaani ilumut inuiaanersugut pillugu oqallinneq nikanarsaataasoq kiisami tassunga killeqarpoq,” allakkat ilaanni allassimavoq, tassanngalu allattup naalagaaffeqatigiinnermi ajornartorsiutaasut ilaat uparuarpaa, tassaasoq kikkulluunniit taamaattussaannartut isigisaannik nammineq aalajangiisinnaannginnermik pitsaanerulersitsiniarsarineq: inuiattut akuerineqarneq nunat assigiinngitsut inatsisaat malillugit. Taamatut pisinnaatitaanerup oqallisigineqarsinnaasimanerata isumaqanngissusaa allattup allap ima oqaatigaa: “Ilissi inissisimaffissinnut inissinniartarsimavunga. Takorloorniarsaralugu qallunaat oqaasii nunanni oqaatsitut pingaarnertut akuerisaanngitsut. Takor-

loorniartarsimavara Danmarkimi pisiniarfiit soorlu ass. tuluit nioqqutissiaannik ulikkaartut, aviisini allaaserisat tamarmik tuluttut allaqqaagaasut qallunaatullu nutsigaallutik, uangalu nammineq pisortat allaffiisa ilaanni qallunaat oqaasii kisiisa atorlugit sullinneqarsinnaasunga. Eqqarsaatit tamakku eqqumeeqaat, misilittaraluarlugulu ilumuuissutut takorloorsinnaasanngilara, ingasappallaaqimmat." Taamaammat aamma eqqumiiginanngilaq oqaaseq "inuiaat" allakkani saqqummertuarmat, oqaaseq alla "akuerineqarneq" aapparalugu. Oqaatsit taakku marluk oqaasiupput ammaatissat. Taakkuupput misigissutsinik qanoq issutsinillu aammalu pakatsinernik, ilami oqaluttuarisaanermik tamakkiisumik, ataqatigiilersitsisut. Oqaluttuarisaanermik pisariaqartitamik ataasiusumik pilersitsisumik, tassalu: Namminersulernermik. Allakkat tassunga anngunneq peqqutigalugu itisuumik oqiliallannermik imaqaqisut.

Inunnguuseralugit oqaatsikka
Kalaallit oqaasii Juliep isumaani immikkut inissisimapput. Imaaginnanngitsoq inunnguuseralugit oqaaserigamigit, kisiannili peqqutigalugu, soorlu "Ikioqatigiilluta"mi ersarissumik takutinneqarmat, oqaatsit atorlugit sunniivigeqatigiittarneq pissanganartorsiorfiusoq qallunaatut oqaasillit, kalaallit qallunaallu akornanni immikkut pisinnaatitaaffiusoq. "Aamma neriuppunga Kalaallit Nunaat kalaallisut oqaluffiunerulissasoq, uangalu tassa maaniippunga, affarmik qallunaaq affarmillu kalaaleq, inuuneralu tamakkingajavillugu Kalaallit Nunaanni najugaqarsimallunga, qallunaatullu allallunga... - Tamanna soorlumi eqquissuunngitsoq?" arnaq inuusuttunnguaq allappoq. Taama piuaatsumik nassuerutiginninnermigut kalaalerpassuit atugaat oqaasertalerpai: Oqaatsimikkut sumiiffeqanngitsutut inissisimaneq, nalaatsornerinnartut pissusilik, pisut pisarmata, tunngaviatigulli sumilluunniit eqqumiitsortaqanngitsoq, tassami qallunaat oqaasii suli pissaanerup oqaaserai. Inunnguuseralugit oqaatsinik atuisinnaannginneq inuppassuarnut imminut naammaginnginnermik soriarsinnaanngitsutullu misiginermik nassataqartarpoq. Aammami arnap inuusuttunnguup allakkani ima nangippai: "Isumaqarpunga oqaatsit pingaaruteqarnerpaanut ilaasut, taamaanngippammi immitsinnut attaveqatigiissinnaanngilagut, ilaa? Uanga ulluinnarni qallunaatut oqaluppunga, kalaallisulli oqalukkusukkaluaqaanga, uattulli qarsungatigigaanni, qaamasunik nujaqarluni qorsunnillu iseqarluni inuit amerlanersaasa kalaallisut oqaluffigisanngilaatsit ... Imaassinnaavoq tamaviisa paasinngikkikka, kisiannili misiliigaluartarpunga ...". Taamaattumik Juliemut pingaaruteqaqaaq kalaallisut oqaatsit nakussassarlugillu ineriartortinnissaat tamanut iluaqutaasumik. Immaqalu aamma tamanna aqqutigalugu ungasinnerusoq isigalugu nunasiaasimanerup anersaakkut sunniutaanik, Kalaallit Nunaanni kalitarineqartunik, iluarsaassisoqarsinnaavoq.

"Inuuleramali aatsaat taama pissangatigaanga"
Taama allappoq arnaq alla, nangillunilu nalornisimanini oqaluttuaralugu, Namminersulernissamullu utaqqeqqinniarnani aalajangernini. Isumaliutiginnereerlunilu naggataatigut ANGERLUNI aalajangerpoq taasisut 75%-ii allat assigalugit. Taakku namminneq nunaminni naalagaanissartik toqqarpaat, naalagaaffeqatigiinneq ingerlaannassasuuppat toqqissisimanartua nalunngeriikkamillu ingerlanissaa pinnagu. Taamalu nuannaarneq isumalluarnerlu allakkat quppernerpassuini malunnarneruppput. Nuannaarnermulli ilungersorneq atalluinnarpoq aammalumi piviusoq qimarratigineqarsinnaanngitsoq: Qanormi ikkumaarnerpa?

Naameertut Angertullu Facebook-imi immikkut oqalliffiliorsimapput Kalaallit Nunaat namminersortoq pillugu assut atorluarneqartumik. Isumaginnittoqarfiup peqqinnissaqarfiullu pisinnaasai aammalu qinikkat aqutsisinnaaneri pillugit isumakuluutit malunnarput, innuttaasullu inuuniarnikkut atugaannut tunngasut. Isumakuluutit ilaat tunngavilersorluagaagunavipput, illuatigulli oqalliseqataasut iluunngarlutik piviusorsiortumillu kalaallit ajornartorsiutaasa kalaallinit aaqqiivigineqarnissaat pitsaanerujuaannassasoq sapiissuseqartumik oqaatigigaangassuk oqimaaqatigiinneq tamakkiisunngortarpoq.

Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni Namminersulernissamut isumaqatigiissut qiviaraanni suliaq ajunngitsumik ingerlasinnaasutut isikkoqarpoq. Taamaattumik isumakuluutit isumalluarnermik ikorfartorneqarput, taamalu atoruminarnerulersitsillutik. Soorluli niviarsiaraq 14-inik ukiulik allattoq: "Neriuppunga allanngortoqassasoq, ileqqoriinnarlugu qinersisarnerit unitsinneqassasut, neriuppunga ineriartornerput sakkortunerulissasoq ... Kisianni qinikkat kisimik iliuuseqartussaanngillat. Kalaallit Nunaanni innuttaasut imminnut piumaffigisariaqarput, soorlu peqquserlunneq unitseqqullugu? Imaluunniit politikerit akileraarutitigut peqquserluttarnerat. Kisianni aamma isumaqarpunga persuttaaneq imernerlu annertuallaartut, pi-ngaartumik illoqarfiit annersaanni (uangattaaq najugaqarfinni) Nuummi. – Tamannalu aamma soorunami iluuseqarfigineqassaaq!"

Kalaallit Nunaata siunissaanut isumalluarnermi matoorineq sinnattuaqinerlu ilaanngillat, pingaarnersiuinerilli pineqarput. Innuttaasullu 75 %-iisa perusutaattulli, pingaarneruvoq ullaakkut iterluni tarrarsuummi imminut qiviarsinnaanissaq aalajangiinerillu iliuutsillu toqqarsimasat pillugit allanik pisuutitsilluniluunniit nersualaarinani, taamaallaat imminut. Soorlu allakkani allani naatsumik eqqortinnartumillu oqaatigineqartoq: Nammineq taarsigassaq – Nammineq naleqassuseq ... Soorunami!"

Uangattaaq nuannaarpunga!
Isumaqarnarsinnaagaluarpoq nalliuttorsiornissaq kalaallinuinnaq sammitinneqartoq, kisianni taamaanngilaq. Allakkat Juliemut nassiunneqarsimasut ilarpassui inunnit annerusumik minnerusumilluunniit Kalaallit Nunaannut atassuteqartuneersuupput, taamalu naalagaaffeqatigiinnerup kingunerisaanik misigisaqarsimasunit.
Kalaallit Nunaata oqaluttuarisaanera inuunernit assigiinngitsunik kingoqqiffilinnit innuttalersugaavoq, amerlasuullu Danmarkimeersuupput. Sulisartut, perorsaasut, peqqissaasut, ilinniartitsisut piffissami sivikinnerusumi sivisunerusumilu najugaqartarsimapput, taakkuttaarlu ilaquttatik peqatigalugit kalaallit oqaluttuaataanni timitaleeqataallutillu nipitaliisimapput, pitsaasuni ajortunilu. Taakku ilaasa nunasiaateqarnermi inissisimaffigisatik annernartut ilisimalluarpaat. Taamaalilluni arnaq inersimasunngorluni Kalaallit Nunaannut inunngorfigisaminut uternissaminik annilaanganini pillugu allagaqarpoq. Pisattaminut ilanngullugu nassarpaa: "(...) Danmarkip nunasiaatilittut oqaluttuarisaaneranut ilaasimaneq pissutigalugu ilerasuussuaq qernertoq – tamassumalu kulturikkut immikkoortitaanermik asissuinermillu nassatarisimasai tamaasa, ingasalluinnartumik tunngaviusumillu ilisimasakissutsimik akullit."
Tamassa arlaqarpugut nunasiaateqarnerup kingornussarsiaanik nammataqartut, oqaluttuarisaanermi tassani ilaagatta. Uanga nammineq 70'ikkunni Qeqertarsuarmi peroriartorpunga amiilaarnartu-

millu eqqaamallugu atuarfimmi kalaaliaqqanik qallunaajaqqanillu immikkoortiterinerup assuarinninnermik pilersitsisarnera. Imaanngitsoq akerleriikkatta nuannariinnataluunniit, taamaanngilaq. Piffissalli sivikitsuarannguup iluinnaani immitsinnut ima takornartaatigilerpugut, timmissatut aalisakatullu ungasitsigaluta. Tassanilu takornartanngorsaanermi oqaluttuat illuatunginut tungasut pinngortarput, immitsinnut ilisarisimajunnaarnerput peqqutaalluni. Uannut allarpassuarnullu Kalaalit Nunaanni najugaqarsimasunut, taamatulli annertutigisumik oqiliallaataavoq kiisami naligiittut naapissinnaalernerput.

Namminersorneq tunissutaanngilaq

"Namminersorneq tunissutaanngilaq – allanit tunissutisiarinngilarput. Namminersorneq ukiuni arlalissuarni kissaatit, piumasaqaatit naalakkersuinikkullu ilungersornerup kinguneraat," alla allappoq. Isuma taanna pingaaruteqartorujussuuvoq. Nunasiaateqarnermimi nunasiap nunasiaatillillu akornanni attaveqatigiinneq angajoqqaap-qitornallu-attaveqatigiinnerannik taaneqartarpoq, qitornarlu, tassalu uani Kalaallit Nunaat, peroruni anaana Danmark isumalluutiginagu nammineersinnaalissalluni. Oqariaatsinut tamakkununnga ilaapputtaaq "piareersimavugut", aamma "inerisimanngilagut", aammalu "nammineersinnaaneq", oqariaatsit qanorluunniit isumaqartinniaraluaraanni pissutsinik piviusunik atuinermi sunnerneqaataasartut. Imminut meeqqatut angerlarsimaffimminiit nuulersutut isigigaanni, taava taamaattuusoqarsimassaaq, taamalu imminut nalligineq – inuppassuit Kalaallit Nunaanniittut qatsulluinnagaat – uaneerakasimmiissaaq.

Allattoq issuaavigeqqammisara silatusaarpoq Namminersulernissaq suli oqallisaalinngitsoq pisinnaatitaaffimmisut, ilungersuutigisimasatullu nammineq imminut tunniuttutut taagamiuk. Taamaaliornermigut oqaatiginngikkaluarlugit malunnartitat, naalagaaffeqatigiinnermi pissaanermik agguaassisarnermi tunngaviusoq, tassalu Danmarkip aalajangiisumik oqaaseqartuusarnera, ilanngutinngilai. Kiisami, ukiut honorujulippassuit kingusinaarluta, aallaaviusumut uterpugut, tassalu nunasiaatinngunngikkallarnermut tamassumalu piliaanik oqimaaqatigiinngittoqalinnginneranut. Tamannali isumaqanngilaq naalagaaffeqatigiinneq atorunnaarsivinneqarpat Kalaallit Nunaanni tamatigut pitsaasumik oqimaaqatigiissumillu inuuneqartoqalissasoq. Sumiluunniimmi taamaattoqarunanngilaq. Kisianni inuttut naligiittut isitsigut qiviarsinnaanngornissarput qularnanngilluinnarpoq, qanorluunniit ittumik aallaaveqaraluarutta, assigiinngitsunik isumaqarluta, pingaartitaqarluta, aalajangiilluta ilaallu ilanngullugit. Allatut oqaatigalugu nakimaalluta attaveqatigiissinnaalissaagut. Tamanna piaarpallaanngilaq, naamivik – uangattaaq nuannaarpunga!

Iben Mondrup Salto Kalaallit Nunaanni peroriartorpoq. Atuakkiortuuvoq eqqumiitsuliortuullunilu kunstteori-mi ingerlatitseqqittarnermilu cand. phil.-iuvoq eqqumiitsuliornerlu pillugu siammarterisartuuvoq allaaserissusisartuullunilu.

IBEN MONDRUP SALTO

Tilbage til fremtiden!

På sin vis kan man argumentere for, at det, der sker med indførelsen af Selvstyret i Grønland, er et vanvittigt stort spring – ikke frem, men tilbage! Tilbage til dengang, da Grønland og de folk, der boede i landet, ikke behøvede at spørge sig selv eller andre, om hvorvidt de var et folk, om de hørte til i landet, på jorden ved isen på havet. Der var vigtigere ting at tage sig til dengang. Der var først og fremmest det helt basale, føden og fremskaffelsen af den, der var familien, der var rejsen, overvejelserne om man skulle blive eller tage af sted, der var kulden og varmen, fødslen, livet og døden. Og der var historierne, fortællingerne, der bandt det hele sammen i en stor sammenhængende væren. Og så var der gæsterne, der kom og forsvandt igen, og som ikke for alvor rykkede rundt på noget.

Med koloniseringen af Grønland introducerede også ejendomsretten til landet som noget, der ikke var på forhånd givet, men som derimod kunne forhandles. En ny og ved første øjekast overflødig detalje at bekymre sig om, var en realitet, det måtte man med tiden sande, da snart det ene, snart det andet ellers så naturgivne livsvilkår med koloniseringen var blevet forandret.

210609
Det kan ikke komme bag på nogen, at det er Julie Edel Hardenberg, der gennemfører projekt "210609". Som i flere af sine tidligere værker, vælger hun også her at give stemme til det grønlandske folk. Debatten om Selvstyre har været båret af politiske holdninger og udsagn om, hvad denne styreform økonomisk og praktisk ville betyde for samfundet. Julie selv brænder for Selvstyre, og har gjort det længe. I "210609" giver hun Grønlands befolkning, gamle som unge, muligheden for at fortælle, hvad det betyder for dem – personligt – at gå mod større selvstændighed med overgangen til Selvstyre.
"210609" kan udmærket ses i forlængelse af et af Julies seneste projekter "Ikioqatigiilluta", hvor hun satte sig for at undersøge styrken af de postkoloniale effekter i Grønland efter 30 år med hjemmestyre. Hendes konklusion var ikke overraskende, at de koloniale mekanismer lever i bedste velgående, men at de er så indgroede, at man næsten kunne tro, de var borte. I seks måneder talte Julie udelukkende grønlandsk, et relativt simpelt greb, der med nådesløs tydelighed blotlagde noget af den symptomatiske, men usynlig diskrimination, som grønlandsktalende dagligt udsættes for. Erkendelserne har bestyrket Julie i, at det absolut ikke er for tidligt at sige ja til Selvstyre. At det måske endda er den eneste måde, man kan overkomme de mere eller mindre subtile ubalancer, der ligger indlejret i det postkoloniale system, og som forgrener sig dybt ind i det postkolonialiserede sind.

Det griber ved hjertet
Det, der er så gribende ved "210609", er de mange breves følelsesladede tilkendegivelser, som på alle mulige måder demonstrerer, at Julie ikke har været alene om behovet for at gentænke relationen mellem Grønland og Danmark. Næsten samtlige skribenter knytter an til historien, både den der fortaber sig i fortidens tåger, men også til kolonihistorien, der har farvet og formet deres liv. Det er mødre og fædre, der skriver til deres børn om fremtiden, børn der skriver til deres afdøde slægtninge med det glade budskab, og unge, der giver sig selv lov til at drømme frit om, hvordan deres verden kan komme til at se ud, når de selv er

med til at forme den. For det er jo det, som det hele handler om – helt selvfølgeligt og rimeligt at have lov til, og ikke mindst mulighed for, at kaste sine tanker, forestillinger, håb og drømme ind i fremtidens skabelsesrum, og så selv finde værktøjet frem og gå i gang med at bygge.

Det handler om noget så fortærsket som frihed. Om den frihed, som vi er tilbøjelige til at tage for givet, og som nok har eksisteret også i de 30 år Hjemmestyret har eksisteret. Men som i hele perioden alligevel har været stækket i den forstand, at der har været mere eller mindre synlige grænser for, hvordan man i Grønland kunne tillade sig at operere. Politiske grænser, som man praktisk er stødt ind i, når man fra grønlandsk side har kritiseret eksempelvis udenrigsanliggender. Eller moralske grænser, som man har skullet forholde sig til, når man fra dansk side har revset det grønlandske parlament og krævet, at man skulle handle på interne sociale anliggender, såfremt bloktilskuddet fortsat skulle bestå.

Med Selvstyret etableres Grønlands integritet som ukrænkelig, og man skal som alle andre nationer stå til regnskab – ikke overfor Danmark – men overfor verdenssamfundet, med alt hvad det indebærer af ansvar og pligter.

Grønlændere, eller slet og ret det grønlandske folk For at kende til tyngden i glæden ved overgangen til Selvstyre, skal man have været der selv. Jeg tænker, at det er den eneste måde, man med nogen som helst rimelighed kan vurdere, hvad det vil sige at have levet i en kolonial rangorden, og dermed også hvad det betyder at skulle slippe sin plads i den orden én gang for alle. For den, der ikke har været lige dér, om jeg så må sige, giver det måske slet ikke mening, at en dag som 210609 kan udløse den berusede lettelse, som brevene her illustrerer. Mange, både grønlændere og danskere, taler om Selvstyret som en formalitet for et land, hvis eksistens og berettigelse man sådan på det jævne plan aldrig rigtigt har været i tvivl om. Men det er en misforståelse, som kun kan skyldes, at man ikke har øje for det symbolske lag ved begivenheden, det symbolske og absolut mest betydningsfulde lag.

"Årtiers ydmygende diskussion af, hvorvidt vi er et folk, er endelig slut," står der i et brev, hvor skribenten sætter fingeren på en af problematikkerne ved rigsfællesskabet, nemlig den umyndiggørelse der ligger i overhovedet at skulle retfærdiggøre det, som alle andre tager for givet: anerkendelse som et folk i folkeretlig forstand. At den rettighed har været diskutabel, er, som en anden skribent skriver, absurd: "Jeg prøvede at sætte mig i jeres sted. Jeg prøvede at forestille mig, at dansk ikke var anerkendt som hovedsproget i mit land. Jeg prøvede at forestille mig, at butikkerne i Danmark bugnede af f.eks. engelske varer, at alle artikler i avisen var skrevet på engelsk og så oversat til dansk, og at jeg på nogle offentlige kontorer kun kunne blive betjent på engelsk. Det var en mærkelig tanke, og selvom jeg prøvede, kunne jeg ikke helt sætte mig ind i den, det var alligevel for absurd."

Derfor er det heller ikke underligt, at begrebet "folk" dukker op igen og igen henover brevenes mange sider, sammen med et andet ord "anerkendelse". Disse to ord er intet mindre end kodeordene. Det er dem, som kæder følelser og stemninger og frustrationer, ja hele historien, sammen, en historie der udløser dette ene behov: Selvstyre. Brevene vitterligt emmer af lettelsen over at være nået dertil.

Mit modersmål
For Julie har det grønlandske sprog en særlig plads i hendes bevidsthed. Ikke blot fordi det er hendes modersmål, men fordi den sproglige interaktion, som "Ikioqatigiilluta" så tydeligt viste, er et spændingsfelt, hvor dansktalende, grønlændere såvel som danskere, utroligt nok stadig er privilegeret. "Jeg håber også Grønland bliver mere grønlandsk talende, og her sidder jeg så, halv dansk og halv grønlandsk, boet næsten hele mit liv på Grønland, og skriver et brev på dansk ... – Og det virker da lidt forkert?" er der en ung kvinde, der skriver. Med denne uskyldige erkendelse sætter hun ord på rigtig mange grønlænderes virkelighed: de er strandet i et sprogligt dødvande, tilsyneladende helt tilfældigt, og fordi ting sker, men i bund og grund er det ikke spor underligt, dansk er ganske enkelt bare stadig magtens sprog. For mange mennesker er det forbundet med følelsen af utilstrækkelighed og afmagt ikke at beherske deres modersmål. Den samme unge kvinde fortsætter da også sit brev således: "Jeg tror sproget er noget af det vigtigste, for ellers ville vi jo ikke kunne kommunikere med hinanden, vel? Nu snakker jeg jo selv dansk til dagligt, og jeg vil faktisk rigtig gerne snakke grønlandsk, men når man er så bleg og har lyst hår og grønne øjne, er det ikke de fleste, der snakker grønlandsk til dig ... Det kan godt være at jeg ikke forstår det hele 100% men jeg prøver i det mindste ..." Derfor er det også en hjertesag for Julie at være med til at styrke og udvikle grønlandsk til fælles bedste. Og måske også for ad den vej på sigt at komme ind og reparere på skaderne efter den mentale kolonisation, som man bærer på i Grønland.

"Jeg har aldrig i mit liv været så spændt"
Det skriver en kvinde, hvorefter hun fortæller om sin tvivl, og om beslutningen om ikke at ville vente længere på Selvstyre. I sidste ende fik kvindens overvejelser hende til at stemme JA! sammen med 75 % af de øvrige vælgere, for hvem det at være herre i eget hus er vigtigere, end behovet for de trygge og velkendte fremtidsudsigter, som et fortsat rigsfællesskab ville betyde. For det er nok glæden og forventningerne, der brænder igennem brevsiderne. Men det er glæden tæt sammenslyngen med alvoren og den allestedsnærværende virkelighed: Hvordan skal det gå?

På Facebook har henholdsvis Nej-sigere og Ja-sigere oprettet grupper, hvor man har kunnet debattere et selvstyrende Grønland, og det er blevet flittigt gjort. Der tegner sig et billede af bekymringer for social- og sundhedsvæsenets kapacitet, for de folkevalgte politikeres lederevne, og for befolkningens generelle levestandard. En del af bekymringerne er givetvis velbegrundede, men de opvejes til fulde af det inderlige og virkelighedsnære gåpåmod, som debattørerne også kan præstere, når de hævder, at det altid vil være bedre med grønlandske løsninger på grønlandske problemer. Med selvstyreaftalen imellem Grønland og Danmark ser det ud til, at processen kan gå hen og blive bæredygtig. Så bekymringerne understøttes af en fortrøstningsfuldhed, som gør det hele til at holde ud. Som en 14-årig pige skriver så fint i sit brev: "Jeg håber, der sker forandring, jeg håber vi ryger ud af rutinevalgene, jeg håber vores udvikling vil gå stærkere ... Men det er jo ikke kun politikerne, der skal gøre noget. Folkene i Grønland skal jo også tage sig sammen og sige stop til fx korruption? Eller skattesnyd fra politikerne. Men jeg synes også, at der er for meget vold og druk, især i Grønlands største by (og min hjemby) : NUUK. – Og det skal der selvfølgelig også gøres noget ved!"

I forventninger til fremtidens Grønland er der ikke tale om fortrængninger og lyserøde skyer, her er tale om prioriteringer. Og sådan som det ser ud for 75 % af befolkningen, så er det altså vigtigere at kunne se sig selv i spejlet om morgenen og ikke skulle laste (eller rose) andre end sig selv for de beslutninger og handlinger, som man har valgt at gøre sig. Som det kort og ram-mende hedder i et af andet: "Selvrisiko – Selvværd ... Selvfølgelig!"

Også jeg er glad!
Umiddelbart kunne det se ud som om, at festen er forbeholdt grønlændere, men sådan er det ikke. En stor del af de breve, som Julie har fået, kommer faktisk fra folk, der har mere eller mindre fast tilknytning til landet, og som derfor har oplevet implikationerne af rigsfællesskabet.

Grønlands historie er befolket af skæbner af forskellig herkomst, og mange kommer fra Danmark. Håndværkere, pædagoger, sygeplejersker, lærere har opholdt sig i landet i kortere og længere perioder, og de har sammen med deres familier været med til at lægge krop og stemme til den grønlandske fortælling, på godt og på ondt. En del af dem er sig deres egne positioner i det koloniale system smerteligt bevidste. Således skriver en kvinde om sin angst for som voksen at tage tilbage til Grønland, hvor hun er født. Med sig i bagagen havde hun: "(...) den store sorte dårlige samvittighed over at være en del af Danmarks koloniale fortid - med alt hvad det indebærer af kulturel diskrimination og fordomme, blandet med en katastrofal og grundlæggende ignorance."

Vi flere, der bærer den koloniale arv som en byrde, fordi vi er mærket af den samme historie. Jeg selv er opvokset i Qeqertarsuaq i 70'erne og mindes med gru, hvorledes opdelingen af grønlandske og danske børn i folkeskolen var med til at så kimen til nag. Det var ikke fordi, vi var uvenner eller ikke kunne lide hinanden, nej. Men i løbet af ganske kort tid var vi lige så fremmede for hinanden som fugle og fisk, og der i fremmedgjortheden groede historierne om de andre, ganske enkelt fordi vi ikke længere kendte hinanden. For mig og for mange andre, der har boet i Grønland, er det en tilsvarende lettelse, ja, en stor befrielse endeligt at kunne mødes på lige fod.

Selvstyre er ikke en gave
"Selvstyre er ikke en gave – det er ikke noget, nogen har givet os. Selvstyret er resultatet af flere års ønsker, krav og politisk kamp," er der en, der skriver, et synspunkt, som er ganske væsentligt. En del af den koloniale retorik har nemlig været italesættelsen af relationen mellem henholdsvis koloni og metropol som et forældre-barn-forhold, hvor barnet, og her altså Grønland, skulle vokse til, således at det på sigt kunne klare sig selv uden moder Danmarks hjælp. Til denne retorik hører også vendinger som "er vi klar", og "vi er ikke modne", og "stå på egne ben", vendinger der, lige meget hvordan man vender og drejer det, kommer til at præge den måde, som man går til virkeligheden på. Anskuer man sig selv som et barn, der skal til at flytte hjemmefra, ja så er man et barn, der er ved at flytte hjemme fra, og så er man ikke langt fra den offer-mentalitet, som rigtig mange mennesker i Grønland er så uendeligt trætte af at skulle forholde sig til.

Skribenten, jeg netop har citeret, gør noget klogt ved at påkalde sig retten til Selvstyret allerede før, det blev en aktualitet, og som noget man har kæmpet for, fordi det gav sig selv. Ved at gøre det, kom-

mer hun udenom en implicit, men dog fundamental magtrelation i rigsfællesskabet, hvor Danmark naturligvis altid har haft det sidste ord. Vi når, med mange hundrede års forsinkelse, tilbage til udgangspunktet, til tiden før koloniseringen og den koloniale ubalance. Dermed ikke sagt, at vi med afviklingen af rigsfællesskabet ultimativt vil opleve en tilstand af ideal harmoni og balance i Grønland. Det findes vel ingen steder. Men vi vil helt sikkert nå et sted hen, hvor vi kan se hinanden i øjnene som ligeværdige mennesker, hvad end vores udgangspunkt så måtte være, med hver vores holdninger, værdier, dispositioner og så videre. Vi kan med andre ord indgå en frisk relation. Det er ikke for tidligt, absolut ikke – også jeg er glad!

Iben Mondrup Salto er opvokset i Grønland. Hun er forfatter og billedkunstner, cand. phil. i kunstteori og formidling og arbejder som kunstformidler og freelanceskribent.

Kalaallit Nunatsinni namminersornermut qinersinerup inernera tupaallaatissaanngilaq. Nunatsinni nunaqqatigiittuusugut assiigiinngitsutigut oqalunneq nuannareqisarput atorluaqisarpullu, ila atorluarttaqaarput; tamanna aamma qinersinerup takutippaa. Oqaatsitigut angusinnaasagut annertusaqaat ilaanni inornarsinnaasarlutik. Timitalersuineq isumaqarpunga nunatsinni suli qaqutigoortuusoq. Isumaqarpunga Namminersornermut qinernissap aalajangiunneqarnera oqaaserpassuit timitalerneqartut ilamininnguisa ilagigaat annertooq.

Ulluni makkunani inuit 'neriuppunga' Nunatsinni sullisserusullutik inatsisartunut qineqqusaartut ila oqaaserpassui tusaruminarsinnaasut tusaruminaassinnaasullu tusarsaapput. Pissutigerpiarlugu allanngortinneqarsinnaanngitsumik 21. juni. 2009 aallarnerfigalugu Namminersorneq eqqunneqarpat sinnerluta sullissisussagut qineqqusaarmata. Neriuppunga kommunerujussuarnik ukiuni arlaqartuni ilisimaneqareersup aallartinneratut Namminersorneq paatsiveerusimaarnersuaqassanngitsoq.

Nunaqqatikka paasitikkusuppakka Kalaaliunera tulluusimaarutigigakku, tassungalu tunngavippiaavoq perorfinni asanninneq, toqqissisimaneq, susassareqatigiinneq ilaqutaqarnerlu uannut tunngaviliisuulluarmata qanorlu ittuuninnut ilusilersueqataammata. Inuuninni kalaaliullunga pingaartitakka 'kinguaannguaqarama' ilorpiara attorlugu pigiliutsikkusoqaara ingerlateqqillugu inuttut susassareqatigiinneq, ilaqutaqarneq, asanninneq toqqissisimanerlu qanoq inuunermi tunngaviliinissamut pingaaruteqartigisut paaseqqullugu. Meeqqama maanna siunissariligaat pissanganartorsiorfigaara takorlooruminaatsissinnaasarlugulu.
Kalaaliuninnut tulluusimaartarnera pingaartitaqarneralu tunngavigerpiarlugit meeqqama uattulli toqqissisimallutik qaamasumillu siunissaqarlutik inuunissaat angajoqqaatut nunaqqataasutullu qulakkeerusuppara.

Inussiarnersumik
"affarmik qallunaaq"

Asasakka qitornakka, ernuttakka kalaaleqatikkalu!

Nunasiaataanerup nalaani inunngortuuvunga, taamaattumik 1979-imi Namminersornerulernissamut sorsuutiginnittut ilaagaannga, neriulluangaarlungalu akuersaartunut ilaanikuuvunga.

Maannakkut Namminersornermut ikaarsaarialernitsinni apeqquterpassuit saqqummerarput, ukiut 30-t ingerlaneranni iluarsineqareersimasariaqaraluartutut isigisakka.

Ullumikkut suli makkua ujartorneqarput oqallisaajuarlutillu: Nunatsinni meeraaneq toqqissimanartoq, taannami inuunerup sinneranut tunngaviliisuusarmat – angajoqqaarpassuit meeqqaminnut paaqqutarinnilluartut toqqissisimanartumillu perortitsiniartut amerlaqaat. Angajoqqaalli meeqqaminnut sumiginnaasartut ”initoqalutik” tusarsaajuarput, tamannalu nunatta avataanit isigineqarneranut ajoqusiingaatsiartarpoq.

Atuartitaanertaaq suli pitsaanerusoq ujartorneqartuarpoq. Tamatumunngalu tunngatillugu ujartorusutakka tassaapput ilinniartitsisut inersimasullumi kikkulluunniit, minnerunngitsumillu qinikkat, meeqqanut inuusuttunullu peroriartortunut maligassiuilluartuusut.

Naligiinnerusumik atugassaqartitaanissamik neriorsuuterpassuit ajoraluartumik akerlerluinnaanut ingerlasutut taasariaqarput, tamatuma siunissami iluarsiartuaarneqarnissaa neriuutiginarpoq.

Oqartoqartaraluartoq nunatsinni aatsaat taamak amerlatigisunik qaffasissumik ilinniagaqartoqalersoq, tamannali ilaanni utaqqisinnaajunnaarnertut misiginartarpoq - tassalimi suni tamani ilinniarluarsimasunik marlunnillu oqaasilinnik amigaateqangaaratta. Peqqinnissaqarfiup aaqqissuussaanerunissaa pisariaqarluinnartut ilagaat, innuttaasut tamarmik utoqqartavullumi ilanngullugit toqqissisimanartumik inuuneqarnissaat eqqarsaatigalugu.

Maannakkorpiaq Inatsisartunut qineqqusaarneq aallarteruttulerpoq, nuannerporlu maluginiarlugu inuusuttut amerlasuut aamma sassartalernerat.

Sorpassuusinnaagaluarput matumani eqqartorneqarsinnaasut, neriuutiginarpoq ukiut 30-t matuma siornali Namminersorneruleratta qulaani taakkartorneqartut iluarsereersimanissaralui – isumaqarluinnarpunga INUK QITUTILLUGU ingerlatsinissaq salliutinneqarsimanngitsoq. Taamaattumik maannakkut Namminersornermut ikaarsaalernitsinni INUK QITIUTILLUGU ingerlasariaqarpugut annaasaqarnissatsinnummi akissaqanngilavut.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Agnes Johnsen
Sisimiut

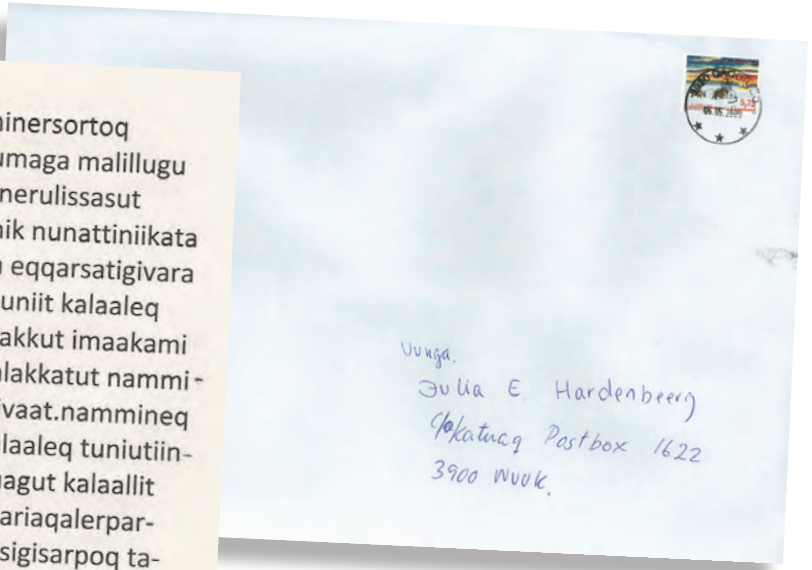

Uunga.
Julia E. Hardenberg
Kokatuaq Postbox 1622
3900 Nuuk.

Kalaallit Nunaat namminersortoq
Nunattinni namminiilissagutta uanga isumaga malillugu isumaqarpunga kalaallit imminnut tatiginerulissasut eqqarsaatiginerullugu uagut nammittinnik nunattiniikata qallunaat (danskit) nunaaniinginatta una eqqarsatigivara kalaaleq qallunaanik oqarfigitittoq imaluuniit kalaaleq qallunaamut kalaallisut oqassasoq maanakkut imaakami danskeq nammineq kalaallit nunaani naalakkatut nammi--neq isigipput kalaallisut oqaasivut nikagivaat.nammineq oqaasini atorusuppaa nalunnginamiuk kalaaleq tuniutiin--narluni qallunaatut akissasoq tamanna uagut kalaallit atusallugu akueriinalersimasarput qimattariaqalerparput aamma kalaaleq imminut nikagaluni isigisarpoq tassa imaakami danskisut oqalunngikuni nammineq nikagisutut isigisarami,taamaatumik 21-juni ulloq tamatta kalaaliusugut pingaartorsiorluta nuannaarluta ulloq atusagipput,namminersulerutta uanga isumaga malillugu nunattinni aningaasarsiorneq ajorsilluinnasagaluarpat suliffeqarfiit matoorarumaartut,soorlumi Islandimi najuqarsimasoq aamma taamatut eqqoriaavoq,sanaartorn - eq kalaallit nunaani unikkumaartoq,tapiisutaasartut a - torunnaarumaartut namminersortunut,ukiumut tapiisutaasartut nunalerinernut allanullu tungasut tapiisutigi - neqartartut atorunnaarumaartut, inuit sulisinnaagaluarlutik ikiorsiutinik pisartagaqartut ikiorneqarunnaarumaartut,eqqaaveqarneq sivisuumik ungajumaartoq eqqa - sanut akissaarunneq pissutaalluni.kalaallit nunaat namminersortoq namminerisamik inatsisilik allat inatsisaanik ilaarniinaratik,uagummi nuarput immikkullarisutut taaneqartarpoq,nunattinni silami sumi tamaani erngune - rujusuit sakkortuumik inatsiseqalerumaartoq tassami i - natsisimik unioqutsitsisut akiliisitaasalerumaartut nunata karsianut,tassami oqartarpugut meeqavut siunissaralugit,meeqat isiginerlutinneqartuaanassappata kalaallit inatsisartui inatsisiliortariaqalerput sakkortuumik,maanakkummi ukiuni 30-ni politikkikkut aquttuusimasut tamatut inatsisiliornissartik qunugigamikku qinersisartutik piinarlugit.kalaallit nunaat sineriaani umiarsuar - mik sinersortaatimik ilaasortaateq unikkumaartoq akilersinnaangitutut takuneqartareerami kalaallit namminersortut illoqarfimmiit illoqarfimmut angallatinik naminneerlutik angallasisalissasut, naggataatigut nunarput eu-mut tunniutiinarumaartoq.namminiilernissattinik qilanaarlunga 21-juni nuannaarluarisa pilluassamaarlutalu,uanga tassa isumaga taamaapoq.

Aggu Bentzen
Qaqortoq

Inuiaat kalaallit

Inuiaat kalaallit akornanni ineriartorneq sukkaqaaq
Ineriartorneq ima sukkatigaaq inuiaat akornanni sukkut tamaana
Naasunik toquliornernik peqarpoq
Ineriartornitsinni Namminersornermut ikaarsaariartorneq pileriartorpoq
Kalaallit Nunaanni Namminersorneq sikkeriartorpat
Inuiaqatigiinni Inooriaaseq sorlaqarluartoq sunniukkumaarpoq
Inuiaqatigiit akuersaarpata ineriartortitseqataappatalu
Kulturikkut oqaatsit kalaallisut pingaartittuassuakka
Inuttut oqaatsikka pigitillugit pigiuassuakka

Taall/all. Akisooq Filemonsen

Kære Grønland

Du må altså hjælpe mig!
Du ved jo godt at vi snart skal have Selvstyre, ik'? Men jeg ved altså ikke hvordan jeg skal kunne besvare spørgsmålet: '' Hvad er 'Selvstyre?' ''
- For hvis jeg blev spurgt om det, ved jeg ærligt talt ikke hvad jeg skulle svare?
Og hvad er 'Selvstyre' egentlig?
Altså, jeg har altid opfattet det som en meget følelsesmæssig proces, men hvad opfatter du det som?
Men, jeg håber der sker forandring, jeg håber vi ryger ud af rutinevalgene, jeg håber vores udvikling vil gå stærkere..
Men, det er jo ikke kun politikerne, der skal gøre noget. Folkene i Grønland skal jo også tage sig sammen, og sige stop til fx korruption. Eller skattesnyd fra politikerne.
Men, jeg synes også at der er for meget vold og druk, især i Grønlands største by (og min hjemby) NUUK. –Og det skal der selvfølgelig også gøres noget ved!

Jeg håber også, at Grønland bliver mere grønlandsktalende, og her sidder jeg så, halv dansk og halv grønlandsk, boet næsten hele mit liv på Grønland, og skriver et brev på dansk.. – Og det virker da lidt forkert? For jeg føler mig hjemme i Nuuk, selvom jeg er Århusianer (født i Århus) og selvom og jeg er stolt af at være jyde, så er mit hjem jo Grønland, og det kan jeg da ikke løbe fra? Til tider kan Grønland jo være så træls, og man vil bare ud, væk og aldrig komme tilbage. Men jeg synes virkelig, at Grønland er noget helt for sig selv, helt vild unik, og derfor mener jeg også, at vi skal passe godt på vores land, vores sprog, vores kultur og vores udseende. Alt kan jo forsvinde hvis vi ikke passer på det.
Jeg tror sproget er noget af det vigtigste, for ellers ville vi jo ikke kunne kommunikere med hinanden, vel? Nu snakker jeg jo selv dansk til daglig, og jeg vil faktisk rigtig gerne snakke grønlandsk, men når man er så bleg og har lyst hår og grønne øjne, er det ikke de fleste, der snakker grønlandsk til dig… Det kan godt være, at jeg ikke forstår det hele 100%, men jeg prøver i det mindste..
At tale grønlandsk har aldrig været min stærke side, men det skal jeg nok indhente, hvis jeg anstrenger mig nok ..
Grønland er i udvikling, du udvikler dig smukt, nu er det bare op til os andre, os mennesker.

Kærlig hilsen

Alberte

Namminersornerup inuttut annertuumik alloriartissuaanga

Namminersornerulluni Oqartussaanerup eqqunneqarnerani alloriarneq pingaarutilik inuiaqatigiittut misigaarput.

Ukioq taanna uanga apersortippunga, tunissutisiaq imaannaanngitsoq inuiaqatigiinnullu pisussaaffiliisoq piginneqataaffigalugu misigisimasarpara.

Namminersornerup eqqunneqarnerani pisinnaatitaaffiit nammineersinnaatitaaffiillu 32-iusut atuutilersinneqarnerat namminerisamik pingaaqaaq. Inuiaqatigiittut nunamik piginnittussaaneq, oqaatsitta pisortatigoortumik oqaasiulernissaat, inuiattut akuerisaaneq taassaapput uatsinnut pingaaruteqarluinnartut kinaassutsip tamakkiisunngornissaanut takussutissat pinngitsoorneqarsinnaanngitsut.

Uangali inuttut misigisimavunga qamuuna uummatikkut silatussutsikkullu kinaassutsima makittaarinnerulerneranik annertuumik sunniuteqartoq.

Pisussaaffiliivoq akisussaaffik. Tamatsinnut ataasiakkaatut. Kivitseqatigiinnissaq, siunnerfik angutserlugu suleqatigiiffissaq ilusilerparput.

Nunannguama ineriartornissaa siunnerfissaalu nammineq ataasiakkaarluta pisussaaffigalugu ataatsimoorluta kivitseqatigiiffigissuarput mannalumi nalupalaarnagu kisitta siunnerfissaa maanna aalajangersinnaallugu ilusilersorsinnaallugulu.

Inersimasunngornermi tunissutisiaq tamanit nunarsuarmioqataasunit tunissutigineqarsinnaasunit pingaarnerpaaq, nuimanerpaaq piginneqataaffigisarput nammineq angusarput.

Tulluusimaarpunga, tussunnguvunga pilluarpungalu nunaqqateqarama angusaqarusuttorsuarnik siunnerfigissaartorsuarnillu.

Aleqa Hammond

Namminersorneq

nersorneq

imerneq

ernineq

anerneq

mersorneq

inerneq

ammerineq

nerineq

erneq

maminneq

aminneq

minneq

inneq

nammineq

nangiguk...

Aminnguaq Petrussen

Namminersornermut ikaarsaarnitsinni ilimasuutikka, uangalu nammineq isummakka namminersorneq pillugu.

Siullermik namminersorneq eqqarsaatigalugu inuiaat imminnut inunnik taagorsimasut, avataaniilli tikinneqartalernermi kingorna kalaallinik taaneqartalersimasut, inuiattut kinaassusertik naalangaaffeqatigiinnut inuiattut kinaassusaat allamiunit tunineqarsimasoq utertinnissaanut periarfissaqalerput. Tamanna kalaallinut angisuumik nuannaarutissaavoq. Namminersulernissatsinni inuiaat kalaallit nunaminnik tingusiartuaarnissaminnut uanga nammineq nukissaqarnissaat upperaara, maannamut takutineqartarmat kalaallinit akisussaaffiit tiguneqartartut nukissaqarfigineqartartut, tassani nunatsinni suliffeqarfissuit eqqarsaatigalugit siulersorneqartarnerilu suliffeqarfinnilu aqutsisut eqqarsaatigalugit. Namminersulernerli inuiannut piumaffiginnittussaavoq pisussaaffiliissussaagami, nunap iluani politikkikkut ingerlatat eqqarsaatigalugit. Inuiaat avataaniit aqunneqarnerat unitsillugu namminneq ingerlatsilernissaat pilersussatut takorloorpara, tamannalu qulaani oqareernittut piumaffiginnittussaavoq nunap iluani siuttunut (politikkerinut) soorunalumi inuiannut kalaallinut.

Taamaammat kinguaakka ilissi, nunarput inumminit sullinneqartariaqarmat inuiaqatigiinnut sullisseqataassagussi ilinniagaqarnissarsi pingaaruteqarpoq angusariaqarlunilu.

Soorlu uagut qatanngutigiit angajoqqaatta piumaffigisaraatigut inuiaqatigiinnut sullisseqataasariaqartugut nunap iluani sumiikkaluaruttaluunniit annerusumik eqqarsaatiginagu, pingaarnerutillugu nunatsinnut inuiaqatigiinnullu sullissisunut peqataaqqulluta. Apeqqutaanngilaq suliffik suna peqataaffigineripput, pingaarnerulluguli inuiaqatigiit sutigulluunniit siuarsarneqarnerinut qanorluunniit peqataaqqulluta, taama pineq tassaammat nammineerneq allanik isumalluuteqarani. Uagullu pingaartittariaqarparput nunatta pitsaasumik ingerlanneqarnissaa. Nunatta namminiilernissaani inuiaqatigiit imminnut napatissagutta allanik isumalluuteqarata ingerlasussaavugut. Uagut inuit nammineerluta, tassa immitsinnut ikiorluta oqareernittut allanik isumalluuteqarata, kinguaassagullu pitsaasumik aqqutissiuukkusullutigit imminnut ikiortuarnissaat aqqutissiuukkusullugu.

Nunarput namminiileriartornermigut suli annerujartortumik inuiaqatigiinnut pisussaaffiliisussaammat, peqatigiilluta sullittariaqarparput immitsinnut napatissinnaaqqulluta allanik isumalluuteqarata. Taamaammat inuiaat kalaallit nunatsinnik sullisseqataanissarput aatsaat taama pingaaruteqartigimmat ilungersorluta peqatigiillutalu sullitsigu, kinguaassatta imminnut napatinnissaat eqqarsaatigalugu.

In.in.

Amaasa Petersen

Namminersulerneq

Namminersulerneq assut pissanganartuuvoq, peqqutaalluni siunissaq takorlooruminaatsuugami. Uanga isumaqarpunga namminersulerneq uagutsinni innuttaasunut pingaaruteqartoq, tassami uagut Kalaallit nammineerluta oqartussaaleratta, naak qanga qallunaaniit aqunneqarsimagaluarluta, kisiannili suli akisussaaffiit tamakkerlugit tigunngikkaluarlugit piareersimalerpugut nammineernissatinnik. Allaanngilarmi meeraq angajoqqaani qimallugit namminiilersoq, oqartussaanerlu nammineq tigullugu.

Tassami Kalaallit uagut sapinnginnata angertuuvugut namminersulernissamut. Neriuutiginaqaaq siunissami ilinniarluarsimasimasoqarluassasoq, uagullu Kalaallit piumassuseq / nukik atorluarumaaripput.

Kalaallit Nunaat pigissaartuuvoq piniagassanik, guultinik, mineralinik, nunap naasuinik allarpassuarnillu, innuttaasuullunilu neriunnarpoq siunissami taakku atorluarneqarumaartut.

Minnerunngitsumillu eqqaarusuppara angallanneq. Angallanneq uagut kalaallit atorpallaarujussuaqaarput, Kalaallit Nunaat nammineq nammalissappat tamakku suliffeqarfinnit tamanit peerneqartariaqarput, aamma minnerunngitsumik politikerit angallannermut oorit millionit ukiumut atortarpaat, imaassinnaannginnerpoq ullumikkut taama atortorissaarutigut taama pitsaatigisut iluamik atorneqarsinnaannginnerput. Nunarsuarmi sumiluunniit angallanneq suliffeqarfinnut atorneqanngilaq, sooq uagut kalaallit atussavagut namminiilernissatsinnut??

Ane Sofie P. Rasmussen

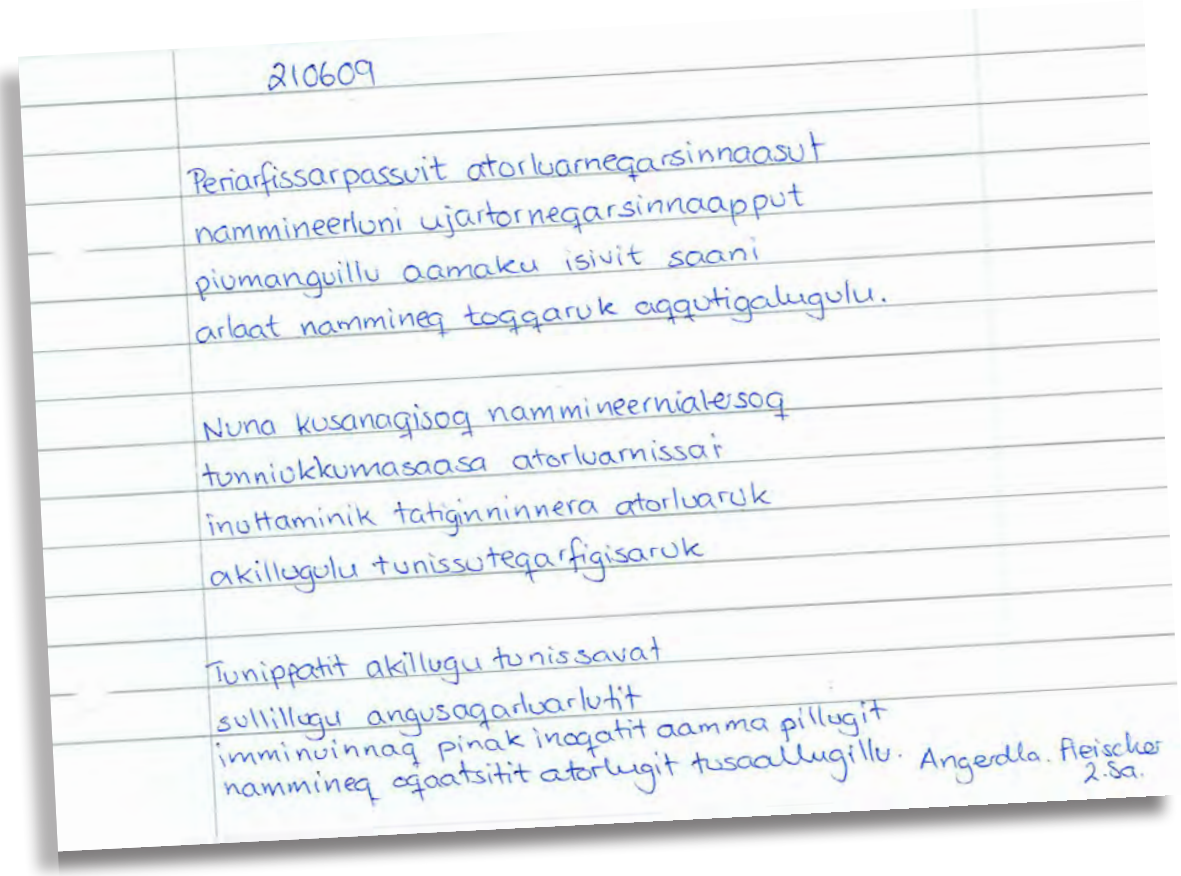
210609

Periarfissarpassuit atorluarnegarsinnaasut
nammineerluni ujartornegarsinnaapput
piumanguillu aamaku isivit saani
arlaat nammineq toqqaruk aqqutigalugulu.

Nuna kusanagisoq nammineerialersoq
tunniukkumasaasa atorluarnissai
inuttaminik tatiginninnera atorluaruk
akillugulu tunissutegarfigisaruk

Tunippatit akillugu tunissavat
sullillugu angusagarluarlutit
imminuinnaq pinak inaqatit aamma pillugit
nammineq aqaatsitit atorlugit tusaallugillu. Angerdla. Fleischer
2.Sa.

Kære Julie

For mig var det afgørende, at det blev et stort JA til Selvstyret.
Hvorfor? For den udfordring det giver os, selv at få ansvaret for det land vi lever i.
Selv at skulle skabe det, udvikle det - og drømme om det ☺

Nu ikke mere måske, - og engang …
Nu er det NU der er brug for os alle,
– og brug for at vi alle gør det allerbedste vi kan.

Slut med Tornerose-søvn og venten på, at nogen skal gøre noget for os.
For, – tænk, hvis det var blevet et NEJ:
”Nej – det tror vi ikke vi kan klare!”
”Nej – først når det hele er klar, så kan vi, måske, engang - tage lidt mere ansvar.”
”Nej – vi må hellere vente, ……på…”
Hvordan ville det SÅ have været, at gå på arbejde eller i skole, dagen efter et nej tak til selvstyre? Motiverende? Nej vel!

For mig var det allervigtigste ved folkets ja til selvstyre dog, at mine unger og deres venner tydeligt oplevede, at vi tror på dem og er parate til selv at arbejde for dem.
Og at vi ønsker, sammen med dem, at være med til at udvikle det bedst mulige samfund.
Nu ved de at, der for alvor er brug for at de dygtiggører sig, at der er noget at arbejde for, og leve for. De ved nu, at vi har tillid til dem, og at vi har brug for dem!
For man kommer hverken sovende til et godt selvstyre, eller til selvstændighed.

Der er brug for at vi tager os selv og vores arbejde alvorligt:
Vi må anstrenge os, udvikle os selv, og samarbejde for det fælles bedste.
Og vi må udnytte alle de kompetencer vi har i os, som f.eks.:
Udholdenhed, kreativitet, fantasi, og **glæden** ikke mindst!
Så lad os så se at komme i gang! ☺

Kærlig hilsen

Anja Jochimsen

11/05 2009 14:06 FAX +299 942501 001

Ilulissat 10-05-09.

Siunissaq ornitaq!...

- Perorsaaneq qitiutillugu:

Meeqqagut / ernguttagut kinguaagut isumalluutissagut, sinaakkusersuaqatigalugit soorunami aqqutissaannillu tuniorartuarlugit oqaaqqissaarutinik ilaatigut pilersaarusioqatigalugit meerartagut / inuusuttagullu

- Aap piffik peqqinnartumik piffissaqarfiginiartarlugit ima isikkulimmik!...

- Igaqatigalugit meerartagut / inuusuttagut

- Pisuttuaqatigalugit, erinarsorneq / nipilersorneq, uagullu inersimasut maligassiuillu talu takutitsisa:

- Ullu makkua katsorsartinneq piuartualerpoq, aamma pissussissamisut iinnarpoq inuttut suliarineq inersimasuusugut maligassiuinissatsinnut nukiit nutaat, uatsinnut nassuerutigaluta pisa!...

- Moderninngorpoq inuunitsinni allannguisinnaanermut uatsinnut akueraluta ilaatigut pujortarunnaarniarluta takutissinnaalluta inuttut suliaraluta anaanaagutta / ataata / aanaa / aataa / akkaa / ajaa!.. piareersimavuguut?

- Aap meeqqamut / inuusuttutitsinnut maligassiuuisa, takutitsisu peqqinnarneq / susassaregatigiinnerlu pisigu ornigalugulu / omiginartillugulu

- Aap pilersaarusioqatigiinneq peqqinnartoq namminersoriartornermullu ikaarsaalerpugut

- INUIAAT NUKITTUUT PIGILEQQULLUGIT/TA →

Anne-Martha Larsen Andersen

Jeg håber at der vil være flere uddannede i det fremtidige Grønland, og at vi her i Nuuk altid vil bruge den miljøvenlige strøm fra Buksefjorden.

Jeg håber udlændingene vil opdage, at der faktisk er mennesker heroppe, og at de fleste af os kan tale mindst 3 forskellige sprog når vi går ud af skolen.

Jeg håber vi finder olie og mere guld, og at vi til den tid har politikere, der vil bruge pengene fra olien og guldet fornuftigt.

Jeg håber der vil komme flere turister til Grønland, så vi også kan tjene penge på den måde.

Jeg ville ønske grønlændere ville tage sig sammen, så vi får et land, der kan stå på egne ben, og ikke er så afhængig af andre lande.

Anonym

Nuummi maajip gaammataani.

Asasaaraatiga, aasaru inuiattut ullorsiornitsinni namminersulissaaguit. Illit aamma ukiaru atualissaatit. Angisuunngulaassaatit nammineernerulissallutillu.

Nammineernerlernissat gilanaaregaat, aperisaleerputinnni nammineq atuartut bussionnut ilaallutit atuariartortalissanerlutit.

Uaguit inersimasut ilitulli nammineernerulernissarput gilanaarivarput. Ullormimi tassani nunatsinnut ogartussaassusegarnerput alisussaaffegarnerpullu nagissusernegassammat.

Qularnanngilaq nammineernerlernitsinni nalornisassa suguit, sunaluunnimmi pissusaq siumut ilisimareersinnaanngilaput. Soorlumi illit nammineernerulerniarfornnni nalornilaartartutit nangialaartarlutillu. Piumassusegartuaraviili imminut misigartuarputit - taamaammallu sapiissusegarnerulerniarforputit. Sunaluunniit nalorniffit qaangeraangalutu paasillugulu naammineerlutit ingerlassinnaalerlugu - sumorsuaq pisinnaanngortarpatit - nammineq ganoq iliornerit sulliassutillu agossinnaalerlugit. Taamaattumik illit sapiissusegarnerit uanga inersimasutut inuiattut namminersulernitsinnut alisussaagataanissannut aallavittut nuliussutut eqqaamaniartassavara.

Inuiaassuseq suli paasiuminaatsissavat, kisianni kalaallissuseq taassumalu atugassaritita piumasagaatsaalu paasiarsuleerpatit. Aperisarputinnni soog uaguit kalaallit kalaallisut, qallunaatut aamma allilaarutta tulutlut ogalussinnaasuguit? Aliniartatsiaqartugut, pisginnaanegartariagartuguit gatta amerlasuunik ogaasegartariagartuguit, ilinniartuartariagartugullu, nammineq nunarput alisussaagataaffigalugu ingerlatissagatsigu. Aamma taamalu ingerlaleerpugut illimmi timitaleegataanutit.

Asavaluit anaana.

Paninnut (peruleruit allagassarsiassatit)

Oqaasissarpassuit, naatsumik oqaatigiuminaapput. Ammaassiffigilaassavakkili. Illit nammineq peroruit akissutissat isummallu nangikkumaarakkit, imminut aallaavigalutit.

Ullumi, 19. maj 2009, Qallunaat Nunaanni, folketingimi kalaallit inuiattut akuerisaassasut, oqaatsivut pingaarnersaalissasut nunamullu piginninneq qulakkeerneqarput. Tunuliaqutaa tassa novemberimi, 2008-mi, Kalaallit Nunaanni inuit 76%-iisa taanna taasissutigimmassuk. Namminersorneq nunami qineratsigu. Namminersornerullu qanoq uannut isumaqarnera ilinnut ingerlateqqikkusuppara.

Ulloq manna tamatigut oqaluttuarisaanermi pingaaruteqarluinnartuuvoq, taannalu ilinnut oqaluttuarilaassavara. Illimmi maanna perorfigilikkat tassa kiffaanngissuseq, aammalu kalaaliuninnik apeqqusiisariaqannginneq. Illiugavit naleqarputit, kalaaliugavit naleqarputit, europamiutut eqqissaanngikkuit ajunngilatit. Taamaattuaannarsimanngilarli. Kinaanerillu ilisimalluassagukku, ilisimatittariaqarpakkit suminngaanneernersutit. Aammalu, naak namminersuleraluarluta, inuiattullu akuerisaagaluarluta, suli ukiorpassuit nunasiaasimanerup qallunaanngorsaasimanerullu kinguneri inuiaqatigiinni assigiinngitsutigut, ersittumik, ersinngitsumik, ilisimaneqartumik ilisimaneqanngitsumillu – suli atuukkallartussaammata – ulluni illit inuusuttunngulerfissanni, inersimasutullu inuuffissanni. Pissutsinut tamakkua, uanga nammineq namminersornerugaluarluta atorsimasakka, ilinnut artukkiisussaaneranik kissaatinngilakkit. Uanga generationiga, aataakkut, aanaakkut aataqqiikkullu ukiorpassuarni immitsinnut ujarsimanitsinnut kinguneqarsimasoq. Illit ukiorpassuit atortariaqanngilatit. Qulanngisaannarit kinaanerlutit, naleqarnerit qularinngisaannaruk. Qamuuna pinningaarnerit ilisimajuaruk, illiugavit, tamatigut.

Naak Kalaallit Nunaata oqaluttuarisaanerani nunasiaajunnaareersimagaluarluta, pissutsillu qanga atuussimasut ulluinnarni ersikkunnaariartoraluartut, oqaluttuarisaanermut atavugut. Naak ukiut 4000-it sinnerlugit nuna manna najorsimagaluarlugu, oqaluttuarisaanerput nutaajunerusoq sukkasoorujussuarmik pisimavoq. Taamaammat pissutsit, naligiinnginnermut tunngasut, nunasiaatiginninnermi, kingornalu, qallunaanngorsagaasimanitsinni ima suli sunniitigipput, allaat uanga, aanaa, aataa, aataqqiikkut, aataqqiutikkullu kinguneri inuuffigisimallutigit. Aataqqeeqqiikkut timikkut malugisimavaat, aataaqqii ilinniagaqartuugaluarluni kalaallit nunaanni inunngorsimasuugami qallunaanit akissarsialunneruneq misigisimavaa, aanaqqii qallunaajugaluarluni kalaallisut inuusuugami qallunaanit nikagineqartarsimavoq, aataa kingusissukkut aatsaat kalaallisut ilikkarpoq, aanaa meeraalluni suli Danmarkimut aallartitaanikuuvoq, ilaquttani najorunnaarlugit, qallunaanngortussatut qinigaasimalluni. Uangalu tamaasa misiginikuuakka; Kalaaliuallaarnermik nikagisaaneq, qallunaajuvallaartutut kalaaleqatinnik ajattugaaneq il.il. Taakku ilaannaapput.

2008-mi namminersornermut angerluta ajugaagatta kusanarluta qitilluta nuannaarlutalu pigatta aperivutit sunersugut. Oqarfigaakkit kalaallit ajugaammata nuannaartugut, ullorlu oqaluttuarisaanermi pingaaruteqartoq. Nuannaaqataavutit, aatsaalli uatsilaaq paasivikkumaarpat, ullup taassuma naleqarsimanera. Peqataavutilli, illit tullinnguukkavit. Soorlu uanga namminersorneruleratta aataakkullu,aanaakkullu nuannaaqataasimasunga. Soorlu aataqqiikkut 1953-imi nunasiaajunnaaratta, qallunaanut naligissitaasussanngoratta nuannaaqataasimasut. Assigiinngissutaali uaniippoq, illit nalliuttorsioqataaninni aatsaat inuiattut kalaaliusutut akuerisaagatta.

Anaanakkut perormata oqaluttuarisaanermi kalaallit inuiaqatigiinnut pingaarutillit amerlasuut, ingammik kinaassutsitsinnut immitsinnullu ilisimaarilluarnissatsinnut tunngasut ersarinngillat. Nalunngilarput 1953-imi nunasiaajunnaartugut, Qallunaat Nunaat naligileripput, aammalu nunarput ”ikiugassaammat”, mutinngorsarlugu inerisarlugu aallartinneqarsimasoq.
Nalunngilarput qallunaat ikiorniarsimagaatigut, ilinniartinneqarpugullu qallunaat nunasiaatiginneriaasiat allaniit pitsaanerusimaqisoq, tassa imatut paasillugu toqoraasoqartarsimanngitsoq inussiaatasimanngitsugullu.
Oqaluttuunneqarsimanngilagulli nunasiaatiginninneq qanorluunniit pissaanermut naligiinngitsumut tunngasoq, aammalu aningaasatigut iluaqutissatut taamaaliortoqartartoq. Siuaagut qujamasuttussatut perorsagaasimapput. Unali pingaaruteqaqisoq tassa. 1953-mi ”naligiileratta”, naligiinneq sumik aallaaveqarsimava? Europami nunat ilaat naligilissallugu pisoqarpoq, kisianni anersaarput, kulturerput, oqaatsivullu naligisitaanngillat.

1953 ukioq tassaavoq kinaassutsitsinnik naligiikkunnaarfik. Ineriartorneq, piorsarsimassuseq, ilinniarsinnaaneq, il.il. piuassapput, nunani tamani, nunarsuarmi tamarmi. Taannali pisinnaajuassaaq kinaassuserput oqaatsivullu piinngikkaluarlugit. Ineriartupiloornermili nunap inuullu naleqassusaa qallikkut kisimi tulluarsarneqarnani, aammali pingaarnerpaatut ikkunneqarsimasutut ippoq. Eqqaamajulli, anaanap aatsaat nunani allani angalareerluni ilinniareerlunilu iluamik paasimmagu ineriartorneq tassaaginnanngitsoq qallikkut imminut napatissinnaanermut tunngasoq. Inuk namminersortoq anersaakkut, kinaassutsikkut, ilorlikkullu kultureqarnikkut imminiussusermigullu pigisaqartuulluni inuusuuvoq. Namminersorneq tassa ilivitsuuneq. Nunarsuarmioqataasussatut perorsarpagit, paasiumaarpalli sooq illit aallaaviit, sorlaqarnerit, pingaartittuariga.

Atuarfimmiit, angusakkaniit ippassaaninnguaq angerlaassanni allassimavoq: ”..imminut ilisimaarivoq”. Namminersulissanerluta qinersisussanngoratta inuit amerlasuut oqariartuutaat uaniippoq, aningaasatigut nammassinnaassanersugut, nunarsuarmullu ammasinnaassanersugut. Soorlu oqaatsivut taamak apeqquserneqartartut aamma. Uterniarnermut assersuunneqarsinnaasarlutik allaat. Uangali qularinngilara namminersorneq artussanngikkipput, illit, kingu-

aamma kinaanini ilisimaarimmagu. Tassa qitia. Allamiut oqaasii ilinniarpatit, tamanut ammavutit, kisianni kinaassuseqanngikkuit qanoq ilillutit namminersortunngussagavit?

Naak annernaraluaqisoq oqaatigissallugu, aamma inuit ilaat tamarmik ilanngussinnaanngikkaluarlugit, taannaqqissaavoq kalaaleqaterpassuatta ineriartornermi inuttut katataaffigisimasaat. Ineriartornermi ”inuttut suunermi naleqartitat” allat naleqartitaannut tunngajuarsimapput. Allat naleqartitaat nunami siunissalimmi naleqarnerusutut isigineqarlutik. Assersuutigalugu qallunaatut oqalussinnaaneq. Suna ajorami kalaallisut oqaatsit pingaartinneqarpata? Ilinniarnissamut nunarsuarmioqataanissamullu oqaatsit atugassat tassaapput sakkut. Illit perorsagaaninni aataakkullu perorsagaanerata nalaani assigiinngissutaasoq tassa aamma kalaallisut oqaaseqartuullutit kinaassuseqarsinnaagavit allaasariaqarnak. Taamaammat marlunnik oqaaseqartussatut perorsarpagit. Nalunngilalli suna kinaassusinniinnersoq, sorlerlu sakkussaanersoq.

Aataakkut aanaakkullu uanga meeraanerma nalaani pissutsinut naligiinnginnermut tunngasunut akerliusimapput. Taamani 1970-ikkunni tamanna nalinginnaangaatsiarpoq, naak ilaatigut sakkortugineqalaartarsimagaluaqisoq inuit ilaannit. Kinguneraali namminersornerulerneq. Pingaaruteqaqisoq, kisiannili aamma politikkikkut aningaasatigullu naligiinnerulernissamut tunngasimaqisumik. Inuttut naligiinneq aningaasatigut politikkikkullu Qallunaat Nunaanniit oqartussaassuseqarnerulernikkuinnaq inuup naleqartinnissaanut qilerussaarutaasinnaanngillat. Taannalu paasivarput. Namminersornerlu maanna tullinnguuppoq.

Namminersornerup eqqartorneqalernerani aamma aningaasatigut nammassinnaanissaq pineqaqqilersoq eqqaallatsiarpara. Sulili qitiulluinnartoq tassa kalaallip inuup, ”affarmik kalaaliuguni”, ”avannaamiuugumi”, ”ilinniarsimasuuguni”, ”ilinniarsimanngitsuuguni”, ”aalisartuuguni”, ”ilaqutariinni atugarliortuuguni”, ”kinguaassiutitigut atornerlugaasimaguni”, suminngaanneernerminik nassuerutiginninnissaa. Tassa, qanorluunniit pigutta, oqaluttuarisaanitsinni naligiinnginnermik misigisaqarsimavugut. Kalaallillu imminut naleqartinnerata annikippallaarsinnaasarnera – suli – nassuerutigisariaqarpoq. Taamaakkaluartoq suli taanna tikinneqarpianngitsoq tusarsaasalerput inuit ilaat oqaluttut ”immitsinnunngooq nalligiunnaartariaqartugut”, nunasiaasimanerlu eqqartortariaqanngitsutullusooq pigaat. Aap, nunasiaaneq eqqartortariaqanngilaq immaqa? Kisianni kalaaleqaterpassuatta – suli – naleqannginnerusutut misigisarnerat isiginngitsuusaaginnassagatsigu? Eqqartuineq nassuerutiginninnerlu naligiinnerulernermik pilersitsisinnaavoq, taannalu ataqqinninnermik annertunerusumik pilersitsisinnaavoq. Ataqqinninnerlu naligiinnermillu isiginnittariaaseqanngikkutta, inoqatitta ilaat imminnut nalliginermik aninavianngillat. Inuimmi ilisimanngikkunikku sooq imminnut naleqartinnertik annikissinnaasoq, sooq kalaaliunerusut suli nikagisaasarsinnaasut, imaluunniit imminnut

nikagisinnaasartut, peqqutissaqarsimassuugut eqqartueqatigiinnissamut. Taamaammat pingaartippara illit nammineq akissut ujassagit. Qanormi isumaqartoqartarnera inuit namminneq kinaassusertik inooriaasertillu aallaavigalugu ”namminneq isiminnik” isigisarpaat. Ilinnut eqqortoq illit kisivit nalussanngilat.

Namminersornermi kulturerput pingaartipparput. Kulturi allanngoriartortuuvoq, aammattaaq kinaassutsivut. Taamaattoq tunngavii kataannarnaviannilagut. Aakkut akuneqarneq kisimi kinaanermut aalajangiisuunngilaq – kisiannili puiunngisaannaruk kinaanerpit ilagimmagu inuttut, ilaqutariinni, inuiaqatitsinnilu naleqartitavut qamuuna ersinngitsumiittut, uagunitsinnilli napatitsisuusut. Tassaniippullu oqaasertalersorneqarnikuunngitsorpassuit ”pigiinnakkavut”; soorlu inuttut pissutsivut, ilaqutariissuseq, illartarneq, ikioqatigiittarneq sorparpassuillu.

Namminersornerup iluani maanna periarfissaraarput inuttut inuiaassutsitigullu kinaassutsitta assigiinngissitaalersimagaluaruniluunniit naleqartinnerulernissaat. Aamma pisariaqarpoq. Meerannguimmi qassit inuuppat suunnginnerullutik misigisut? Sooq oqaluttuarisaanermi uagut nammatagut meeqqatta nammassavaat? Namminersornermut isernitsinni taanna allamut saatitsigu.

Paniga, kalaaleqatitit inuillu allanik tunuliaqutillit ataqqiuaannakkit, allanerusumillu inuugaluarpata, piitsuuppata, pisuujuppata naligiimmik piuakkit. Oqaluttuarisaanermi oqaatsit suut atorsinnaanerinik nalilersuisarneq, piitsuuneq ilinniarsimanerluunniit aalajangiisuunngillat inuup sumut inissinnissaanut. Piffinni nutaani, inuusunninni, naligiinnissaq pingaartikkiuk. Naggataamik, taallaq una maanna oqaaserisimasannut tunngatillugu ilinnut tunniuppara.

Timmeqatiginnga
Nujuillisassanngilarma
Sulukkami siaarsimammata.
Aqqutissannit sangutissanngilarma,
Ornitarami nalunngilara.
Ilumuussutsip qaqqarsuanut timmeqatiginnga
Takunngalu pinnersunga
Takuullu nunami inuunitta siunertaa.

Qujamasuffigitigu
Sorsunnagu.

Inuuneq ilivitsoq, qaammat ataaseq, minutsi ataaseq
- assigiipput – uummatip ilumuussutsillu aqqutaatigut ingerlaguit.

ASASARA INUGPÂK´

Maanna timera tamarmi sajuusalerpoq kissaammerlunga qiasunngunermillu ilallungu, allanniarlunga aallartiinnarama. Toqqusaara qasillerpoq qullariartortumillu annernartumik noqinniarsaringaluarlunga, tupeqqasutut misingisimatillunga qulleq siulleq imerlaannguukkiartortoq malugilerpara. Noqitassaajunnaarlunilu kuseriarniarami aniniarsarivoq isingisara iserisserlugu, ajunngilaq anillanniarit, sorluukkut qaamasumik ammukartoqalerpoq. Nuiniariartorlu qulleq ataaseq nakkarpoq tulliilu imminnut maliinnalivillutik nakkakaalerput isinginiarnera ajornarsivilluni…. Qulliit kuutseqqaartariaqarput ingerlaqqissanguma.

Ulloq taanna misigisaq sakkortoqaaq, misigissutsit assigiinngittorpassuit aporaattutullusooq sukkaqisumik arriilisarlutillu, unittuusillutik sarsuapput nuannaarneq aliasunnerlu pissanganermillu ilaqarlutik.

Milutseriarlutit innartippakkit, toqqissisimaqalutit sinngorulleqqallutit asanaqalutit toqqissiivillutit sinilerputit, ulloq nuannersumik atoreersimallungu nalullunguli ullumi pingaarutilissuarmik pisoqarnikoq. Anaanat inimukarpoq isiginnaarutikkut malinnaassalluni. Qulliit kooqqilerput..... qanna timinnguama ilua tamaat akimortarpaa qiasunngunerup, nalusutullu misingiuarpara sooq taama attortissutinginerlugu.

Naneruutinik ikiterivunga tiiliorlungalu, ullumiummallu ataatavit bolluliarisimasaanik illulerlunga najoqqaalerlunga. Pappilissamik aqerluusamillu tigusillunga malinnaaffingisara malinnaaffingilluarumallungu allattueqataalerlunga. Ini tarrajuppoq, aamma ajunngilaq, eqqissisimanarpormi naneruutinik qaammarsangaangami. Sumik arlaannaanilluunniit misigissutsikka attortisimasutut misiginngilakka, toqqissisimavungami. Unnuk ingerlarujoorpoq kisimeerusaarlunga eqqissiivillunga, toqqissisimannginnermik pissuteqanngittumik eqqissisimajunnaariartulerlunga misingilerpunga, qiasunngunerujussuaq takkuppoq. Siulikka takorluuinikkut takkussuutilerput, soorlulusooq eqqanni ilangileraannga. Akiungassaanngittumik sakkortuumik qialerpunga, aniniaramimi aniavoq, soorlulu ukiorpassuarni utaqqisimasaq.

Ilumummi aamma taamaangunavippoq. Meeraanera takorluulerpara, meeqqat atuarfianni allanullu nunanut aallartarnikka sukkasoorujussuarmik sarsualerput, ilumut soorlumi suna inunngorninniit amingaatigiuarsimasara ersinartutullusooq nalunartumik takkutilersoq.

Toqqissilerpunga isigisara upperinngittutullusooq isingalungu, inuit nikussaapput inuiattullu erinarsuutitta aappaa apillungu, nikuippunga erinarsoqataalerlungalu qulliimma kuunnerisa ingioraannga. Misigisaq kisimiivillunga ininnguami atorpara, pilluaqaanga nalunangu kisimiinnanga aakumi siulersuakka ataqqinangaartut, sikisimasutullusooq ataqqinarsisimaqalutik annertoqqusersuisut.

Najortingaakka aqqutissatsinni nalunartulimmi. Nukittulerpunga pilluarnersuullu poorpaanga qujaniangaarnerup pianik, nunami maani peqataasinnaangama angeqataasinnaangamalu suli inuutillunga akuerineqartutut, oqartussaaqataasutut nunaqavissutullu akuerineqartutut kiisami misigingama MISIGISAQ ANGEQAAQ TUPINNAQAAQ. Guuti qujanaq inuit nunaanni inooqataangama.

Asasara paninnguara anaanat oqaluttuassanik ulikkaarpoq allinguit siulersuangut pillugit anaanap oqaluttuuttassaqaatit, qujanaq inuungavit inuttut inuuneq nangitassat imaannaanngeqaaq Nukittullutit piniarumaarputit, inuk imminut ilisimaarisoq ersissutissaqaranilu peqqissimissutissaqanngilaq. Eqqaamajuk nuannaarnerit attanniarumaarakku, tassa nukittoqqutissavit ilaat. Minnerunngitsumik uangutsinnik Annerungaartumut qinujuarit tusarneqartuartarpungummi uummatitsingut qinunermi. Asanninninnguit atortuariuk, ataqqinaatingaat anaanama ataatamalu atinngua mallit ruusannguat.

Asasit Anaanat

Asanerpaasannut qitornannut, Kimmernamut Sulummullu
- anaanap Namminersulernissamut eqqarsaatai takorluugaalu

Juunip 21-at 2009 ulloq persuarsiorfiussaaq, nuannaarnerup ullua – Namminersornerup eqqunneqarnera nalliuttorsiutigissavarput. Ataasiaannarluni siullermeertoqartarpoq.

Namminersorneq tunissutaanngilaq – allanit tunissutisiarinngilarput. Namminersorneq ukiuni arlalissuarni kissaatit, piumasaqaatit naalakkersuinikkullu ilungersornerup kinguneraat. Kalaallit politikeritta danskit politikerii isumaqatigiinniaqatigigamikkit isumaqatigiillutik noqqaasimapput nipilu ataaseq atorlugu oqalussimallutik. Tamanna torrallaalluni pikkorissumillu pisimavoq. Naalakkersuinikkut nammineq oqartussaanerulernissamut akisussaaffeqarnerulernissamullu tunngavissaq piareerpoq. Tulluusimaaqaanga.

Namminersornerup nassatarissavaa nunat tamalaat inatsisaanni tunngaviusut naapertorlugit inuiattut immikkuullarissutut akuerineqarnerput. Inuiattut isigineqassanersugut ukiorpassuarni oqallittarneq uatsinnut nikanarsaataasoq kiisami qaangiuppoq. Inuiattut immikkuullarissutut namminerisaminnik kultureqartutut oqaaseqartutullu akuerineqarpugut, nunatta pisuussutaatalu atornissaannut pisinnaatitaalluta. Ila oqiliallaqaanga, neriullualerpungalu.

Nammineq oqartussaatitaanerulernerput Kalaallit Nunaata qanoq ineriartornissaanik allannguinerillu qanoq pilertortiginissaannik kissaatigisatta isummerfiginissaannut atussavarput – suut pigiinnarumanerivut, suut iperarumanerivut suullu nutaamik eqqarsaatigiumanerivut.

Eqiasuilluni suliumassuseq, pimoorullugu piumassuseq, aalaniataarsinnaaneq silassorissuserlu Namminersornerup immersornissaanut pisariaqartussaapput. Nalunngilara tamakku tamaasa pigigisi.

Ataatsimoornitsinni uannut pingaarutilerujussuarnik iluatinnartuuteqarpunga, aamma ilissi ilutissilu pigiumaagaattut Namminersornerullu ineriartortinnerani tunngavittut pingaaruteqarumaartutut neriuutigisannik.

Inuiaavugut qangarsuarmiilli ingerlasimasut nukittuumillu kulturillit. Kulturi Kalaallit ataatsimoorneranni suli itisuunik sorlaqartoq. Kulturi ”suut tamarmik ataqatigiin-

nerannik” ilisimaarinninnermik/akuerinninnermik aallaaveqartunik iluatinnartortalik – inuup timikkut anersaakkullu inuunerata imminnut atanerannik, pinngortitarsuarmik, nunap pissarititaanik, silarsuarmik – inummit ataatsimit annerungaartumik peqarneranik uagullu inoqativullu itisuumik ataqatigiinnitsinnik ilisimaarinninnermik. Inuunermik silarsuarmillu isiginneriaaseq issittumi ulluinnarni inuunerput akimungaarlugu pingaarutilik, pingaartumik nalitsinni nunarsuup kiatsikkiartornerata silallu pissusiata allanngorujussuarnerata nunat tamalaat suleqatigiillutik aaqqiffiginiartariaqagaasa nalaanni. Taamaattumik aamma ilissi kimilimmik inuiassuarnut tunniussassaqarpusi. Nunarsuaq annaakkumallugu inuunerullu ukiuni tuusintilippassuarni piujuarnissaa qulakkeerumallugu.

Inuit tamarmik oqartussaaqataaneranni ingerlatsiviutitta akuersaaginnanngitsumik misissuataarnissaannut Namminersorneq periarfissaqqeqaaq. Inuit tamaasa oqartussaaqataatillugit ingerlatsinerput ineriartorteqqissavarput, inuit amerlanerungaartut naqisimaneqanngitsumik oqallinnermi ataatsimoorullugillu aalajangiisarnerni sunniutilimmik peqataanissamut periarfissillugit nukissaannillu tunillugit. Inuit tamarmik oqartussaaqataanerat pissusissamisut ingerlassappat inuit imminnut pisussaatittariaqarput – sumiiffigisaminni aamma nuna tamaat isigalugu naalakkersuinikkut imminnut pisussaatillutik. Qamuuna neriuutigeqaara ilissi nammineq siunissamut takorluukkassi inuiaqatigiinnilu peqataanissamut piffissaqarnissassi ajunngitsumik oqimaaqatigiiffissaat nassaarisinnaajumaarissi.

Nutaamik eqqarsarnissaq, nassaarsiullaqqissuseq pinnguisinnaassuserlu ila pisariaqartissaqaavut. Kalaallit Nunaat qeqertaavoq – imaanngilarli mattussaasugut, silarsuarmut angalasaritsi, attavigisartagassarsigitsi nutaanillu ikinngutitaartoritsi, isumassarsisinneqaritsi nutaanillu ilisimasaqaleritsi - nunatsinnut uterussi silarsuaq tassaalersissavarsi Kalaallit Nunaata ilaa, Kalaallit Nunaallu tassaalersillugu silarsuup ilaa. Nalunngilara ilutisilu iluatsitsiumaartusi.

Asaqalusi Anaana Asii Chemnitz Narup

Til mine børn, Kimmernaq og Suluk
- en moders tanker og drømme om det kommende Selvstyre

Den 21. juni 2009 bliver en stor dag, en glædens dag – vi skal fejre indførelsen af Selvstyret. Kun én gang kan være den første gang.

Selvstyre er ikke en gave – det er ikke noget, nogen har givet os. Selvstyret er resultatet af flere års ønsker, krav og politisk kamp. Alle vore grønlandske politikere har stået sammen og talt med én stemme i forhandlingerne med danske politikere. Det var stærkt og dygtigt. Grundlaget for større politisk selvbestemmelse og ansvar er lagt. Jeg er stolt.

Selvstyre indebærer, at vi anerkendes som et selvstændigt folk i overensstemmelse med de internationale folkeretsprincipper. Årtiers ydmygende diskussion af hvorvidt vi er et folk er endelig slut. Vi anerkendes som et selvstændigt folk med egen kultur og sprog, med retten til landet og undergrunden. Jeg er lettet og fuld af fortrøstning.

Øget selvbestemmelse skal vi bruge til at beslutte os for, hvilken retning vi ønsker Grønland skal udvikle sig i og hvor hurtigt forandringer skal ske – hvad vi ønsker at bevare, hvad vi ønsker at lægge bag os og hvad vi ønsker at nytænke.

At udfylde rammerne for Selvstyre vil kræve arbejdsomhed, oprigtig vilje, handlekraft og klogskab. Alt det ved jeg I besidder.

Der er værdier for vores fællesskab, som er meget betydningsfulde for mig, og som jeg håber også vil fylde jer og jeres generation og blive et vigtigt fundament i udviklingen af Selvstyret:

Vi er et folk med en lang historie og en stærk kultur. En kultur som stadig har dybe rødder i det Grønlandske fællesskab. En kultur med værdier som har sine udspring i bevidstheden/anerkendelsen af ”altings sammenhæng” – sammenhængen mellem det fysiske og åndelige menneske, naturen, de naturgivne ressourcer, universet – bevidstheden om at der er noget, der er langt større end den enkelte og at vi er dybt forbundne med hverandre. Et livssyn og et verdenssyn som giver mening langt ud over den arktiske hverdag, især i en tid med global opvarmning og store klimaforandringer som fordrer internationale løsninger. Derfor har også I noget meningsfuldt at bidrage med til verdenssamfundet. For at redde kloden og garantere livets eksistens i mange tusinder af år.

Selvstyre er en god anledning til at se kritisk på vores demokratiske institutioner. Vi skal videreudvikle vores demokrati, give mange flere mennesker mulighed og kraft til at indgå aktivt i den demokratiske debat og tage del i de fælles beslutninger. Mennesker må forpligte sig, hvis et demokrati skal fungere – forpligte sig både i det nære og i det landspolitiske. Mit inderlige håb er, at I finder en god balance mellem jeres egne livsdrømme og tid til samfundsengagementet.

Vi får så stor brug for nytænkning, kreativitet og skaberkraft. Grønland er en ø - men det betyder ikke isolation, drag ud i verden, skab netværk og knyt venskaber, få inspiration og ny viden – når I vender tilbage gør I verden til en del af Grønland og Grønland til en del af verden. Jeg ved I med jeres jævnaldrende vil lykkes.

Kærligst Anaana, Asii Chemnitz Narup

Til alle dem, jeg mødte, mens jeg var i Nuuk

Tak for hjælpen. I har alle, på hver sin måde, været med til, at jeg i dag sidder med et udvidet sind, et nyt syn på Grønland og grønlændere og en hel ny forståelse for værdien af et selvstyre. Jeg kom til Nuuk med researchen i orden. Det troede jeg i hvert fald. Jeg kom for at lave en dokumentarfilm om, hvordan Grønland skulle klare overgangen til selvstyre. Jeg kom med en formodning om, at min film skulle handle om økonomi og sagsområder. Jeg vidste, den skulle handle om udfordringer, drømme og håb, men jeg var slet ikke klar over, at den i virkeligheden skulle handle om identitet og selvværd.

Det opdagede jeg gennem jer, alle jer jeg mødte de 12 dage, jeg tilbragte i Nuuk. Allerede efter den første dag kunne jeg smide de oprindelige planer i skraldespanden. Mit første møde med Nuuk, mit første møde med Grønland nogensinde, ændrede med det samme mit perspektiv. Jeg mødte mennesker, der med den største imødekommenhed satte sig tålmodigt ned og fortalte mig, hvorfor selvstyre er vigtigt for dem. Og I lagde ikke ud med ord som sagsområder og økonomi, I talte om sprog, kultur og anerkendelse. Og med et gik det op for mig, at grønlændere slet ikke har været anerkendt som et folk. Den forståelse havde jeg aldrig haft. Og jeg forstod pludselig, hvorfor det er vigtigt at have sit eget sprog og sin egen kultur.

Jeg prøvede at sætte mig i jeres sted. Jeg prøvede at forestille mig, at dansk ikke var anerkendt som hovedsproget i mit land. Jeg prøvede at forestille mig, at butikkerne i Danmark bugnede af f.eks. engelske varer, at alle artikler i avisen var skrevet på engelsk og så oversat til dansk og at jeg på nogle offentlige kontorer kun kunne blive betjent på engelsk. Det var en mærkelig tanke, og selvom jeg prøvede, kunne jeg ikke helt sætte mig ind i den, det var alligevel for absurd. Men nu har jeg forstået, at det er en del af virkeligheden i Grønland. Og nu forstår jeg, hvorfor det er vigtigt, at overgangen til selvstyre er en vigtig markør, en milepæl i udviklingen mod at få selvværdet og identiteten tilbage til Grønland.

Jeg er et andet menneske i dag, end jeg var, da jeg tog til Grønland. Mit sind er udvidet en lille smule, mit fokus flyttet og mit perspektiv større. Jeg ser nu hele selvstyretemaet i et andet lys. Jeg bilder mig ikke ind, at jeg på 12 dage, har fået den fulde forståelse eller den komplette indsigt i Grønlands kultur. Men jeg ved, at jeg har fået en masse ny viden, en unik indsigt og en forståelse der gør, at Grønlands selvstyre nu også betyder noget for mig. Det betyder noget for mig som dansker, men mest af alt betyder det noget for mig som menneske.

Camilla

Namminersorneq

Nuna namminersortoq
Inuiaqatigiit namminersortut
Politikki namminersortoq
Sulegatigiit namminersortut
Kulturi namminersortoq
Inuit namminersortut

Piumassuseq namminersortoq
Sapiissuseq namminersortoq
Neriuut namminersortoq
~~Nuuk namminersortoq~~
Nukik namminersortoq

Connie Kristoffersen
Postbox 1026
3900 Nuuk

Anaana: "-Dinah vi får Selstyre den 21. juni, ved du hvad det betyder?"

Dinah 9år: "-Vi kan gøre det hele selv. Danmark behøver ikke at bestemme alt."

Anaana: " Kalaallisummi? Nalunngiliuk Namminersulerneq qanoq isumaqarnersoq?"

Dinah 9år: "Danmarki naalagaasussaanngilaq. Namminneersinnaavugut."

Haluu Julie,
Qujanaq taamatut periarfissikkatsigut.

“Nunarput Namminersornermut ikaarsaariartorpoq”
– ilinnullu taanna qanoq isumaqarpa?

Uannut taanna ima isumaqarpoq:
“Inuup nammineq inuunini akisussaaffigalugu tigussagaa”,
imminullu aperaluni:
“Inuunera qanoq ingerlanniarpara?”

Hej Julie,
Tak for den mulighed, du kom med.

“Vort land er på vej til Selvstyre”
– og hvad betyder det for dig?

For mig betyder det således:
“At den enkelte person tager ansvaret for sin egen livsførelse”,
og spørger sig selv:
“Hvordan vil jeg håndtere mit liv?”

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga Med venlig hilsen

Elvira Olsen

D. 1/5.09

(1)

Namminersornerulerneq imaannaanngilaq. Inuiattut akuerineqarneq atuuttussaavoq. Iluarsagassat imaannaanngillat. Inuuniarneq imaannaaginnassanerpa?. Inuiaat atugareriigaat ilinniarfigalugu, pisut inuunermi ajornartorsiutit atukkat takusinnaasagut amerlaqaat. Iluarsartuuttariaqartut uku takorloorpakka.

→

D. 1/5.09

(2)

Takusakka, isigisakka iluarsartuussassat makkuput

- Inissaqanngitsut inissinneqanngisaannassappat, taamal inuiaat ikitsigaluta sooq ajornartorsiutaassappat?

- Najoruminaassiartussanerluta ineqarniarnermi innaallagissamik akit atornarsinerani?

→

D. 1/5.09

(3)

- Ikioqatigiinneq qangarsuaq pisartoq, tammakassanerpa?

- Utoqqaat qujassutissagut nilliaataat uteqattaassanerpa?

- Susassageqatigiinneq kinaassusersiornermik taarsernegaleruttornerani qanoq iluarsissavarput?

→

D. 1/5.09.

(4)

- Anersaaq qanilaassuseq uppernerlu qanoruna sammisoq?

- Kultori attannissaa qanoq iliuseqarfigissavarput?

- Ullumikkut kinassutsitsinik sunaana tanngassimaarutigilerippput?

→

D. 1/5.09

(5)

- Ileqqorissaarneq sumi tamani akeqqissimaarnermi atuutilernerluni ?

- Tanngassimaarutit usorunnermik taarsinnegassanerlutik ?

- Ilaqutariissuseq sumunnera sammilegisoq ?

- Ilaqutariissuseq, tanngassi-

→

D. 1/5.09

(5)

- Ileqqorissaarneq sumi tamani akeqqissimaarnermi atuutilernerluni ?

- Tanngassimaarutit usorunnermik taarsinnegassanerlutik ?

- Ilaqutariissuseq sumunnera sammilegisoq ?

- Ilaqutariissuseq, tanngassi-

→

Nuuk (sana)

Pingasunngorneq 29. April 2009

Uangattaaq isumaga. annikkusussimavara namminersulernissatta ikaarsaariarnera pillugu. qujavungalu periarfissinneqarsimagama.

Uanga pingaartillugu taarusuppara ullumikkut danskinit pissarsiaqut atorluarneqarnissaat saorlu: Atuarlitaaneq, ilinniarlitaaneq, napparsimaveqarfiit assigisaallu. Taamaallaalli nunatsinnut tulluarsarneqarnissaat kissaatigalugu, tassami danskit oqaasii aporfigiinnarlugit innuttaasut ilinniarnissaminnut aporfeqartarput aali sunut tamanut piginnaaneqaraluartut nakkaannartut amerlasarmata Aammalu qanga siulivut inuunerisimasaat atorluarnerusariaqarpaqut tassami siuligut imminnut tatigisuupput, imminnut napatittut, imminnut susassareqatigiittut, sapiitsut, ikioqatigiittut, timikkut tarnikkullu nukittuut, nakkaannajuitsut, persuttaanissaminnullu tunuarsimaartut.
Isumaqarpungalu kingulissatsinnut tamakku tamarmik ingerlateqqinneqartariaqartut.
Suliffissaaleqisut tikisitallu amerlammata isumaqarpunga piaartumik ilinuseqarfigineqartariaqartut.

Torrak namminersornialersugut taamaalilluta naalagaaffimmut takutipparput uagut aamma oqarsinnaasuqut, taamalu tullinnguuppoq nammineerluta aqutsinitsigut ajunngitsumik ingerlalernissarput.

Eqqaarusutannut ilaavortaaq massakkumut killiffipput

eqqarsaatigalugu nunatsinnut siuarsaassaaguttа katsorsaaviit atorluarneqarsinnaasut tamaasa iluaqutiginiartariaqarigut, aningaasassaqartinneqanngippallu ilassinnissutit ajunngitsorsiassallu aallerfiginеqarsinnaapput. Taamaalillunilu aamma angerlarsi maffiup avataanut inissinneqartartut (meeqqat) kiisalu pinerluttartut ikiliallassagaluarput aningaasallu amerlasuut sipaarneqarsinnaassallutik.
Aamma suliffissaaleqisut tikisitallu ikilissagaluarput ilinniarfeqarfinni qallunaat oqaasii kalaallit oqaasiinut nuutsinneqartuuppata, tassami qallunaat oqaasii qaffasinnerusumut ilinniarnissamut aporfiunerpaasarmata, ajunngilaq taaguutit assigiinngitsut nutserneqanngippata tusartualerlugit ilikkarnartarmata, taamaalilluni aningaasat sipaarutissat amerlasoorujussuanngussapput.

Kiisalu eqqaarusutara kingulleq tassaavoq; Siuariartupiloornersuup kingunerisaanik angummanniarnersuarmik atugarilersimasarput "Stress" atugaaqisoq taarsiullugu unikaallalaarluta siusinnerusukkut pisartut soorlu: kalattoortut, atikkusiarfikkut assigisaallu uterfigeqqilaarlugit qanoraa nuannertigissagaluarpat, soorlu aamma aasivikkut illoqarfik qimalaarlugu inuunerissinartarmat, tamakku saqqummeqqinnissaat kissaatiginartikkaluaqaakka.
Taamaalillunga isumaga tusartikkusoqisara arnaqmut pikkorissumut Julie Edel Hardenberg aqqutigalugu ingerlateqqippakka.

Illilli Julie qutsavigerujussuarpakkit inuia-
qatigiinnut taamak ilaqutaalluinnartigalutit
suliniutegartaravit☺ pikkoreqatit tassunalu
nersorpakkit sapiillutit imminullu tatigalutit
saqqummersinnaagavit.

Taamaalillunga allatakka naaginnarpakki nerisi
lunga tigulluarnegarlutillu atuarluarnegarumaartut.

Ikinngutinnersumik inuullaritsi

Frederikke Andreasen
Narsaq.

Selvstyre gør mig ør!

Heidi Møller

Kimut atuartussamut

Ullut nuannaarfiit nalliussivavut qiimmisaarluta ilutsigullu killitsinnermik peqarluta, immitsinnut pilluaqqorusuppugut angusarput pillugu. Oqarsinnaavugut nammineerluta silaqassuserpullu atorlugu qinersimasarput ulloq manna pivarput nunatta naalakkersuinikkut ingerlatitaanerata ilassaatut unikaallaffiugallartutut, kisiannili qaqugu piffissaq nalliuppat qaangerumaagassatut.

Ullut nuannaarfiit qaangiuttarput, issarunnguaq ulluinnaat utissapput. Ikunga iliarsaalersut ilagimmannga inuuninni nunap ineriartortitaanerani aqqusaakkat arlallit misigisimavakka. Sorsuunnersuaq kingulleq qaangiusimatsiartoq inunngorama Kalaallit Nunaata Danmarkimut atassuteqaqqilernera 1945-mit aallarteqqittoq alliartoqatigaara. Qaatullualerfinni 1950-it aallartinnerannit malugilerpara nutaamut ikaarsaariartoqalersoq, sunaaffa 1953-imi Danmarkip ilaviatut ilanngunneqarnerput nalliuttorsiutaasoq. Tamatuma kingorna nunatta naalakkersuinikkut oqartussaasuisa qullerpaat aperineqarfiat nalliuppoq, tassa Kalaallit Nunaat ullunut nutaanut sukkasuumik arriitsumilluunniit ikaarsaartinneqassanersoq, sukkasuumik ineriartoqqusisut ajugaapput, arriitsumilli kalaallinit malittarisaalluni perusuttut perloqqusaallutik.

Tamatuma kinguneraa nunap ingerlanneqarneranik allannguineq imaannanngitsunik malitsilik. Pilersitat assigiinngitsut amerlapput, ilaat iluaqutaalluartut taamaannerminnilu iluamik eqqartugaaneq ajortut, allalli eqqarsarnartut naalakkersuinikkut eqqarsaatinik nutaanik pilersitsisut. Taamaalillutik pilersitat tamakku imminnut illuatungeriillutik pipput, illuani iluatsittut illuanilu sunniuteqarnerluttut qaangertariaqalersullu.

Naalakkersuinikkut killiffiit inuuninni aqqusaarsimasakka tamarmik immikkut inuuninni aqqusaakkanik assigiinngitsunik misigisaqartitsipput. Maanna 1953-imit 1979-ip tungaanut oqarluaatigalugu nunasiaateqarnerup nalaani inuuffittut taasarpara, siusinnerusumilli aallartikkaluarpoq, sorsunnersuarli kingulleq killiliivoq nutaamik aaqqissuussinermut. Folketingimut ilaasortassanik qinerseqqaarneq eqqaamaneruara kommunalbestyrelsit landsrådillu nutarsarneqarnerannit. Alliartorninni takuakka sorpassuit iluarsarneqalersut pisoqqat nutaanik taarserlugit, soorlu illut angerlarsimaffiit, peqqinnissallu tungaa tb-mik akiuunnermik imaqarnerpaasoq. Takuakka ajugaaniarfiit ilaat iluamik anguneqartut, soorlu inissiat pitsaanerulerneri ilutigalugit inuit peqqinnerulernerat meeraaqqallu mikisuullutik toqusussaagaluit ikileriartut. Akerlianilli nunap sanaartorfiuneranut kalaalerpassuit isiginnaartuinnartut imminnut isiginerat massuaataasalermat taama oqaluttunut isumaqataavunga. Inuiaqatigiinni arnat angutillu imminnut pissuseqarfiginerat allannguallappoq. Amerlasuut tikisitanik aappartaartaraat, erininarseriannginsorlu qimagullutik kingornalu uteratik, ilaalli uninngaannarput kinguaassiorlutik nunaqqatiminnit akuttanik taagorneqalersunik. Tamanna eqqarsaatitut qaangiataagassatut isiginagu pingaarutaa paasiniagassaavoq, tassami inuiaat aammik nutaanik akuneqarfigaat, ilaasa inuunerminni angusaminnilu iluaqutigeqalugu, ilaasali qaangeruminaatsillugu nakkarsagaassutigisarlugulu.

Nunasiatut imaluunniit Danmarkip ilaviatut ingerlanneqarneq kingumut qiviarlugu ilaasa oqaatigisarpaat tamanna naqisimaneqarnerup naligigaa. Taama oqaluttut arlallit taamani inuunermik misigisaqarsimagunanngillat, immaqalu tunngaviginerusarpaat taamani pisut kingunerinik naliliineq. Piffissamik tassannga naleruisuulluni isumaqarnartarpoq oqaaseq naqisimaneqarneq oqaatsit mianernartut ilagigaat. Qanoq paasineqartarnera apeqqutaajuaannarpoq, marloqiusaavoq, pisinnaagami inooqatigiit imminnut qanittut akornanni aappaalu naalakkersuineq tunngavigalugu. Siulleq sumiuussuseqanngilaq, kingullerli qinersinikkut anguneqarsinnaavoq.

Siunissap inussai eqqarsaatigissaqaqaat, soorlumi ukiorpassuarni kalaallit taama ileqqoqartut, 1870-ikkunnili naalakkersuinermut akuliutinneqaramik. Isumaqarpunga ukiuni

inuuffigisanni sutigut tamatigut pisunut naleqqussarneq tunngavigalugu ingerlatsineq pisartoq. Ilaat ajornanngitsumik ajugaaffigisaasarput, allalli paaloorlugit aatsaat. Ajugaaffigisat pingaarnerit ilagaat kikkulluunniit ilinniarnissamut periarfissinneqarnerat, piluukkalli tassaagajupput inuttut ataasiakkaatut qallikkut ilorlikkullu atukkat assigiinngitsut aaqqikkuminaatsut.

Namminersornermi qallikkut atugassat maannamut naleqqiullugit allanngungaassanngitsut ilimanarpoq. Neriuutigaarali naalakkersuinermi demokratii tunngavigalugu ingerlatsineq allanngorani ukiorpassuarni tunngaviussasoq. Siunissami aqqutissat suusut maannarpiaq naluavut, ilisimavarpulli ulluni ukiunilu tamani akiugassat takkuteriasaartartut, ilaat nunarsuarmi pissutsit pilersitat, allalli nunap nammineq iluani ingerlatsisut.

Neriuutigali annerpaaq tassaavoq siunissap inuisa eqqumaffigiuassagaat naqisimannilluni kisermaassillunilu naalakkersuinikkut ingerlatsinerup tunoqqutsilluni eqquteriarneqarsinnaanera, taamaaliorniartoqarpallu pakkissagaat anguneqarsinnaajunnaarsillugu.

Taama allallunga

Tamassi inuulluaqquassi, ingerlalluarnissassinnillu kissaallusi

Tassaavunga
Hans A. Lynge
Hans A. Lynge

Julie Edel Hardenberg
c/o Katuaq
Postboks 1622
3900 Nuuk
Grønland - GL

Hej Julie
Her mit bidrag til 210609
og en lille film ☺

Venlig hilsen

Ps. Sorry, men jeg har ikke noget papir at skrive på posthuset så nu bliver det lige lidt puslet!

G

Kære Grønland
Selvstyret står for døren og banker på. Kraftigt og vedholdende.

Hele min barndom i Danmark er jeg blevet relateret til dig - fordi mine forældre ved min fødsel i Nuuk gav mig et grønlandsk navn, Ivalo. Når venner og bekendte senere skulle udtænke kælenav-ne til mig, landede valget ofte på "eskimo". I Sydamerika, hvor jeg var teenager, lægger folk vægt på hvor man er født – det er der man kommer fra. Og sådan voksede jeg op med følelsen af, at en essentiel del af mig uvægerligt var knyttet sammen med dig. Jeg læste massevis af grønlandske bøger, men du forblev drømmeagtig og abstrakt, ligesom den del af mig, der er grønlandsk.

Det skulle tage mig over 30 år at tage det første bævrende skridt op i Air Greenland, men jeg var lykkelig fra det øjeblik jeg satte foden på din jord.

Efterfølgende har jeg har tænkt over hvad der holdt mig tilbage i så mange år. Jeg var helt sikkert nervøs for at se mine forældres mistugt af kærligheden i øjnene og jeg var også, paradoksalt nok, bange for at blive hel som menneske. Men der var også noget andet og mere kollektivt; nemlig den store sorte dårlige samvittighed over at være en del af Danmarks koloniale fortid - med alt hvad det indebærer af kulturel diskrimination og fordomme, blandet med en katastrofal og grundlæggende ignorance.

Jeg blev mødt med mere åbenhed hos dig end jeg nogensinde havde drømt om og jeg kan endelig mærke hvor min miniature Danmark-Grønland historie begyndte.

For over to hundrede år siden flettede Danmark sig ind i dig. Dybt, solidt og altfavnende. Det gjorde det uden at sætte spørgsmålstegn ved din indiskutable ret til autonomi. I dag er det imidlertid en dybt forældet tankegang som allerbedst kan betegnes som pinlig – for Danmark. Selvstyret betyder at årevis af forkerte handlinger og mere eller mindre succesfulde forsøg på at rette op på det faktum, at Danmark satte sig på dig – og derved skabte en uendelig række smertefulde dilemmaer og menneskelige konflikter – er ved at være slut.

Jeg glæder mig som et barn til at besøge dig igen og se det land du ønsker at være, din egen og fri.

The end of something is always the beginning of something else.

-Ivalo Frank

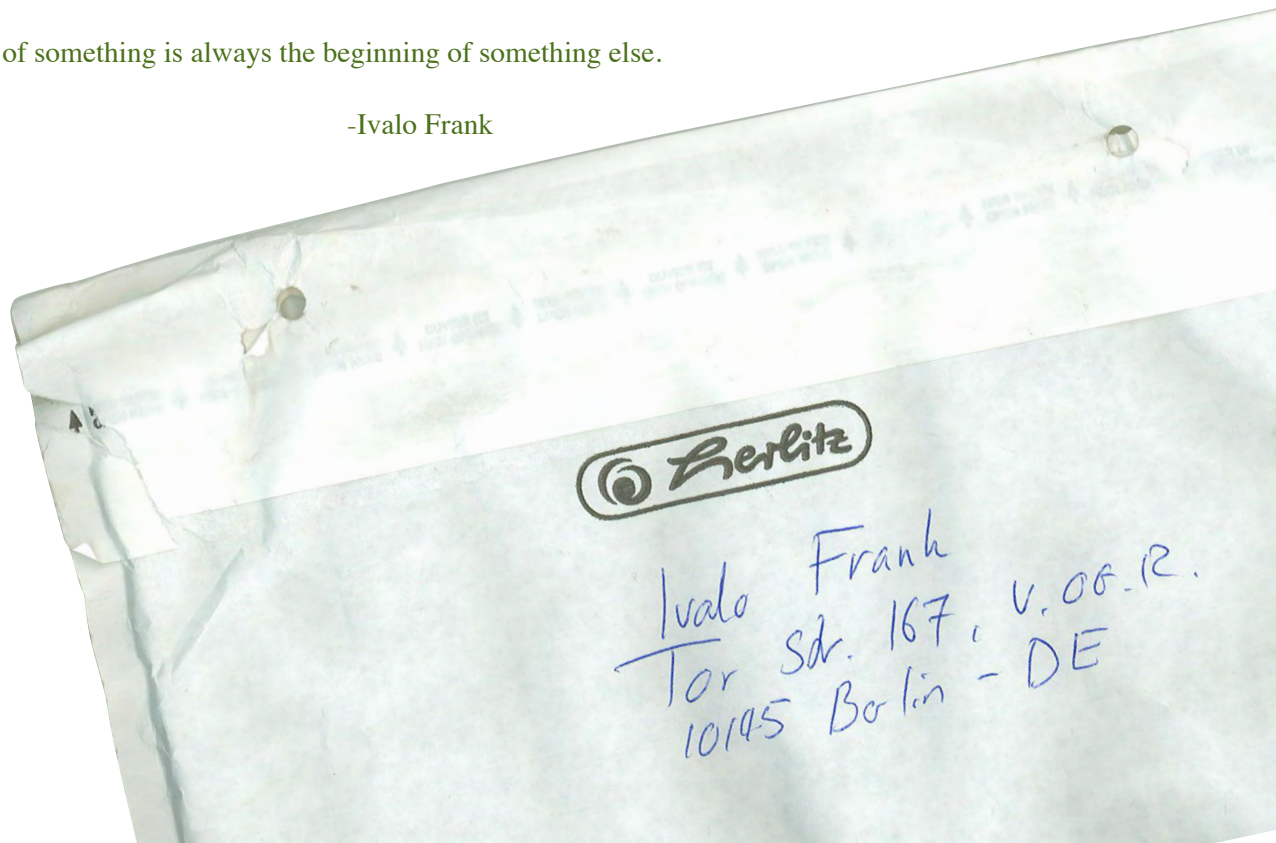

Namminersorneq.

Inuusuttut isaanni
amerlanerni apeqqutit
apeqquterpassuit
namminersorneq sunaana?

Ersarinngilaq isaanni
ilisimanninneq
nassuiaaneq paasitittineq
takunngilara naluara

Ivalo Olsen 2.s.c

Takorluni-
neq

210609

Takorloorpara:

1 - Kalaallut marloriaammik pikkorinnerusumik naammassisaqartalissasut
2 - Meeqqat asanegarlutik ajunngitsumik peroarsarneqarlutik
3 - Kikkut tamarmik inissaqartut.
4 - Pisortaqarfiit toqqissisimanartut.
5 - Kal. Nunaata nukittoqqutaanik aluilluarsinnaaneq.
6 - Imminut pilersorluarsinnaanerneq.
7 - Pissaaleqisut ikinnerpaaffissaminniilissasut pisuunik ikiorneqarlutik → Pisuut/ganoq iliorsinnaappat? Piitsut
8 - Sulinerneq, pappiararsorneq annikilliluni.
9 - Kalaalerpassuit uterlutik angerlartut.
10 - Timikkut tamikkullu nukitlunerneq
11 - Akisussaaqatigiinneq erserneruseq.
12 - Qinikkat tatiginartut maligassiorluartut.
13 - Silaannaq minguitsoq
14 - Angallanneq annerusoq → Billet-it akerui apparlik.
15 - Ikioqatigiinneq annerusoq → Innarluutillit allallu.
16 - Atuarfitsialassuit
17 - Inuiaat nukittut.

Inuss. Inuit. Jensine Egede
Social & Sundheds hjælper.
U.I.
TLF 262449

isumagarpunga

21 06 09

2106-09 Tassaagunarpoq ulloq 21 Juni-2009.
Inuiattut ullorsiorfipput aammalu namminersornermik nassatalik.
Piffissap ingerlanerani kalaallit isummerput nammineernerulerlartorniarlutik sapinnginnaminngooq.
Qangaana taama aalajangertut? Uparuartikkatta? G60-mili? Naluara sooq taama piaartigisumik aalajangernersut. Allaanngilarmi Kal.Nunaat 18-nik ukioqalersimalluni „angajoqqaaminit aniniapallattoq. Tassami suli inuiaat ikeqaagut suli misilittagakilluta mianersortariaqarpugut. Oqaannartoqarsinnaanngilarmi „sapinnginnatta"? Suummi-uku sapinnginnatsigit taama Kal.Nunaat ajornartorsiuteqartigisoq? Inissaaleqinerujussuaq Imigassartornerujussuaq, meeqqat perlertut, napparsimaviit sulisussaaruttut kinguassuutitigut atornerluinerit kigutilunnersuaq allarpassuillu. Angertitsiniaanersuaq pileruttormat suleqateqarpunga angerniartorpassuit. Oqartarput „ajornartorsiutit isigiinnarutsigit siumut aallarnavianngitsugut, taamaatlumik nuannersumik eqqarsarluta angertariaqartugut." Ajornartorsiutit taakku ukiorpassuit nammanneqartut aamma isiginngitsuusaassanerpagut? Allat pinngilaat uulia aatsitassaq akuujarneqanngitsoq Mariitsumi aluminiliorfissaq.
Ilumoorlunga 100 %-mik Kalaaliuvunga tanngassimaarutigisarparalu Kal.Nunaat qallunaarpassuaqarmat (Danskit) Taakku isigisarsimavakka naleqqatittut busserlutik issiasut misigisimallutik angerlarsimallutik. Ammip qalipaataanik immikkoortitsisarneq maani atugaanngimmat toqqissisimassutigaara. Allatut ajornartumik Kal.Nunaat akissussaaffiit 38+? Tulleriiaallugit tigullattaassavai takorloorpara Kalaallit assoruunnerullutik sulisariaqartut annertuumik natilersuisorqartariaqatoq.

Julie E. Harding berg
c/o. Katuaq
Postboks 1622
3900 Nuuk
Grønland.

Namminersorneq / Namminersulivinneq

Soorlu immaralaannguaq, meeraaninniit maannamut. Eqqaasassarpassuaqarporli.

Kalaalit uagut nunatsinni atukkavut, inooriaaserput, nunatta tunniussinnaasai, pinngortitaq allallu assut sivisuumik taamaattussaannartut isigisavut uagut nammineq oqartussaaffigisimanngisavut, kakkaak eqqarsaatigillualerlugit ersarissorpassuit allatut ingerlasimasinnaasimagaluit – amerlammata.

Uanga 1952-imi Maniitsumi inunngorpunga nutaaliorneq sanaartornerlu aallartisarnialeruttortoq.

Aalisakkat takkummata aalisakkeriviit nutaaliaanerusut pilersinneqarput. Anaanarpassuit fabrikimi sulisussatut atorneqalerput. Uanga anaanaga aamma. Tamanna ajortutut isiginngilara, uagummi tulluusimaarutigaarput anaanarput fabrikimi sulisalermat, qallunaat suliffiutaanni. Anaanarput angerlarsimaannartuugaluarpoq, eqqaamasaralu malillugu soorlumi aamma sivisuallaanngitsumik fabrikimi sulisartoq. Tamatuma kingorna angerlarsimaannalerpoq.

Siulliit ilagalugit meeqqerivimmiittalerpugut. Illup iluaniikkaangatta ajunngilaq ”nakkutigisaalluarluta nerisinneqartarlutalu” pigatta. Meeqqeriviup Red Barnets Børnehavep silataani ungalorsuit qassutaasat savimerngit killinganni qiaatigaluta ungallut inussatsinnik tigullugit ”anaanaartulinnguarutta” – pissutsit qallunaanngorsaanerup aallartisarnerani atugassarisagut aallartillugit.

Tassanngaanniit uanga nammineq qallunaanngorsaaneq inersimasunngornissara tikillugu uannut malunniuppoq makkunatigut: Børnehavemiippunga (taamanikkut meeqqerivimmik taaneqarneq ajoramik) atualernissara tikillugu. 1959-imi atualeqqaarama, taamanikkut ukioq 7-nik ukioqalerfissaq atualertarallarmata, atuartitaanerput qallunaatuinnaq ingerlanneqarpoq. Aatsaat 3.klassinngoratta kalaallisut atuartitaasalerpugut kalaallisut atuartitsinermi, upperisalerinermi erinarsornermilu, kalaallimik ilinniartitsisoqarluta. Danskit oqaasii pingaartinneqarput 4. aamma 5.klassiusugut eqqartorneqalerpoq Danmarkiliarnissarput. 5.klassiulluta ilinniartitsisutta Annelisemik atillup qaammatit pingasut Esbjergiliartussaagatta assut pikitippaatigut. Allaat savik ajassaatillu atorlugit ilumut nerisinnaanersugut misiligartittarlugu. Immaqa angerlarsimaffitsinni tamakkuninnga atugaqartarsorisimanngingnamisigut.

Tassalu tamatta akerliulluta oqassanata. Aamma nuannariinnartarunarparput. Qallunaatut pikkorissipallassimannguatsiarpugut. 5.klassiullunga Esbjergimi atuarlunga danskisut kukkunaveersaartitaavugut. Naammassigatta, immaqaluunniit aqaguani pinerpoq, ilinniartitsisutta tunioraateriaramigit taamak oqarfigaanga sanilinnit qallunaaqqamit assiliisimagama aatsaalloorlunga kisimiillunga kukkunaveersaassasunga. Aatsaalloorpunga upperineqannginnama kanngusoqalunga, aammaluunniimmi saninniiginnarluni kukkunaveersaarteqqikkaminga. Naamassigama ilinniartitsisorput peqqusiileqerpasilluni oqarfigaanga takusinnaallugu nammineq kukkuneqanngitsumik allattunga pikkorinnerarlungalu. Meerassillunga tulluusimaarpunga ittoortinneqarneralu puiupallallugu, tassami tassanngaaniilli assut kammagineqalerlungalu ilinniartitsisunnit nuannarineqalerpunga. Ukiup tulliani ukioq ataaseq DK-mut atuariartortinneqarpugut, atuaqatigiinnit marlunniit ilaannakuulluta, sunaaffa pikkorinnersiugaalluta. Taamani sunaaffa ”pikkorissuliortut”. Aammami eqqarsaatigigaanni taakkuulluta kingusinnerusukkut qanoq angusaqarsimanerput qiviaraanni ajunngeqaat inuttut angusagut.

Kisianni taamanikkut nutaanngorsaaneq aallartinneqarmat, aammalumi kingorna, atuartitaanikkut nutaanngorsaaneq kalaallit namminneq aallaavigalugit nutaanngorsaanerunngilaq. Atortussat atuartitsinermi atugassat danskit atortussaataannit nutsigarpassuit atorneqartarput, nutaamik eqqarsarneq aallartinngikkallarmat.

Soorlu kalaallit nammineq sapinngissuserput nalugipput, taamatut eqqarsartarpunga. Uffa sapinngitsorsuulluta.

Taakku taagukkakka tassaapput namminersornerulernissaq eqqartorneqarluni aallartinngikkallarmat uanga nammineq assersuutitut taasinnaasakka qanoq ingerlasoqarsimaneranik takussutissamerngit.

Aatsaanuna ukiuni makkunani immaqalu namminersorneruleriartorneq ilutigalugu annertunerusumik nunatsinni inuunermut nunamullu tunnganerusunik atuartitsissutissanik sanaartorneqalermat iluaallakkiartulersoq, assullu qujanarpoq, nuannerpoq iluaallallunilu. Maannakkummi meeraq aallaaviginerullugu atuartitsineq ingerlanniarneqartussaavoq, taamaammat aamma atortut meeqqap inuuneranut qanitaanullu tunnganerusariaqarput. Sanaartorneq nutarterinerlu nunap tunniussinnaasaanik atorluaalluni atortoqarlunilu pinikuunngilaq, taamaammat sunilluunniit nutarteriniartut pilersitsiniartulluunniit avataanit atortussanik tikisitseqqaarlutik aatsaat misiliisarput. Amerlanertigulli misiliinerit qatangiinnartarput, tikisitsineq / assartuineq akisuallaarujussuarmat imminut akilersinnaanngitsutut nalilerneqartarmata.

Kisianni aamma pilersitsiniartunik peqartaraluarpoq nunatta tunniussinnaasai atortoralugit misileraasunik. Isumaga malillugu sivikippallaarujussuartumik qanoq atorluarsinnaatigineranik imminulluunniit akilersinnaanngornissaanik takussutissaqalernissaq utaqqinagu uniinnartoqartarpoq, qullersaasunit oqartussanit tapersersorneqanngippallaarneq upperineqannginnerlu pissutigalugit. Assersuutigisinnaavara nunatta marraa atorlugu qammasissialiorluni illuliorneq misilinneqarmat uanga nammineq tapersersuisut ilaginikuummannga. Illut nunatsinnut tulluarsakkatut sanaat arlallit misiligutigineqarput. Maani illoqarfitsinni takussutissaqarput. Kisiannili tapersersorneqanngippallaarujussuarpoq taanna misiliineq uniinnarlunilu. Tassaagaluarpoq imminik piilersorluni nutaanik eqqarsarneq. Sivikippallaarujussuartumingaasiit periarfissiisoqarpoq. Allaannginnami ilaanni utaqqikatattoqartartoq sukkasuumik annertoorujussuanngornissaanik immaqa takorluuigaluartoqartarluni. Ileqquunikuungaarmat sanaartornermi katitertariaasaannangajanniik nunatsinnullu tulluarpallaanngitsunik tikerartitsineq akueriinnarneqarsimammallu.

Nalunngilara suna tamaat akigalugu nunatsinni namminersuilluta nunarput ingerlatilissagutsigu iluatsinnavianngitsugut.

Namminersulivinnissarput pingaarpoq. Immitsinnut akuerisariaqarpugut. Akuerisariaqarparput upperalugulu nammineq sapernavianngitsugut. Ukiorpassuit ammerlavallaaqaat allanit aqunneqarluta tatigineqaratalu ingerlasimanerput. Taamaammanuna aallarniiniaraluit nutaaliorniaraluillu upperineqarpallaarneq ajortut. Soorunami suli sivisussaaq nunanit allanit atortussatsinnik piniartarnissarput, aamma ilaatigut ingerlaannartussaavoq, kisianniuna tatiginerulluta aammalu nunarsuatsinnut tamarmut samminerulluta ingerlaqqittariaqartugut. Nunatta aningaasaateqarfianit nammanneqartumik misileraanerit ingerlanneqaraangata ukioq ataaseq marlulluunniit qaangiuttut nammineq ingerlasussanngorlugit aalajangiivigineqartarneri sunik tamanik tapiissutaarutsillugit peqqutaasoraara uniinartartut amerlanerpaat peqqutigisaraat. Ukiuni ikaarsaarfiini tapiissutit millisikkiartuaarlugit immaqa pisartuugunik iluatsittut amerlanerusinnaagunaraluartut.

Namminersulivinnissarput uanga annilaanganartutut isiginngilara. Kalaallit nunanut allanut, ingammillu qaninnerusunut, assigiinngitsutigut attaveqarnerullutik suleqatigiiffeqarnerullutillu ingerlajartornissaat takorloorsinnaavara. Imminerisamik pilersorluni, suleqateqarnikkut, akilersinnaassasoq isumaqarpunga. Qularinngilluinnarpara aamma piffis-

saq sivikitsuinnaanngitsoq atorlugu sungiussiniarlutalu inissikkiartuaarsinnaasugut. Qularinngilara inatsisartut nutaat aammalu nunatta nutaamik eqqarsartumik aqunneqalernerata, nunaqqaterpassuattalu assigiinngitsutigut pikkoriffippassuallit, inuusuttut piumassusillit tatigineqarlutik periarfissinneqarnerisigut, ingerlatsineq namminersuittoq iluatsittorlu angujartuaartikkumaaraat. Takusalereerpagut inuusuttorpassuit imminnik isummersorlutik nunatta qanoq ingerlanneqarnissaanik immersueqataajumasut peqataajumasullu. Tassa tamakku iluatigisassa-gut tusaaniagassagullu.

Maannakkut uanga atuartitaaneq iluatsikkiartortutut isumaqarfigaara. Atuartitaanerup arlaatigut ajutuulaarfiinut allaat ilaatigut qanganisanngoreersunut nalilersuinermi uteqqiaffiginnippallaartarneq unitsittariaqarpoq.

Maannakkut inuusuttuarartagut atuarfinni naammassinnitsitersut suliaminnik saqqummiisut imminnullu tatigalutik oqalulluartaarlutik isummersorlutillu tunniussisinnaasut takusarlugit tulluusimaarnanngitsuunngilaq isumalluarnarlunilu ilumut siunissami suli pitsaanerusunngorumaarneq takusinnaalerlugu. Qujanarmi atuartitaanermi periutsinik allannguiniarneq nangaaffigiinnarnagu iliuuseqarfigalugulu piviusunngortinneqarniarmat. Qangatut nunanut allanut pituttorsimaneq pissutigalugu ineriartorneq naammaginartumik piuaannarneq ajorsimavoq. Inuusuttut ilinniakkaminnik naammassinnissimasut sulilersinneranni tatigalugit suliamut suli pikkorinnerulersinniarnissaat eqqarsaatigiuartariaqarpoq, pikkorissartittarnerisigut, oqaluinnarnani misilittagaqanngippallaarmata atorsinnaanngitsut. Taanna suliffippassuarni ajoqutaasoq takusareerpaarput.

Suliffippassuarni oqaatsigut atorlugit sulisunik amigaateqartuarallassaagut. Aamma nunani allani taamaappoq. Uniffigissagaanni – taava qaqugu naammattunik peqalersinnaassaagut? Nunarput namminersortoq nammineq piumasaminik ingerlatsisoq, aamma oqaatsitigut piumasaqarfeqartoq, nunanit allanit soqutigineqassaqqaarpoq suleqatigissallugu.

Nammineq pilersorneq pilersitsisinnaanerlu annertusarneqarpat, imminut allanillu tatiginninneq annertunerulerpat, namminiilivissinnaaneq anguneqassaaq. Inuusuttut isummersorluarsinnaasut aammalu suliaminnik saqqummersitsisinnaassuseqarluartut takusalereerpagut, tassa ineriartornerup peqqissup takussutissaasa ilaat tapersersorluagassagut. Taamaammat isumaqarpunga nunatsinni innuttaasugut nangaasaarutit ilaatigut annertuut uniffigiinnarnaveersaarlugit namminersorneq pitsaasoq angutserlugu ikioqatigiilluta ornittariaqaripput. Annertuallaalernikuusoraara partii suna suleqataaffigisaq piinnarlugu isummanik nutaanik saqqummiisoqaraangat akerlilersuisarnersuaq. Soorunami suliniutiginiakkagut suliniutigissavagut, kisianni suleqatigiinneq aammalu imminut inuttut akuerisinnaaneq nukittoqqutigalugu ingerlatsiniarneq peqataaffigineqarpat, taava angusassaq annertunerussaaq.

Nunatsinnut tunngasunik assigiinngitsunik saqqummiisarnerit, suulluunniit aqqutit atorlugit, soorlu atuakkat, eqqumiitsuliat allalluunniit, tassa aamma sakkussatta ilaat nunanut allanut saqqumilaarnerujartornissatsinni. Qujanartumik ilaatigut inuusuttut suliaminnik saqqummiussuinerminni tamanna peqataaffigilereermassuk.

Isummersuutikka taakkuupput nammineq uani ilanngukkusussinnaasakka. Amerlagaluaqaat ilanngussorsinnaasat aammalu namminersornerup qanoq ingerlajumaarneranik takorluukkanut ilimasuutinullu ilaasinnaasut. Takorluuissagaanni ilimasuuteqassagaannilu pereersimasut qanoq iluseqarsimaneri ilinniarfiusariaqarput pitsanngorsaanissatsinni atugassarissassagut.

Johanne Biilmann Egede

Nuuk 10. maj 2009

21. juni 2009

Ernumassutigisaraluarakku Kalaallit Nunarput taamatut ingerlaannassasoralugu; qallunaat nunaanniit "aqunneqarluni", qallunaat oqaasiinik atuisut amerligaluttuinnarlutik, qallunaat kulturiat assigineruleraluttuinnarlutigu allarpassuillu. Kisianni Namminersorneq angeratsigu ernumanera millivoq. Takorloorparami namminersulerutta inuiattut kinaassuserput; kulturi oqaatsirullu nukittunerujussuanngussasut.

Soorunalimi ullormit ullormut suna tamarmi allanngortinneqarsinnaanngilaq, kisianni nunarput inunngorfipput tummaatarisarput allanit naqisimaneqarata namminеq akisussaaffigilerutsigu inuiattut naleqassuserput annerulissaaq. Imaanngilaq namminеq akisussaaffigilerutsigu suna tamarmi ajunngitsumik ingerlassasoq. Kukkugutta ilinniarfigissavagut.

Aamma aningaasaannaarissuit eqqarsaatiginеqartariaqanngillat. Inuk aningaasaatilissuaq imaanngilaq ilukkut pisuujuaannartuusoq. Imaanngilaq aningaasakilliortoq ilukkut piitsuusoq.

21. juni 2009 qilanaareqaara. Ullorsiorniarpunga, ullorsiorniarpugut. Ulloq taanna takorloorsinnaavara kalaallit inuiaat qamannga pisumit tipaatsussasut nukimmillu tunineqarlutik inuiattut sulеqatigiinnissatsinnut.

Tusagassiutit ajortuinnangajannik tikkuartuisut puigorlugit ajunngitsorpassuit pisartut pisinnaasullu takutitsigit piumassusеqalersinnerulluta nunarput pillugu iliuusеqaqataanissatsinnut!

21. juni 2009 namminersulilerpugut
pilluaritsi / pilluarta. ☺

Julia Bech 2.s.c
Ilinniarfissuaq.

Namminersorneq

Inuk
Nukkiorsimasutit tusarpara
Nakallutit sinerlutit pisullutit
Allat inissaqartikkumallugit
Imminut tunulliullutit

Qoqerneqartutit akeqqusaanallu
Qilaat tassaalersimasoq inerteqqut
Oqartussaanerit killeqaqisoq

Soriassavimmi?
Aqqutissarsiorputit
Aqqut nutaaq ujarlugu
Uagut kingulliit pilluta
toqqagassaqarniassagatta

Nammineq aqqutigiumasarput.
qinerparput
nuannaarnerup ulikkaaraa uummat
erinnat tusaqqoornartut sarsuasut
inngerpalaaq kingumut tusarliuttoq

Inatsisaannaanngitsoq paaseqaara,
Misigissusaavoq
Inuuneruvoq
Peqqinnartoq,
Ilora attoqaa
ikummarissaqaa

Juliane Henningsen, maj 2009

Dont forget your roots
Dont forget your roots
Remember your name and the place you come from when you make your moves
Dont forget your roots
Dont forget your roots
Remember who you are when they try to tell you that your roots are old news

What are you gonna do
If you don`t know your roots
If you don`t know your people
If you don`t know who you are
Culture heals - it`s food for the soul
It means a lot more than any Gucci gold

I've had it with all these things
That really don`t mean ish to me
We´re forgetting our souls yeah
We´re forgetting our own yeah

Dont forget your roots
Dont forget your roots
Remember your name and the place you come from when you make your moves
Dont forget your roots
Dont forget your roots
Remember who you are when they try to tell you that your roots are old news

What's it gonna be?
Who are you gonne be?
A stranger to your home, or one who leads
Make everybody see
Let everybody know
That you care about givin' life to your heir and makin' it glow

I had it with all these things
That really don`t mean ish to me
We´re forgetting our souls yeah
We´re forgetting our own yeah

Dont forget your roots
Dont forget your roots
Remember your name and the place you come from when you make your moves
Dont forget your roots
Dont forget your roots
Remember who you are when they try to tell you that your roots are old news

Don`t forget your name
Don`t forget your peeps and all the things they have to give
Have a conversation with a stranger, with your elders about your culture
Ain't no other things as unity, diversity and feeling free
Emancipate yourself from MTV, Mcdonalds and ask yourself what you need

Dont forget your roots
Dont forget your roots
Remember your name and the place you come from when you make your moves
Dont forget your roots
Dont forget your roots
Remember who you are when they try to tell you that your roots are old news

Juno

Asasara Julie Edel Hardenberg

"Jeg drømmer om et Grønland". Taama ateqarpoq DR-imi aallakaatitassiortup Vagn Steen-ip 1977-78 –imi nunatsinni meeqqat apersorlugt aallakaatitassiaa – Namminersorneruneq eqqunneqarpat qanoq takorluungaqarnersut tusarniaaffigalugit. Bånd taanna assut nuannersuuvoq meeqqat taamani takorluugaat tusaallugit. Ilaat ima eqqaamavara oqartoq:

"Jeg drømmer om et Grønland med glade dyr og smukke mennesker" (qallunaatut aallakaatitassiaangami). Taanna eqqorpoq. Uumasummi amerlasuut maanna nuannaartuussapput illersorneqarluaramik piniaqqusaanatillu, piniarneqarsinnaasullu tuniniaqqusaanatik. Aamma nunatta inui pinnersorujussuupput.
Namminersulivinnissamut takorloorpara uanga "inuit nuannaartut uumasullu kusanartut"

– Pilluarnerup inuit nuannaalersittarpai.
– Piniagassat mianerisat kusanartuusarmata.

Inussiarnersumik
Juaaka
Sisimiut 07. maj 2009

** *** *** *** ***

Kære Julie

Jeg drømmer om et Grønland. Således hed en radioudsendelse lavet i DR i 1977-78 af Vagn Steen. Han lavede interviews med datiden børn og spurgte dem om hvad deres drøm om Grønland er på tærsklen til Hjemmestyre. Jeg har lyttet til båndet flere gange dengang, og husker at et af børnene svarede følgende:

"Jeg drømmer om et Grønland med glade dyr og smukke mennesker" (Hun sagde det på dansk). Barnets drøm gik i opfyldelse. Der er mange glade dyr heroppe, fordi man ikke længere må fange dem, og de, man må fange kan man ikke sælge. Og Grønland har en smuk befolkning.
I Selvstyrende Grønland vil jeg ønske mig glade mennesker og smukke dyr.

– Lykke gør mennesker glade
– Bæredygtig omgang med fangstdyr gør dyrene smukke.

Med venlig hilsen

Juaaka Lyberth
Taseralik, Sisimiut den 7. maj, 2009

“Uanga Kalaalinngorlaaruna”

It is an honor to be a witness to the development of the Greenland as a independent state where, ”Self Governance” as a concept is under development and definition.
I have had the great hopes for the future of our world and for Greenland, just because there are so many people who are trying to make a difference.
Every day I meet people who want to give something to our children; family members, teachers and educators.
Every day I meet people who want to give something to our youth; consultants and mentors.
Every day I meet people who want to give something to people less fortunate than themselves; volunteers and philanthropists.
Every day I meet people who want to give Greenland a part of their lives and hearts; Northern Greenlanders, East Greenlanders, West and South Greenlanders. Greenlanders of Danish ethnicity and Danes, Cubans, Americans, Somalis, Nigerians, Thais, Dutch, Finns and many other nationalities that are born, live, work, contribute or end their lives in Greenland.
As the great granddaughter of an African slave, an Indigenous American and several mercenaries, culture subjective and ethnicity are relative in my world.
It makes me proud to be a Greenlander, not by birth or ethnicity but by choice, a choice that I have taken, without asking permission.

Kalaalinngorlaaq

Asasakka Aka, Malik Kunullu

”Nunarput nuannarivissarpara!” – taamak avammut suaarutigiummerlugu ilissinnut annguppara.

Inuunermi ilissi nammineq ilisimalikkasi namminerlu pigiliussassinni nalunngisakka naapertorlugit pitsaalluinnarsinnaasutut paasiniarsarisarpakka. Taamaammat anaanatut neriuuteqarpunga, oqarsinnaagunarpungalu Kalaallit Nunaata Qallunaat Nunaatalu inuunermi atugassarititai, ileqqussarititai, naleqartitai tunngavilersuutiginiarneqartullu ilissinnut ersarissumik perorsaanermi ilinniutaasimasinnaaneri neriuutigalugit. Akisussaaffik kinguaaqarnermut attuumasoq imaannaanngitsoq ilissinnut tunngasoq tigusimavara ataatarsi peqatigalugu.

Nunarput ”Kalaallit Nunaat” pinngortitarlu qiviaraanni naassaanngiusattumik nalissaqanngitsumillu inuiaqatigiinnut tunissutaasutut ippoq. Nunani allani angalaninni tusarsimasara ilissinnut tusartilaarusuummerpara, imatullu takorluugaq ippoq: ”Pinngortitsitta inuiaqatigiit kalaallit qaninnera uanni isikkoqarput, kalaallillu eqqissisimasutut inuuneqarnerat takorloortaqaara!”.Taamaammat nunarput pillugu takorluugaq qanorlu qamuuna pilluaammernartigisinnaanera – asimut piguit, inuit akornannut piguit suna tamarmi ilissinnut nuannersumik kinguneqarsinnaanera ilannguppakka.

2008-mi Namminersulernissamut qinersivugut, anaanatut eqqarsarnartoqartinnagu, aappaatigooqartippara. Tassanimi akisussaaffimmik imaannaanngeqisumik eqqarsartitsinera eqqaarusukkaluarakku, soorlu makkua inuunermi inuiaqatigiit inooqataatitsisarnerat qiviaraanni. Ilissi nammineq peqataaffigisarassiuk inuunissinni pissusissamisuuginnartoq paasereersimalerparsi, uaniilerporli anaanatut ilissinnut ikorfartuisimanera piviusorsiorsimanersoq, pitsaassutsimigullu ajunnginnersoq, nukissanillu tunioraasimanersoq kingumut perorsaasimaninni qiviarninni peqqutiginiarpakka.

Siunissaq isumalluarnartoq takorloortarpara, tassami politikkimi aaliangiinikkut meeqqerivitsialak atuarfitsialallu aqqutigalugit nunatsinni qulakkeerniarneqarmat inuk peqqissoq – ”meeraq qitiutillugu” inummik nukittorsaaneq. Tassanimi pingaaruteqarput inersimasup oqaasii, iliuusaalu imminut ataqatigiittumik naatsorsoruminartumillu meeqqamut ilitsersuutaasarnera, meeqqallu suleqateqarneranut ilikkartarneranullu aammalu kajumissusaanut inuttullu peqqissutut misigitinneqarnissaanut ikorfartuutaaqisut ilitsersuutaanialermata kikkunnut tamanut qujamasutigeqaara.

Inuk nukittooq, inuttut nukittoriartortartugut ilisimalikkatut misigissutsissinni paasinnittaasitsinnilu ilisimalereerpasi makkua: Inuttut naleqaleriartortarpugut, imminut avammullu tatiginnikkiartulertarpugut, soqutiginnikkiartuaartarpugut, toqqissisimanerulertarpugut, inuttut tunnganerulertarpugut, akisussaaffinnik tigusiartuaartarpugut, ilikkariartulertarpugut. Inuttut isumalluarnissamut neriuuteqalernissamullu peqartuarsinnaaneq ilikkassutigisarparput, siammasissumik imartuunillu isummersorsinnaaneq ilikkariartortarparput, inuttummi sakkussasi pitsaassut ineriartornermi perorsaanermilu pigiliuttussaagisi paasiartuinnarnagu pigissagissi neriuutigaara.

Taamaammat neriuutigaara ilisimalikkasi namminerlu akisussaaffimmik tigusisimanersi Namminersulernermi kinguneqartussaasoq uatsinnut, ilissinnut inuiaqatigiinnullu ajunnginnerpaamik. Sulilu isumalluaannarata, isumalerujussuarmik inuiaqatigiinnik ingerlanissarput kissaatigalugu. Ilissilu isummersortarnisi takusartakkakka tusartakkakkalu naapertorlugit siunissaq qaninneq ungasinnerusorlu takorloorlugit isumalluaammernermik toqqissiallatsitsisarput anaanatut.

Asannittumik inuulluaqqusillunga

Anaana, Karen Marie

Kalaallit Nunaat namminersortoq

Inuttavit tulluusimaarlutik
akuerivaat
nunartik namminersulissasoq
qilerutitit nammineerlutit
pigissagitit
inuttavit ilinnut pigilertissavaat
kalaallit suleqataarusupput
nammineerusupput
illit pigerusuppaatsit
Nunartik asallugu
inuupput
saperatik suleqataarusupput
neriupput pigissallutit
qangarsuummalli
pigiuarsimallutit pigileqqikkusuppaatsit
anguaallu namminersorneq
suli qileqqangaluartoq
qilerutitit qasuppaat
siunissami neriuuteqarput
ingerlalluarnissarnik
siunissallu takutikkumaarpaa
sapernak nammineersinnaasutit

Taall: Karen Petersen

Ilummannaq ulloq 26-04-2009

Kalaallit Nunaata siunissaa, imaluunniit siunissar-
-put pillugu Radiukkut tusariaralku allattogarsinnaasoq
pilerittalersimavunga annertoorsuunngikkaluanik allalaar-
-niarlunga, siullermik naluunngilarput nunatta siunissai
suusut tassalu meerartagut siunissalittut isiginegarta-
-raluarput meerartagut peruleraangamik Efterskolen
aallartittarpaat, Danmarkimi immaqaluni nunani allani
amerlagisullu angerlaannartarlutik, atuameq aamma akisu-
-sinnaasarami angajoqqaallu aamma akiligassagartagalutik,
ajoraluartumik ilinniartitaanermut aningaasaliisarnerit
annertusaraluartut allaat amigarinegartarlutik, imatut
ingerlasogarsimasariaqaraluarpoq (aatitassarsiorfiit siulleq-
assersuut) Qangaaniilli immaqa ogaraanni 1953-50-sikku-
-nnili ilisimanegarsimassoq aatitassagartoq soormi
taamanersuarli kalaallinik ilinniartittisogarsimanngila?.
taava Maarmorilik aallartippoq 1973-simi 1990-sip tungaa-
-nut avataaniilu sulisussarsiortarlutik aningaasaliisartu-
-nillu pissarsiortarlutik, taavalu aningaasarpassuit anni-
-ssuutillugit taamaallaat akileraarutaat pissarsiaralugit,
assersuut ukiut 13-nit Maarmorilimmi sulisimavunga
1980-simi Sveriskit Boliden Maarmorilik ingerlatilerpaat
ukiumullu 150-250-milliuunit iluanaarutigisarlugit,
maarmorilimmi sulisimasorpassuupput, namminersornermut
ogartussat namminneq aningaasaliigunik aningaasallu
namminneq iluanaarutigalugit, ilinniartitaanermut
peqqinnissagartimmullu Qanorsuaq iluaqutaasinnaapput →

2.

nanginnera

tassa ilumoorpoq namminneq ullumikkut Qanorsuaq iluanaarutissaraluat, Qangali isumassarsisimagunik inuiannut allanut Qujanarniarnermut immaqa namminer-sulivissapput suutaarullutillu. tassa taamaappoq ajoraluartu-mik, (namminneq aningaasaliigunik iluanaarutit sumut ator-nissaat taareerpakka taavalu kalaallinik sulereersimasunik sulisussarpassuaqarlutik tamanna pikkoriffiginerusariaqa-lerpaat) (tullia aalisarneq) aalisarnerunna aama nuna-ttinnut pingaarutilissuaq, ukiut arlalissuit soorlu Qale-rallit kg-mut akia allanngorneq ajorpoq 8-9-kr. kg-lumut ukiut 20-vat atuuttoq ila ingasak, ukiut arlalialuit matuma siorna Radio-aviisikkut tusarpara Ganadamiu-nngooq aalisagaq sunaagaluarpalluunniit kg-lumut 30.-kr. nilerlugu pisiarisinnaavaat, soormitaavaakua tamakkua tusaaniarneqarneq ajortut, kalaaleq akimmalissappat aama immaqa namminersornerup oqartussaaisa iluarinngilaat. ajoraluartumik, Partiit imminnut kimmaannersui ingasangajattaramik, Qangalimi kukku-luttortoqarnissaa erininannguarsi, ataatsimoorlutik Par-tiilersorunnaarlutik suleqatigiilerunik immaqa ilua-qutaasinnaanerussagaluarpoq, (aningaasaqarneq nunattinni aama aaqqittariaqarsoraara tassa nammineerluta aningaasa-qalertariaqarpugut nalunngilara tamanna eqqartorneqartarsi-magaluartoq sumummita killippa? nunarput isorarto-qaaq siammasiqalutillu nunaqarfiit illoqarfiillu →

3.

taavalu angalaniarneq akisoqaluni taavalu inuuniarneq ilungersunarsinnaasarluni marloqiusanillu suliffeqanngi-kkaanni iluamik angummappiarsinnaanani, taamaattumik nammineerluta aningaasaqartariaqaraluarpugut nunattinnut tulluarsakkanik. taava tullinnguuppoq inissaqarniarneq illusaqarniarneq akileraanerlu, assersuut S.I.K-mut ilaasortarpassuit illoqartarput aningaasarsiaminnut tulluutinngittunik akisuupilussuarnik, tamakkua akissar-sianut tulluusartariaqarsoraakka akisoorsuarmik pinnagit akissarsiat malittaralugit. taamatut suunngikkaluanik ilanngussilaarpunga: (1. aatitassat nammineq suliaralugit alla-nut neqeraarnatik nunaqavissut suliaritigit aningaasat nunattinni iluaqutaatillugit) tassa iluanaarutissat siuni-ssami) (2. aalisarneq akiliittorpallaarnagu avataaniik pi-serusuttut eqqumaffeqenerullugit tassa akisuninngorlugit) (3. nammineerluta aningaasaqalerta nunattinnut tulluuttunik) (4. SIK-mut ilaasortanut tulluuttumik illumut akiliisarneq atuutilertariaqarpoq) (5. partiilersornersuaq ingasappallaar-soraara), neriuppunga allatakka kukkuneqartarsinnaagalu-artut paasinarsinnaasut Qanoq isummersortunga suu-nngikkaluanik inussiarnersumik inuulluaqqusillunga.

allattoq, Karl Andersen
Nasiffissuaq, B981
Box 218
3961 Uummannaq
Telefon 951194 - suliffik 954223
Mobil 293850

TIL/ Julie E Hardenberg
c/o katuaq
Post boks 1622
3900 Nuuk

Logorput
tateqatigiinneq angujumallugu tatigalunga
tatigalusi ilumut angoqqullugu immikkut naalagaaffeqarneq
ataatsimut kalaalliniit upperalugu nammaqatigiissinnaaqqulluta

Inuulluaqqusisoq: kong Salomon Petersen

Tlf. 244823

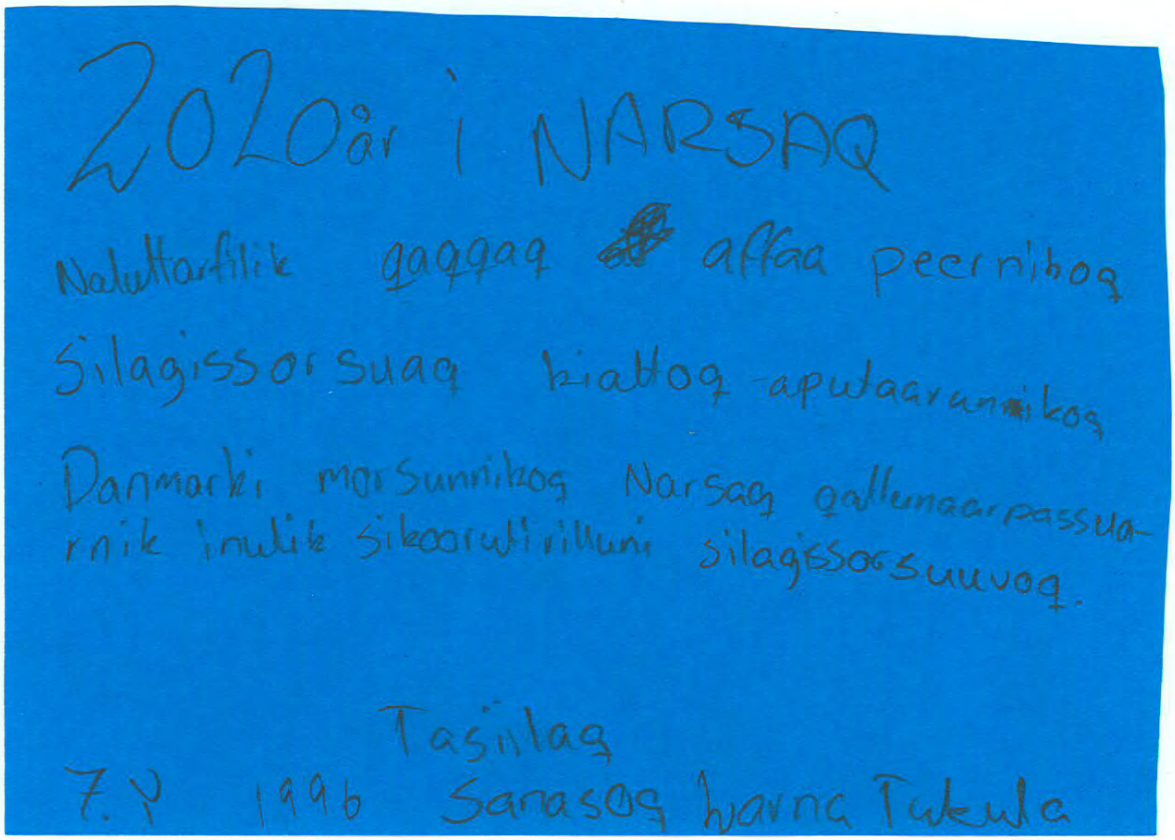

2020år i NARSAQ

Naluttarfilik qaqqaq affaa peernikoq

Silagissorsuaq kiattoq apulaarunnikoq

Danmarki morsunnikoq Narsaq qallunaarpassuarnik inulik sikoorutirilluni silagissorsuuvoq.

Tasiilaq

7.Y 1996 Sanasoq Warna Tukula

Selvstyre

Selvbestemmende
Selvbevidst
Selvgjort
Selvrisiko
Selvejende
Selvtilstrækkelig
Selvsikker
Selvhjulpen
Selverkendende
Selvgod
Selvforsynende
Selvransagende
Selvopofrende
Selvagtet
Selvhøjtidelig
Selvindlysende
Selvforsørgende
Selvforstærkende
Selvkontrollerende
Selvcentreret
Selv...
Selv...

Selvrisiko – Selvværd...

Selvfølgelig!

210609

Kalaallit Nunaat Namminersornermut ikaarsaariarpoq

Siullermik nammineq inuiaavugut
Tullianik nunasiaalerpugut aqunneqarluta
Taava namminersornerulluta oqartussaalerpugut
Ullumi namminersorneq iserfigivarput

Uanga Kalaallit Nunaanniikkama
Aamma ikaarsaariaqataavunga
Nammineq piumasarigukku
Piumasarinngikkaluarukkuluunniit

Uanga kalaaliuvunga aamma qallunaatut innuttaaqataavunga
Uppernarsaammi taamannak allaqqavoq
Kinaassusera allassimasoq naapertorlugu kinaassusersisarpunga
Tassa kalaaleq qallunaatut innuttaaqataasoq
Kalaallit Nunaanni najugaqartoq
Allanilli oqartussaaffigineqartoq

Uanga kinaassusera nammineq aalajangernikuuaraa ?
Ilaanni kinaanerlunga sorliunerlunga nalornilertarpunga
Nammineq kinaassuseq atorlugu namminersorniarsarisaraluarpunga
Kisianni nipi unaasarpoq killilimmik nammineersinnaavutit ingasaannagu
Nammineersinnaavallaarnaveersaartitaajuarluta
Qunusuisaarluta namminersorneq misilinnialerparput

Taavami aallaqqaataaniit aallarteqqilerpugut
Nammineq inuiaavugut
Nammineq Nunaqarpugut
Nammineq oqaaseqarpugut
Nammineq piginnaasaqarpugut

Nammineq ataqqeqatigiinneq tunngavigalugu
Namminersorneq namminissarsiunngitsoq
Kalaallit Nunaanni innuttaasut nammineersinnaasut

Flugten fra de fremmede i Grønland
Et moderne selv styre eventyr.

Der var engang en smuk grønlandsk kvinde der tog sig god tid til at vælge en mage, det måtte man nemlig godt i de moderne tider, hvor det var populært at tage på skoleophold i udlandet, og lære sig andre kulturer som det hedder. Og det gjorde hun, med smag for det eksotiske fremmede liv, udenfor de 2 millioner af kvadratkilometer der var hendes hjem. Hun rejste med landet i sit hjertet, for hun var grønlænder, og hjertet rummer som bekendt 4 rum, der for hende repræsenterede øst, vest, nord og sydgrønland. Landets 2.2 millioner kvadratkilometer kunne rummes i hendes lille 287 gram lette hjerte.
Den unge kvinde vendte hjem igen og blev til skue for sine omgivelser.
- Nej, sikke en fin dannelsesrejse du har været på, sagde menneskene når de mødte hende på gaden. Nogle tog et skridt tilbage, for ligesom bedre at kunne beskue kvinden i hel figur. Kvinden stiftede familie og gik den slagne gang ned at generationstræet med hele sit genetiske materiale. Hendes børn var som frugten på denne rejse. De var sunde, rødkindede, blomstrende små inuitter der med deres kamikker satte sarte spor i den arktiske sne.
En dag, da hun endnu var smuk og til god nytte for sit samfund, fandt hun en salme skrevet af sin afdøde elskede bedstefar. Hun sad oppe på loftet, bøjet over en lille æske med gamle salmer, og i denne stille støvede verden læste hun dette:
Eqqissineqarpunga
uummatinni qamani,
pilluaateqarpunga
pigigakku Jiisusi.
Atugarlioruma
taanna saaffigilara

Hun blev en gammel vis kvinde der nåede at overleve sin mage og nogle af sine børn. Hun var for evigt forelsket i sit land, Kalaallit Nunaat, og på sit dødsleje foldede hun hænderne, lukkede sine mandelformede sorte øjne og hviskede for sidste gang sin bedstefars salme.
Sådan lærte hun at leve frit i denne verden, på mange kontinenter og med mange forskellige kulturer, for hendes hjerte slog 62 slag i minuttet, og altid for hendes land.

Af M. M. R
Nuussuaq, maj 2009.

Peroriartorneq.

Ilittoriartulerpunga nammineq imminut ilusilersorlunga, suniaruma sulanga inatsiseqanngilanga. Avatinnik paasineqarpunga sumiittunga tamatuma kingorna aqunneqalerpunga, puullaaqinaqisumik illernit nalunngisakka aanngariartorput sannguvissakka nammineq aqukkunnaarlugit ila qangamut takorluuillunga ukkissisaqaanga. Pilerpunga ingerlavunga kukkuguma isumakkeerneqarlunga naakkisaraannga, ineriartorpunga avatimma assaani isumassorneqarlunga tupinnganngilaq kukkunissannut qanillunga, ilikkalerpara imminut inuutinniarlunga kiisa mannineq aqunnissannut killissara tikillugu ila pissaganaq nuanneq. Neriuppunga ornitassara qanortoq qaamasunik angusaqarfiuli "Nammineerneq namminersorneq" inuttannik aqunneqarlunga pilluarnaq.

Margrethe.Inûsugtok´Ugpernángitsok´ 2.sa Ilinniarfissuarmi ilinniartoq.

Moving Art - containerini eqqumiitsuliat

Selvstyre

I fremtiden ønsker jeg mig smømmehal, Biograf, restuarant og MCDonalds. Men man ved ikke hvad der sker i fremtiden eller ser i fremtiden. Nogle tror vi ikke har råd til at betale det vi ønsker os, eller Grønland smelter, eller nogle tror at det går godt i fremtiden eller nogle tror vi dør allesammen eller sulter ihjel. Hvis det ikke går godt i fremtiden, er det vælgerne skyld, fordi de har stemt der skulle være selvstyre! Jeg håber det går godt i fremtiden, fordi vi skal have det godt allesammen. Jeg håber også at partierne kan enes, fordi Grønland skal være et godt land, så man kan enes og have det godt! Min egen far er med en af partierne. Jeg er stolt af ham, fordi han er blevet valgt ind en af partierne og han er modig. Han er titi Nuuk, fordi han skal til møde derover. Jeg savner ham meget når han er afsted. Det jeg ønsker mig går måske i opfyldes, men jeg håber meget går i opfyldes!! ☺

Kærlig Hilsen
Nivi Hansen 7.y 12år
Tasiilami Alivarpik

Nunatsini namminersornermut qinersisussannguleratta immaqa aatsaat taamak inuuleramali pissangatigisimavunga. Misigissutsit - piviusuniit puttuttut - assigiinngitsut ukiorpaalunni aqqutigereernikuullugit ilisimasallu piviusuniit katersukkat qimerluukumisaartareerlugit apeqquserunnaarsimavara ilumut piareersimavinnerluta nunatsinni namminersornermut alloriarnissatsinnut. Imatut eqqarsarlunga, inuiaqatigiittut alloriarnissatsinnut piareersimavinnerluta apeqqusertuaannassagutsigu iliuuseqarnissatsinnut tunuarsimaaginnartutut utaqqisutullu inissisimaannartuassagatta. Tassami ilaatigooriarluta apeqqusiiginnarnata iliuuseqartariaqartarpugut soorlu inuunerup aqqutissaattut ilaattut. Nalunanngilaq namminersornermut aqqutissarput ajornanngitsuuginnarnavianngitsoq taamaakkaluartorli inuiaqatigiit pissutsinut eqqumanerulernissaat minnerunngitsumillu peqataanerulernissaat takoorlooruminarpoq qaninnerulissasoq. Namminersornermut qinersilerneq qanillivimmat ammasumik kammalaatikka ilaquttakkalu ilisimatippakka (aamma nittartakkakkut Face Bookikkut) namminersornermut qinersileruma angerniarlunga, tamannalu tupinnarpallaanngitsumik assigiinngitsorpassuarnik qisuariarfigineqarsimavoq. Tassami inuiaqatigiittut isummagut assigiinginnarsinnaanngimmata naameertoqarlunilu angertoqartuassaaq. Taamaasillutalu suleqatigiinnissarput nukittunerussalluni illugeeqateqarluni. Namminersornemut angerama inuit ilaasa qisuariaataat amerlanerit imak nipeqarsimapput:

–"Jeg er lidt skuffet over dig - du skal da stemme nej - du er da så intelligent at du kan se at det er for tidligt og for dårlige betingelser. Nå, men du er tilgivet - du er jo en ener! Knuz"

–"Damn... Du; af de ellers kvikke hoveder... og så truer du med at stemme ja...
Jeg er vild med dig, trods alt; men puha hvor fik du minus i dag... Det er trist, det er sørgeligt og uhyggeligt - er du sikker på, at du ikke er under hypnose af en slags.... Jeg bliver bare lidt ked... vælger vi virkelig helt på egen hånd at gøre det mod os selv... So sad...
– men okay; er ikke i tvivl om at du bare flytter til Canada, når det kommer til at brænde på - du har jo muligheden :o("

–"Ej; bare rolig - vi har snakket om det før, og du ved hvor jeg står ... det stresser mig bare med dette valg... det er ikke personligt! U Know I Love U"

–"Knus og glæder mig til at se dig; (trods alt ;0)
JEG STEMMER NEJ - for jeg vil faktisk gerne leve i Grønland... også fremover... "

–"You're mad... or you must be drunk!!!"

–"Aaaap! Jeg kan stadig ikke komme mig over at du stemte ja...."

–"Jeg vil komme over det :-) og håber på d bedste og arb for det - ellers går d galt :) ha ha' "

–"Haluu! Takoriarakku namminersorneq pillugu angerniarninni ajorineqartutit tapersersorlutit allaffigilaarikkit :-) uanga aamma angerniarpunga allalli isumaat aamma ataqqivakka.
Nuummi pissangarrappugut, marlunngorninngupallanniannggittoq. Taannaannaruna :-)
Ajunngikkina"

–"We are some X 1000's who are isolated from taking a part of this process, just because of our adresses abroad outside Greenland, that's a shame. Hope you will follow your heart!!"

Nuka

Ullortuneq

Asasakka nunaqqatikka. Ulloq qilanaarisimasarput inuiannut kalaallinut pingaaruteqaqisoq nalliuppoq. Tamannguassi uummammit pisumik pilluaritsi. Tulluusimaaqaanga killitsisimaarlungalu.

Tungaanut uanni eqqarsaatit nuannersut imaannaanngitsullu sarsuajuarsimapput. Nunatsinnut asanninnermik kalaaliussusermillu immikkuullarissumik pingaartitsineq uummataajuartillugu, qularneq nikassarnerlu inissaqanngillat.

Kinguaavut peqatigalugit uagutsinnut piginnaanngorsartuarta, nammineersinnaassuseq, aalajangii-sinnaassuseq, ilatsiinnarnanilu iliuuseqarsinnaaneq aallaavigalugit, minnerunngitsumillu inoqammut ataqqinninneq tunaartaralugu.

Suugaluarnersumik sapersaateqarutta qaangiiniarluta nammineerluta ikiortigisinnaasavut ujartortigit. Pinerliornivut ilinniarfigitigit, ilikkakkavullu inerisartigit inuiannut uagutsinnut naleqqussarlugit. Aqqusaarsimasavut ineriartuutaasimanngitsut sukasaatitut nalilertartigit, aqqusaagassatsinnut takkukkumaartussanut sapiinnerulluta nukittuneruleqqulluta. Akaareqatigiinneq tullimullu asanninneq uummarissartuartigu, aqquterput sutigut tamatigut ilinnut uannullu oqilisartuarniarlugu. Pissatsissimaaraangattami suna tamarmi oqinnerusarmat.

Inuiannut allanut naleqqiulluta persuarsiortuunngilagut. Ilikkajaneq, unneqqarinneq, qiimaneq illarumatunerlu nunarsuarmioqatitsinnut ilisarnaatitut pigereerpavut. Tamakkiisumik nunatta imartattalu pissarititaanik atorluaanikkut ineritita qartarnerput qanoq atorluarnerusinnaanera nassaarsiorfigisariaqarparput, immitsinnut napatikkumalluta kinguaavullu isumannaatsumik siunissaqartikkumallugit. Nunarsuarmioqatitsinnut nallersuunniarsinnaanngilagut, uagut inuiaat imminut napatinniartussaagatta. Kisianni ineriartoqataalluta allanngoriartoqataassaagut, uagut ingerlaaserput nammineq aallaavigalugu. Imaanngilaq nunanut allanut nallersuunniartuarluta immitsinnut ilungersortittuassasugut. Kikkunnummi aamma nallersuutissagatta?

Kissarpunga tamatta siunnerfitsinnik angusaqarluarumaartugut. Siunnerfigisimasarli allaasumik kinguneqassagaluarpat nikalluutiginagu qujarutissavarput, taamaalilluta aamma taanna ilinniarfigisimagatsigu, immaqalu aqqusaakkat arlaat pitsaanerusumik aqqusaarneqarnissaanut siunnersuuteqarfigisinnaalersimassallugit.

Ikioqatigiinneq nukittuunngortitsisarmat una suaarutinnaarissavarput: Sapinngilagut!

Inuulluaqqusillunga, Nukartaa

Asasara Marsimiu,

Inuk nunarsuarmeersoq nunarsuarmiuusarpoq, kiisalu inuk Kalaallit Nunaanneersoq kalaaliulluni. Ungasianiit isiginnaartarsimajunnarsivarma inuusunga, ajoraluartumilli takusinnaaneq uanga ajorpakkit. Ilaanni aperinngitsoorneq ajorsimassaatit suinnartartunga kiisalu kikkut ilaginerikka paaserusuttassallugit. Piffissap annersaa kalaaleqatikka ilagisarpakka, taakkulu nunaqqatinik taaneqarsinnaapput. Inupparujussuit tamakkerlugit immikkoortitaassagaanni tallimanut avinneqarsinnaapput: Arnat, angutit, meeqqat, inuusuttut kiisalu utoqqaat. Uanga angutaavunga inuusuttuullungalu. Inuuvunga ataatsimik timilik, ataatsimik niaqulik, marlunnik talilik, marlunnik niulik kiisalu qulinik inuaqarpunga.

Inuk immikkoortitaarneqarsinnaavoq assigiinngitsorpassuarnut, kisianni taanna nassuiaatissaqarpallaarmat miniinnassavara maanna. Unali pillugu allaffigivakkit – namminersulivinnissaq. Ullutsinni paasinnittariaaseq immikkut ittoq naapertorlugu sumiissusersiorneq najoqqutaralugu inuk piginnittorsiuteqarpoq kinaassusersiortuullunilu. Uangali nammineerlunga aperineqaraangama suminngaanneernerlunga oqarusuttarpunga nunarsuarmiuullunga kiisalu silarsuaq silagalugu – kisianni nalussanngilat tamanna uppernarsineqarsinnaananilu upperilerneqarsinnaanngilaq.....ingammik maannangaaq.

Inoqatit Kalaallit Nunaanniittut qanittumi qinerseqqammerput namminersulivinnissamut, tassanilu qallunaaniit avissaarusuttut ikinngeqaat – tamattami nunasiaataareerluta nammineerusuttut amerlisimagatta.....ingammik maannangaaq. Siullermik inuk marlunnik inuuneqarpoq – siulleq silaqartilluni (tassa eqqumatilluni) aappaalu sinnattumiippoq (tassa sinittoq). Ilaanneeriarlunga taakku marluk silaqassutsit akuleruttoorsinnaasarakkit paatsiveerussinnaasarpunga paatsuungalersinnaasarlunga. Maannali allaffigininni silaqartutut eqqumasutut imminut nalilersinnaavunga, tassami piffissaq sivikitsoq atorlugu una allagaq naammassisussaagakku iluamik allanngikkuma toqumik kinguneqarsinnaagami inoqatinnut.

Aperissagumma namminiilivinnissamut inuttut piareersimanersunga, akissutissara namminermi ajornanngitsuararsuuvoq – AAP! Uanga imminut eqqarsaatigalunga sapinngilara, kisiannili inoqatikka maani najugaqatikka naatsorsuutigissagukkit qularnera takkuppoq. Pissutigalugu inoqatima ilaat ajoquteqanngiivillutik ikiorserneqartuaramik inoqatiminnillu allanit naatsorsuuteqartuarmata. Tamanna nammineerlunga ajoreqaara, pissutigalugu inuk kinaluunniit inuunermini napatissaguni nammineq aamma pilersitsisariaqarami namminerminilu sinnattoqarluni anguniagassaminik. Paatsuussanngilarmali tassani. Soorunami inoqateqarpunga pisinnaalluartunik, tamakkulu aamma amerlaqaat – eqqarsaatigissagaanni nunannguatta angissusaa, tassaasoq 55.000-it misserlugit inoqarami nunaga qaqqorissoq qorsooqqissumik qallunaatut allamiusullu atilik – ilaa eqqumiik? Hihi, inuu-neq maani eqqumiitsorujussuuvoq misigilerlugu, kisianni tamanna ullut arlaanni oqaluttuariumaarpara ;o)

Inoqatigiit kiffaanngissuseqartut nammineersinnaasut maanna pilersinniarneqarput, tassalu kingullermik taasisoqarnerani amerlanerussuteqartut kiffaanngissuseq toqqarpaat. Tamanna assigiinngitsunik isummerfigineqarpoq. Inuit ilaat qularuteqarput inoqatigiit imminnut napatissinnaanerannut ilaallu siunissamut isumalluarput tulluusimaarlutillu. Uanga nuannaarpunga qularlungalu – kisianni paatsoorniaqinanga. Maannangaaq siunissamut tikkuussiffiga iluunngarlunga sukataarlungalu anguniarsarissavara – tassaasoq inuk imminut pilersortoq inoqatiminillu ikiuerusuttoq. Nalussanngilat inoqarmat aamma pisinnaajunnaarsimasunik, tamakkulu sapinngisamik ikiorneqartussaapput ar-

laatigut. Maanna nunanni Naalakkersuisut sapinngisartik naapertorlugu inuiaqatigiinnut sullissiniarsaripput. Kisiannili ajoraluartumik tamanna ajorluinnarpoq – aperissagumma. Allaannginnamik sattaaserlutik sinnattuaqiinnarlutik inuusut, taakkumi neriulluarlutillu isumaalunngilluinnarput. Isumaqavipput tassa namminiilivinneq akissutaasoq. Unali nuannersuuvoq; akisussaaffiit tulleriiaartumik nunatta tigujartuaassavai piffissami aggersumi.

Piffissami kingullermi naalakkersuinikkut aqutseriaaseq kiisalu inuiaqatigiinnut sullisseriaaseq naammaginanngilluinnartumik ingerlanikuuvoq. Pissutigalugu aalajangersakkat amerlanerpaartaat tuaviortumik pipallagaasumillu aaqqinniarneqartarnermikkut piffissami sivisuumi nunarput imminoriartuaartutut inissisimagami. Nunaga inuusuuguni imminut qimilluni aallartereernikuuvoq, apeqqutaaginnaleqqavorli qaqugu anerningissanersoq. Kisiannili una ersarissaatigissavara. Kina oqarami inuuneq kisimi piviusuusoq? Toqu qanoq misinnarnersoq nalullugu qanoq oqartoqarsinnaagami ajortuusoq?

Nunarsuatta oqaluttuarisaanerani takuneqarsinnaavoq (soorlu takusimassagit tappavannga) inuit ajornavissortumik siumuitillutik ataatsimoorneq atisaramikku pitsaaquteqaqaaq. Tassami inuit imminnut isumagileraangamik ikioqatigiinneq atulersarpaat imminnut isumalluutigilersaramik. Maannami takusinnaasattut meeqqatut nukatsitannguatut inuuneq inissisimavoq. Suut tamarmik imaasiallaannaq pissarsiarineqarsinnaallutillu atorneqarsinnaapput. Inuup namminiivilluni kinaassutsini puigortutut illugu sattaaserluni inuulersimavoq – tamassalu ilanngullunga sattarujoorpunga.....ajoraluartumik. Ajungnequteqarlunilu ajoquteqarpoq. Ajunngequtigivai pisariaqartinngisat iluaqutit imaaginnavipput, ajoqutigaali inuttut namminermi nalilittut inuuniarneq ingerlasinnaanngimmat paatsiveerussaatit ussatillu amerlavikkamik. Tamanna sanngiitsuulluni ajuippoq.

Marsimiu? Pisinnaasuuguma oqaatsitit tusaasinnaasuugukkit tusarnaassagaluarpakkit kiisalu siunnersuutitit malissagaluarpakka. Ajoraluartumilli maanna tusaasaqarsinnaannginnama siunissara aallarnisalerpara naggasilerlugulu. Suna tamarmik aallaqqaateqarlunilu naaneqarpoq, tassanilu naaneq aallartiffiusuaannarpoq – inunnik allanik avatangiiseqaraanni. Taamaammat nunama siunissami imminut pilersulersinnaanissaa eqqarsaatigalugu meeqqanik atuartitsinera ingerlatiinnassavara imminnut pilersulerumaartussanik ilinniartitsillunga. Tamanna allarpassuillu atorlugit siunissamut alloriarpunga – uanilu apeqqutaanngilaq sinnattuaqinersunga imaluunniit piviusorsiornersunga. Kinami oqarami?

Neriuppunga tappavanersuaq illit Marsimiu ajunngitsutit namminerlu nunarsuit paarilluarlugu – maani inoqutigiiusuguk arriitsunnguamik imminoriartuaaratta ilimaginiaqinagu qanittumi allaqqinnissara. Taamaakkaluartoq nalunngilara seqineqarallartillugu nuisuassasoq tarrittarlunilu. Inuuneq imaannaanngeqimmat sukataarnartarpoq ilorrisimaarnartarlunilu anguniakkanik angusaqarsimatilluni. Maanna namminiilivikkusullunga innalerpunga aqagu akisussaaffik nammineerlunga ingerlatilertussaagakku sinilluassaanga ullorlu nallerpat nerilluariarlunga sukataarfissara tamakkerlugu assumoorlungalu oqqumuussaanga. Ajuissortumik kinguneqassappat nakkutigilaaringa, imaassinnaavoq ikioqqullunga suaartunga.

Asannittumik
Nunarsuarmiu

Nunarput Oqaaseqarpoq – Oqaatsigut Nunaqarput
Allattoq /Piginnittoq: Ove Frank Heilmann

1)
Nunarput Oqaaseqarpoq – Oqaatsigut Nunaqarput
Kimmut samunga, Kangimut pavunga, Kujammut qavunga, Avannamullu avunga
Inuii siammarluarsimapput oqaloriaasitillu Nunaminni. Nunartik oqaaseqartippaat.
Nunarsuup Avannaarpiaani – qeqertat annersaat sermimik qallersugaaffilik oqaasiuteqarluarpoq

2)
Piniarneq tassaavoq pisarerusutamik anguniarneq.
Aalaakkaapput oqaatsit piniartuunerup sakkuisa tunngaviusumik – anguffiusumillu sammiviliisartut.
Ukiup pigaai UKIOQ (ukiivik) – UPERNAAQ (upernivik) – AASAQ (aasivik) – UKIAQ (pilivik)
Sila (najugassaq) Nuna (tummagassaq)
Imaq (angallavissaq) Qilak (umerugassaq)

3)
Arnaq (Anaanaq) Angut (Ataataq) saqipput – sulipput Nunartik oqaatsiminnik aamma inuuffigaat.
Siulitta angusaat – oqaasiilu maanna ukiut sukkatseruttorfiini atorpagut piutillugit kingulissatsinnullu aamma.
Ilinniutit pigisagut oqaatsitsinnik ilimmartillugit Nunarput piorsassavaat.
Nunatta Pisuussutai oqaatsitta annertussusilerlugillu sumiiffissisavai – inuulluaatissagut pigalugit kimilimmik.

4)
Nunarput Oqaaseqarpoq sumiiffilinnik – Oqaatsigut Nunaqarput sumiiffiliilluartunik.
Avanersuarmi Savissivik piniartut aamma piniutiminnut atortorissaatitut atorluarpaat.
Ilulissat Nunarsuaq tamaat iluasaaratik takutilluaqaat Nunarput Sermimik qaarmioqarluartoq.
Qullissat taakkuupput qaammaqqutissamut atugassiamik qullissaateqartut.

Kangerlussuit simiutaat taakkuupput sarfamik piisaartut.
Arnangarnup qoorua Naleqqersuussassaanngitsumik qoorormioqarnerartarpaat.
Paamiormiut pullavissaqarluartut nalunaarpaat.
Tasiilaq – tasiusaammat – aamma ammassiffigilluartarpaat naammattunik.

5)
Nunatta oqaasiisa minnerpaamik meqqutip isaatulli nuisiffissaqartuarnissaat nunaqartuusugut pisussaaffitta nalinginnaasumik pingaarnerit ilagilluinnarpaat.
Pisassamik alimasissinnaasumik aaqqissuussilluareernikkut eqitassamik eqitsineq taannaavoq pisassaqalersup angusassaminut qularnaatsuusumik periaaseqarfissaa.
Aalisartup qarsorsaa akeqarmat aalasakkap kiippagu kataasigunnanngikkaa.
Qarasaasiat nalaanni – imaannillu inuinut qarasarsortitsisarneri eqiingasumik ilinniagassaapput, qarasartorfigitissanngikkaanni :o)
Tamannguassi Nunatsinni Oqaatsitsinnik aamma pisuutut peqarlusi inuulluarnissassinnik kissaappassi.

---------- o ----------

Allatamut atatitaq ulluinnarsiutissiissut..:o)
Namminersulernissamut taasilluarnerput nuannaarutigilluinnarlugu oqaatsigut kiisami periarfissinneqalerlutik PILLUAQQUSAALERMATA – Pilluaqqullugit nunarput sapingisamik tamaat siaarsitsivigalugu oqaatsitta nunaqarnerat, taamatullu Nunarput oqaaseqarmat naqitaavoq Tamatsinnut attuisoq.

Nunat amerlanerit nalinginnaasumik peqareeraluartut taamatut oqaatsiminnik nunaqartitsisut, taamaattoq oqaatsigut tigussaasumik akuerisaalerlutik pilermata matumuuna aamma malunnarteqataaffiginiarlugit takusassiilaarpunga.

------------------- o -------------------

Taallaasaliap ulluinnarsiutinngorlugu nassuiaatitaa.
1) Sumiiffiit / Piffiit tamaasa oqaatsitta
   Sumiiffeqartilluarpaat.

2) Ukioq taamaat isigalugu oqaatsitta
   immikkoortitaarinerat aamma nuannersuuvoq.

3) Nunatta inuii Nunaminni aamma saarngisussat pillugit
   oqaatsinik ingerlatseqqinnissamik pisussaaqataanerat
   aamma kimeqarnerulerpoq.

4) Nunatsinnut oqaatsigut siaarlugit, tassanilu Nunatta
   pissarititai taakkuupput aamma oqaatsitta
   tigussaasunngortitaat tamatsinnut.

5) Oqaatsitta Nunarsuatsinni oqaaserpassuarnut
   ingerlaqataalernerat, meqqutillu isaatigullusooq
   akuerisaallutik ingerlaqqilernerat pisussaaffiliivoq
   oqaatsitsinnik atuisuusariaqarnermik, tassuunakkullu
   tammatsaaleeqataanissamik tamatsinniit.

Naggataatigut taanna - ”immanngooq inua qaaraasartoriartorli il.il. taanna qarasaasiat nalaanni ingerlalluataarnitsinni eqiingasumik oqaatsigut pigalugit aamma qarasartorfigitinnianngikkaanni qarasaasiatigut atortorissaarutit malinnaaffigisariaqarput ;o)

Nunarsuatsinni qeqertat annersaat Inuit /Kalaallit Nunaat.
Avannamut tunngatitaqarfik.
Oqaatsit nunamut tunngasut / atasut - Nunamut oqaatsit piusut/attaveqaataasut.
Ukiussamut peqqumaatinik isumannaarsuiffik.
Siunissatsinni inuunitsinnik oqaatsitsinnillu nangitseqqittussat.
Nalissaqanngitsumik / assissaqanngitsumik takusassaateqarluartoq
Pissusissaatut tamanit assigiimmik paasisassanngorlugu isigisassaq.

Qarsorsat akii taakkuupput isuaniittut naatiffiit - akiusut. 28. maj 2009

Inuiaat Kalaallit inuiattut akuerineqarnitsinni qamannga pisumik pilluaritsi. Nuannaarpunga kiisami inuiattut akuerineqaratta, uffali qangarsuarli inuiaalluta.

Neriuppunga siunissami oqaatsitta oqariartuutaat isumaallu paasineqarnerulissasut. Oqaatsivut nuannersuupput isumatuujullutik pinnersuullutillu.

Isumaga imatut ersersikkusuppara:
Oqaatsit ukunnguit takulaartigit qanoq oqariartuuteqarnersut qallunaat oqaasiannut nutserlugit uagut oqaatsitta oqariartuutaat allanngornagu.

Assersuutit:

Nuanneqaaq	=	Dejlig meget
Neriunneq	=	Håbet-hed
Upperneq	=	Tro-hed/ning
Asanninneq	=	Kærlighed
Toqqissisimaneq	=	Bragt i ro-ning
Ukioqarpunga	=	År at have jeg
Asaneqarluni tuppallernaqaaq	=	Elsket af nogen medfører tryghed meget
Arnannguaq asavagit	=	Dame sød jeg elsker dig
Tupinnaqaat qalipaatit	=	Medfører overrasket middel til at dække

Neriuppunga siunissami soqutigineqarnerulerluni aallunneqarnerulissasoq oqaatsitta oqariartuutaat qanoq isumaqarnersoq paasissallugu. Imatut paasillugu kalaallisut oqaruma oqariartuutiga inuiaat allat oqaasiannut nutserukku uanga ersersikkusutara paasineqarniassammat qanoq oqariartuute-qarnersunga. Soorluttaaq uniffik naggallu allaanerusumik atortarigut.

Neriuppunga isumaga ajunngitsumik siunertalik paasineqassasoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Ove Berthelsen, Nuuk

Ikiortigaaralu Per Langgård, Oqaasileriffik

Minnerunngitsumik Julie Edel Hardenberg qujaffigerusuppara saqqummiussinermik taamak ittumik periarfissiimmat.

Namminersulerpugut ;-)

Angusaq ajorpianngilaq, nuanneq aamma tulluusimaarnaq kalaallit inuiaat sorsunnertaqanngitsumik mannarsuaq angullaratsigu! Utoqqasaanngoruma oqaluttuartalissaanga: ”Taamani nittani unnorujoqarallarmat Namminersornerullutik Oqartussaqanngitsorluunniit inuugama…” – ilora tamaat tulluusimaarpunga isuma tunngaviusoq pillugu isumaqataagama.

Erninnguakka ilissinnguit nittani unnorujukkut qaangiutereersut inuungassi, pileringinikooqalutigit soorlu naartulerniaasaamik naartungilerassili erinigiuaannarnikuuatsigit. Taamaattutsialannik pitaartuleratta tusarni nuanni! Atuarfitsialak, Meeqqerivitsialak, Arnatsialaalluunniimmi allaat toqqarneqatalerput. Taamaanniannginikkaluarlungalu atuarfitsialannissassinnut isumakuluttaqaanga, ajuusaaraluaqaangalu nassuerutigissallugu aaqqissuussaaneq taamaatsillugu ilissi taama atuartinneqarnissarsi ataatarsilu kissaatiginnginnatsigu. Inuunngitsusilimi pilersaartarpugut ilinniagaqarsimallusi nammineersinnaallusi inersimasunngorumaartusi. Massakkummi paaserpiartanngikkaluarlugu ajassaatit alussaatillu iluamik atornissaat ilikkartikkusukkipput misigisarparsi, tassa allassinnaallusilu atuarsinnaatikkusunnermik.

Nerioqaanga namminersulerutta nakkarsaanneq ajortisaarinerlu inuiaqatigiilluta akuersaarnagu ersersittassagipput. Tassami ulluni makkunani kingumunaasit misigeqqikkakku, ilumoortumik kasket-eqanngikkuma oqartussaaqataanera killilerujussuusoq. Pisiniarfimmi dankorteqanngikkuma Akiliut atussallugu ajornartoq. Piffimmi mikisumiinneq ajornartoq ”ilinniagaqarpallaarsimagama”. Tamakku tamaasa pillugit nammineersinnaassuseqarlusi perornissarsi kissaatigaarput, nammininnguaq aaliangersinnaanerussagassi sumi najugaqarusunnerlusi.

Mikisoq paasissavat anaana nuannaartittarakku oqalussinnaanngikkaluarlutilluunniit isummarnik annissisinnaalereeravit. Naak uanguulluni oqitsuinnaasanngikkaluartoq isumaqatiginngisaqaraangavit killissaa tikillugu akiuuttarnitit kusanat! Kisianni nerioqaanga soqqusaattunngussanngitsutit, taamaattuunerillu torersumik atorumaarit – adadammutsu oqappoq IS!

Inunnguaq asannippallaaqigavit tuppallerlungalu eqqarsartarpunga, ”kiamuna uupakaatitassaa” – taamaanneqarnissarnut iluatigingaluarlutit. Pequinnguarnermillu illuanik Emil Lønnebergimiungasarlutillu illuanik misigissutsinut takutitsillaqqittuunerit ilaanni paatsiveerusimaarutigilaartarpara qanoq isumaqarfigissanerlugit. Kisianni neriulluarusuppunga angisuunngoruit namminersornermilu peroriartornerni kissalaartumik kinaassuseqarnerit atornerlunneqarpallaartassanngitsoq, atornerlunniarneqaraangallu isumakkeerfiginnissinnaaneq pigissagit. Ilinnuinnaq pinnak kisiannili aamma inooqatigisatillu eqqissinermik misigisarnerussagassi.

Tassa naatsumik oqaatigalugu namminersulernerput uannut isumalluarnermik aallaaveqartikkusuppara, erninnguagut pillugit kisianni aamma uanga imminut pillunga. Ullaakkummi neriunneq pigalugu iteraangama ulloq naapitara mersernannginnerusarmat, aamma nuannaarnissamik avitseqateqarnissamillu kajungernarnerusarmat.

Qujanaq taama angusaqarniarnermi perorsaasinnut, inunnullu tamanut kinaassutsima isikkulernissaanut sunniuteqaqataasimasunut – tassa taakkuupput silaqarlunga naapissimasakka tamarmik ;-)

Paneeraq

Junip 21-at 2009

Asasara anaana.

Naak, akornatsinniikkunnaareeraluartutit nuannaarnera tusartikkusullugu allaffigaagit.

Ullumikkut Nunarput Namminersulerpoq.
Alloriarneq kalaallit kinaassutitsinnik suli annertunerusumik naqissusiisussaq.

Anaana, inuusuttuaranngorlunga paasivara inuit akunnitsinni assigiinngisitsineq qanoq nillertigisumik inunnut sunniuteqarsinnaasoq. Qulingiluanik ukioqartugut atuaqatigiit Qallunaat Nunaannut qaammatit pingasut atuariartortinneqaqqaaratta aappassaanillu aqqaneq marlunnik ukioqarluta ukioq ataaseq aamma aallartitaagatta, timikkut tarnikkullu – ilaatigut nuannerpallaartanngitsumik - allamiuuneq misigeqqaarpara. Aappassaa aallartitaagama qallunaatut oqalulaarsinnaalernikuuvunga akuliutipallannerullungalu. Taamak meeraatigalunga paasivara kalaaliuneq immikkut isigineqartoq. Piginnaassutsikkut killeqarsorineqartugut, inooriaatitsigut atugarisagut nikagineqartut minnerunngitsumillu inuiattut suusupagineqarpalaartugut. Misigisakka tamakku inersimasunngorninni suli utersaartarput. Utersaarneq ajortuunngitsoq paarlattuanilli piumassuseqalersitsinermik nalilik. Nunannik siuarsaarusoqataanermik imalik.

Anaana, illit uanga aqqusaakkakka tamaasa misigereernikuullugit perorsarparma. Inuusuttuarannguullutit 17-nik ukioqarlutit Qallunaanunaaliartitaavutit qallunaatut paasisinnaanak oqalussinnaanallu. Ila, avataaniinnermik misigisimaneq annertooq misigisimassaqaat. Ilinniakkat naammassigakku Nunarput sulissutassat uterfigaat. 76-liinissat tikillugu sutigut tamatigut iluaqutaaqalutit Kalaallit inuiaat siuarsaaqataaffigalugit.

Inuusuttuaraaninni kinaassutsinnik ujartuininni isumaqatigiittarsimanngeqaagut. Oqariartuutigiuarpat Qallunaat Nunaat suli qaninnerusumik suleqatigineqartariaqartoq. Tunngavilersuutigisarpallu taamaaliornikkut kalaallit qallunaallu akornanni naligiinnerusumik ataqqeqatigiinnerusumillu inuusoqalersinnaasorigakku. Avataaniittutut inissisimasarneq, uummativit iternga tikillugu annernartumik misigereersimasat, nunat taakku marluk suleqatigiilluarnerunerisigut inuattut inuttullu imminnut ataqqinerulernissaat neriuutigalugu, misigereersimasatit allanit misigineqarnaveeqqullugit.
Anaana, qangarsuaaniilli nalunngilarput nunat nunasiaatillit nunasiaatiminnut pissusaat qaangeruminaalluinnartartoq. Anguniakkalli ullumikkut eqquuttoq oqaatigisinnaavara, tassami ullumikkut Kalaallit Qallunaallu imminnut ataqqeqatigiinneq akaareqatigiinnerlu tunngavigalugit suleqatigiinneq ingerlatilersimammassuk

1979-mi Namminersorneruleratta erngutsiulereersimavusi. Taakku maannakkut namminneq qitorniulernikuupput. Namminersornerulernerput pissutaaqataalluni inuusuit taakku - ilaallu – nunarsuarmioqataasutut pissusilersornerat ilisimasaqassutsikkullu eqaanneru nerat malunnarpoq. Nuannaarnaq! Pissutsit taasakka tunngavigalugit imminnut tatiginerat ersareqaaq nunalu manna namminneq akisussaaqataaffigilluinnarlugu misigisimanerat annertooq, Nunatta siunissami nammineerluinnalersinnaaneranik isumalluartitsilersarpoq.

Anaana, isumaqarpunga ullumikkut ulloq Kalaallinut inuiannut tamanut pingaaqisoq misigigaluarukku illit aamma tulluusimaassagaluaqisutit.

Asasit paniit

21. juni 2009

Kære mor.

Selv om du ikke længere er iblandt os, skriver jeg til dig for at fortælle dig om min glæde.

I dag er vort land blevet selvstændigt.
Et skridt, der endnu tydeligere vil markere vores identitet som grønlændere.

Mor, som ganske ung forstod jeg, hvor negativt forskelsbehandlingen imellem menneskene har påvirket os som folk. Da vi for første gang som niårige blev sendt på tre måneders skoleophold i Danmark og anden gang som tolvårige på et års skoleophold, mærkede jeg i krop og sjæl – på godt og ondt – hvad det vil sige at være fremmed. Anden gang jeg var på ophold, kunne jeg snakke lidt dansk og integrerede mig hurtigere. Selv om jeg var så ung, forstod jeg, at man så med andre øjne på det at være grønlænder. Man troede vore evner var begrænsede, så ned på vores måde at leve på og ikke mindst behandlede os med ringeagt som folk. Disse ting genoplever jeg stadigvæk som voksen. Men ikke på en negativ måde, tværtimod, de giver mig en viljestyrke til at være med i kampen for at fremme vort land.

Mor, du opdrog mig efter at have oplevet alle disse ting, som jeg gennemlevede.
Du blev sendt til Danmark som ganske ung pige på 17 år, uden at kunne forstå eller tale dansk. Hvor må du dog have følt dig udenfor. Da du blev færdig med din uddannelse, vendte du tilbage til dit land, som du skulle arbejde for. Du deltog på alle måder, og til stor nytte, i fremdriften af det grønlandske folk.

Da jeg blev teenager og begyndte at søge identitet havde vi en masse kontroverser. Dit budskab var altid, at vi måtte arbejde tættere sammen med Danmark. Det begrundede du med, at man derved ville opnå lighed og gensidig respekt grønlændere og danskere imellem. At være udenfor har du mærket smertefuldt i dit inderste hjerte, og ønsket at et bedre samarbejde mellem landene ville resultere i større gensidig respekt hos de enkelte mennesker og hos folk som helhed. Det gjorde du fordi, du ikke ønskede at andre skulle opleve, hvad du havde oplevet.

Mor, fra gammel tid har vi vidst hvor svært det er at komme over hvad kolonimagterne gjorde ved deres kolonier. Men jeg kan sige, at dit mål er blevet til virkelighed i dag, da grønlændere og danskere arbejder sammen i respekt og solidaritet med hinanden.

Da vi fik Hjemmestyre i 1979 var jeres første børnebørn født. Disse er i dag selv begyndt at få børn. Blandt andet på grund af Hjemmestyret opfører disse unge – og andre – sig som verdensborgere og er mere alsidige i forhold til uddannelse og viden.
Det er glædeligt! På grund af de ting, jeg har nævnt, udstråler de en selvtillid og har en grundlæggende følelse af medansvarlighed for deres land. Det gør, at man bliver forventningsfuld for at vort land en dag kan blive et selvstændigt land.

Mor, jeg tror at også du ville være stolt i dag, hvis du kunne opleve dagen, som har en utrolig stor betydning for hele det grønlandske folk.

Kærlig hilsen din datter

Inersimasunut neriuutiginninneq

Inersimasunut neriuuteqarpugut
angersimammata nammineernissamut
inuunermi uagut nutaajusugut
aqqutissiussagatsigut tamanik

Perorsaanissinni makkua ilaatissigit
suni tamani toqqissilluni inuunermik
ataqqinninneq,tatiginninneq, asannineq
nakuussutissatut tunngaviliisussaammata

Perorutta taava tunniussat makkua
uterumaarput naasutut kusanangaarlutik
nukinnik peqangaarluta
ataqqinnilluta nunarput napatissallutigu.

Meeraaqqerivik Paannaanit
april 2009
Nuuk

Ikaartarfik

Ikaartarfimmi ikaarniartillunga
Isigaara ikaarfissara,
Ikaarfissaq pissanganartoq
Sorpassuarnik angusiffissaq

Ikaartarfimmili uninngapput
Tulluusimaaqalutik
Angutit qaqortunik annoraallit
Arnallu kusanaqisunik kalaallisuullit.

Oqartaraallu angusassarput
Angoqaarput
Pilluarta inuiaqatigiit kalaallit
Siunissaq qaamanerulermat?

Regine Mølgaard

Rosalia Maria Stenk

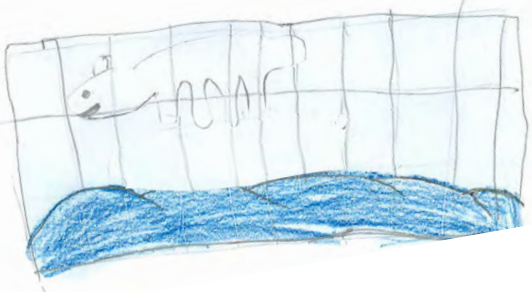

Hej

Isumarput:

Namiilernissarput qilaanaarnaqaaq.
Aanali eqqarsarnartua Namminersornerullutik Oqartussat allafeqarfiani atorfilittat qallunaat qallunaaqatiminnik atorfinitsitseqattaartut, naak atorfimmut tassunga kalaallit ilinniagaat misilittagaat minnerunngitsu-millu oqalussinnaanerat allassinnaanerallu qiviaraanni piukkunnarluinnaraluartut.

Namminiilerutta imaasiallaannaq taarserneqarsinnaanerat qularlutillu. Oqartussaasuusunik isiginngitsuusaarneqarnersunuku, imaluunniit sianigineqannginnersut?

In. In.
Sisimiormiut

Jeg fik ikke noget med hjemmefra, som jeg kunne bruge til noget…

Det kunne sagtens være en umiddelbar indledning til mit brev for eftertiden. For jeg er dansktalende grønlænder, som er gået i gang med at genoptage læringen af mit første sprog – grønlandsk.

Mit første sprog, var grønlandsk - mine forældre kørte en målrettet indsats med os, for at vi skulle tale dansk. De satte mig i en dansksproget klasse, da jeg startede i folkeskolen, og hjemme talte mine forældre kun dansk til os. Der gik ikke lang tid, før jeg udelukkende talte dansk – jeg fik danske venner og langt de fleste i min omgangskreds talte dansk, så jeg mistede mit sprog.

Det var først da jeg kom hjem efter gymnasiet, at jeg for alvor mærkede at jeg manglede mit første sprog – det fik mig til at føle mig fremmed i mit eget land, fordi mine manglende eller mangelfulde grønlandskkundskaber afskar mig fra at interagere med andre i mit land. Jeg tog på videregående uddannelse i Danmark, efter nogle år på arbejdsmarkedet herhjemme. Da jeg blev færdig, tog jeg hjem igen for at arbejde.
I starten mente jeg, at jeg havde en fornemmelse for, at der unødigt blev fokuseret på det grønlandske sprog, og at grønlandsk kultur skulle være i højsæde. Jeg opfattede det som en perifer irritation, i min hverdag, fordi det begyndte at påvirke min hverdag herhjemme. Jeg synes at jeg skulle have min frihed til at tale det sprog som jeg nu engang gjorde, og at andre skulle være taknemmelige for at jeg var kommet hjem, for at løfte min del. Som alle andre højere uddannede, var det et valg, at flytte hjem, ikke en nødvendighed. Og jeg kunne tage job, hvilket som helst sted, hvis jeg ville.
Men jo mere jeg blev genintegreret i samfundet, kunne jeg mærke, at det var noget som jeg ikke havde det godt med. Det virkede arrogant overfor mine landsmænd, at de reelt skulle tvinges til at kommunikere med mig på et fremmedsprog, fordi jeg ikke selv ville udsætte mig for at lyde dum, når jeg ikke kunne grønlandsk godt nok. Men reelt betød det ofte, at andre skulle lyde dummere, når de skulle kommunikere på deres ofte dårligere danske.

Hvad var det jeg fik med hjemmefra?! Jeg har efterfølgende spurgt, hvorfor mine forældre prioriterede som de gjorde, og de fortalte at de havde en klar overbevisning, om at dansk på det tidspunkt var det sprog, som skulle afløse det grønlandske – det var en udtalt del af samfundsudviklingen. Det ændrede sig så, efter indførelsen af Hjemmestyret.

I dag har jeg meget fokus på at genindvinde det tabte, men det er ofte en kamp i hverdagen, fordi jeg på det niveau jeg bevæger mig, udelukkende benytter dansk, både i skrift og tale. Men det føles rigtigt, at skabe rum for at mit grønlandske bliver bedre. Jeg taler så vidt muligt grønlandsk til børnene, for dansk skal de nok lære sig – det er ikke svært her i Nuuk. Men for at de bliver fuldt dobbeltsprogede, skal der være mere fokus på det grønlandske sprog, og vores kultur. Hvis vi mister det, mister vi vores identitet og bindinger til vores kultur og historie.

Jeg har kunnet mærke, at vores fokus på sprog og kultur har givet vores børn, og mig selv, et bedre grundlag for at komme i kontakt med mange flere end vi ellers ville have mulighed for, hvis vi kun var dansksprogede – det siger sig selv. Så vi er blevet yderligere integreret og det er dejligt, og det føles rigtigt…

Vi overgår nu til Selvstyre, og fik jeg reelt noget med hjemmefra?! Jeg fik ikke det reelle grundlag for en umiddelbar fuld integration, men jeg har selvfølgelig fået andre ting med hjemmefra. Jeg er i dag nået længere end jeg nogen sinde havde forestillet mig. Jeg har en videregående uddannelse, som jeg tog uden problemer, og det har været på grund af de gode danskkundskaber – det bilder jeg mig selv ind, men jeg ved det reelt ikke.

Hvis jeg nu havde været fuldt dobbeltsproget, ville det ikke have forringet mine vilkår for at tage den videregående uddannelse – det siger sig selv at man ikke mindsker sine muligheder ved at kunne flere sprog – tværtimod. Men det ville have forøget min livskvalitet utrolig meget, hvis mine forældre havde prioriteret anderledes. Jeg har tidligere fået at vide, at det lå i tidens ånd, at man troede, at man kun kunne lære et sprog ad gangen, og det ved vi i dag er forkert. Vi gør selv vores til, for at få vores børn til at vokse op til at være mindst dobbeltsprogede, og gerne tresprogede, og det er en kamp i hverdagen, netop fordi påvirkningen af dansk er massiv i Nuuk. Og det virker ikke som om, at det er særligt udbredt at have et sådan fokus. Men jeg håber at flere får øjnene op for det, og sikrer grundlaget for sig selv og deres egne børns fremtid.

Jeg synes hele tiden, at jeg kredser om sproget og forbindelsen til vores kultur. Men det er også noget der optager mig meget – det er et grundlæggende tema for min familie, og for os alle sammen. Det at vi bliver anerkendt som et folk, i folkeretslig forstand, herunder vores sprog og kultur, er også et tema jeg fokuserer meget på. Jeg blev så glad, da afstemningsresultatet blev kendt, på grund af den massive accept om at ville overgå til Selvstyre, og dermed mod større selvstændighed. Jeg var desværre ikke selv til stede i landet, ved afstemningen, men jeg havde brevstemt. Men tænk at være en del af vores meget spændende udvikling - jeg kan sagtens forestille mig selv, som gammel, hvor jeg tænker tilbage til denne tid, hvor vi står midt i det, og er med til at løfte vores fælles ansvar – det er en dejlig fornemmelse at have – igen føles det rigtigt. Og jeg glæder mig allerede over den rejse vi bevæger os ud på, en rejse som jeg håber alle vil gøre aktiv del i, og nyde som jeg vil. For det handler om os, og hvad vi vil drive det til…

Svend

Piorsarsimassuseq kinaassuserlu

Kalaallit Nunatsinnut namminersulerneq eqqunneqaliivippoq, taamaammat isumaqarpunga Kalaallit Nunaanni inuusut tamarmik ineriartornermut ilaasariaqartut, sapinngisamik naligiissaartumik. Nuummiuugaluarutta, avannaamiuugaluarutta tunumiuugaluarutta kujataarmiuugaluaruttaluunniit tamatta naligiimmik ineriartorniarsaraluta. Taamaasilluni ineriartornitsinni katataasut amerlavallaassanngikkaluarput. Ukiuni kingullerni ineriartorneq ima sukkatigaaq allaat aatakkugut suli ullumikkumut inuusut allarujussuarmik uatsinnit inuuneqarnikuullutik.

Kalaallit Nunaanniittugut tamattaalluta ikioqatigiikkutta angusaqarsinnaavugut kusanartorujussuarmik. Ikioqatigiilluarnitsigut qamuuna kusanartuuneq angusinnaavarput pisariaqartuaannanngilarli qaavatigut kusanartuunissaq. Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu kalaaleqatigut avinngarusimanerusut immikkoortikkunnaarlugit pisuussutaat atorluartigit, taamaasilluni inuuneq tamatsinnut oqinnerusumik ingerlassagaluarpoq. Oqaatsit nammineq pigisagut atorluartartigit kinaassutitsinnut atammata, atortussagullu tassaapput qallunaat allamiullu oqaasii. Taakkumi attaveqarniarnermut ilinniaqqinnissamullu atortorisussaavagut.

T. A.

Thimothæus Poulsen

Allangortitsisinnaasariaqarpugut
Ullut inuuffigut tamarmik pingaaruteqarput, suliassanik ulikkaarlutik, pisussaaffinnik naammassiniaaffiusussaallutik , toqqisisimanissamik uisakajaannginnissamillu piumasaqarfiullutik.

Namminersorneq takorluugaannaassanngippat, namminersornerup inuttai isumaqarluartumik ullut tamaasa iterfissaqartariaqarput. Sila allanngortissinaannginnatsigu nunatta silarlussinnaanera oqimaatsorsiuutigisariaqanngilarput, qanorli silarluup atornissaa ilikkarniartariaqarparput.

Namminersornermi inuk allanngorianngitsoq, pissutsinut nutaanut naleqqussanngitsoq katataasinnaavoq. Akulerutinngikkuni misigisimalisaaq tunorliulluni peqataananilu. Isummat anguniarusutani ilungersuutiginngikkunigit, aporfimmullu siullermut unittuuinnaruni peqataajunnaarsinnaavoq. Tamannalu namminersornerup
isumaginngilaa.

Inuunitsinni atukkagut iluaqutaanngissorisagut allanngortissinnaasariaqarpagut; ileqqunik sungiutiinnakkanik allanngortitsisut namminersornermi qummut isigineqalissapput.

Ileqqut suut pineqarnersut nammineq eqqarsaatigeriakkit!

Inuunitsinni suliassanik piviusunngortinneqarsimanngitsunik nunatsinnulli naleqquttumik, nunarsuarmiunullu soqutiginartumik iliuuseqartut namminersornermi qummut isigineqalissapput.

Illit piviusunngortikkusutat nunatsinnut naleqquttoq nunarsuarmiunullu soqutiginartoq suua ?

Ullut tamaasa pisussaaffeqartuartarpugut, ilaannilu misigisarluta pisussaaffitta ilaat pissusissaattut naammassissanagit. Namminersornermi pisussaaffimmik imminermut naleqqunnerpaamik ujartuillutik nassaartut qummut isigineqalissapput.

Pisussaaffik ilinnut naleqqunnerpaaq sorliusoq nassaariniarniaruk!

Ullut tamarmik ulapiffiussagaluartut, qarsupinnami inuunermik ingerlatsisut namminersornermi qummut isigineqassapput. Inuunermi nukissaqarluartumik inuunissarput suliat tamarmik iluatsinnissaannut aqqutaassaaq.

Nukissaqarfiginngisamik illuartitsisinnaasoq namminersornermi qummut isigineqalissaaq!

PISSATSINNEQ

Meeraallunga arfinernik ukioqangajalerlunga, eqqaamalluaqqissaarpara unnuami ataataga innariartortoq itiitigigiga. Taava aperaara ajugaasimanersugut. Ataataga nuannaarpasilluni angerpoq, oqarlunilu ajugaasimasugut. Kingumut eqqaagaangakku takorloortarpara eqqarsariaqqaarluni akisoq, meeraagama uanga paasisinnaasannik akivoq. Eqqaamavara nuannaarneq pissatsisimaarnerlu ataatama isikkuani takusinnaallugu. Tassa taamani 1979-mi qinersineqarmat unnuaani.

Maanna ukiut 30-t qaangiupput. Danmarkimi najugaqarnikuunera pillugu qinerseqataanngikkaluarlunga, nuannaaqataavunga qinersinerup inernera pillugu. Isumaqarpungami piffissanngortoq namminersulivinnissaq, inuiaqatigiiusugullu alloriaqqinnissatsinnut periarfissaq tigussagipput.

Imannak isigaara; Kalaallit Nunaat peroriartorluni tasiorneqarluni maanna nammineq ingerlasinnaanngortoq. Taamaattumik annilaangassutiginngilara tasiuisoq iperassallugu, uangami inuusuttuaraallunga tasiukkakka iperariartulerakkit peroriartuutigaara.
Siunissaq qilanaaralugu takorloorpara tamatta annikikkaluamilluunniit akisussaassusermik tigusissasugut. Qanoq? Immitsinnut, ilatsinnut nunatsinnullu akisussaassuserput tigullugu ataqqillugulu. Nutaamik eqqarsarsinnaaneq akuerinnissinnaanerlu qitiutippara, nunatta ingerlariaqqinnissaanut. Toqqammavigut ataqqillugit, aammali nutaanit immikkoortissinnaallugit.

Anguniagassat ersarikkunik anguneqarsinnaapput.
Uangattaaq meeqqakka takutinniarpakka qanoq nuannertigisoq angusaqarluni; alloriaqqilluni, minnerunngitsumillu peqataalluni, inuttut inuiattullu pissatsitsisumik.

Tupârna Simonsen

Asasara Julie

Namminersorneq uannut nuannersumik misigissutsimik tunniussivoq. Upperilluinnarpara inuiattut nukittuutut, tatigineqartutut inissisimalernissaq anguneqarumaartoq - uagut ataasiakkaarluta Namminersorneq misigissutsinik nuannersunik ilaqartikkutsigu.

Tamatta pilluarta inuiattut akuerineqarluta siunissarput qaamasoq takusinnaaleratsigu.

Ikinngutinnersumik

Ujoorsi

Inuit Nunaata præsidentitaavata, hr. Enoksenip, Inuit Nunaata namminiilivinnerani inuiannut Inunnut oqalugiaataa.

Asasakka ataqqinartorsuit inuiaqatikka Inuit!
Ullumikkut ulloq tamatta qilanaarisimasarput, ingammik uanga nammineerlunga, kiisami nalliuppoq. Tassami ullumi inuiattut nalliuttorsiornerput iluatsillugu, uangalumi 65-inik ukioqalernera, namminiilivinneq tulluusimaangaarluta anguarput. Taamaammat inuiaat Inuit tamassi uummammik pisumik pilluangaaritsi!

Tulluusimaarpunga Inuttuinnaq oqaaseqaraluarlunga inuiaat Inuit siuttuuffigaluit massakkut suna tamaat nammineq akisussaaffigalugu ingerlasussanngorama. Inuttuinnaq oqaaseqarnera ataasinnguamilluunniit nikanartutut isiginngilara, uagummi Inuit nammineersinnaavugut, ullumikkullu tamannattaaq namminiilivinnitsigut takutipparput.

Namminersornerulernermut ukiut 13-it qaangiuttut taasinikkut ajungaarujussuarluta angerattali anigaasaqarneq eqqarsaatigalugu isumalluutitta annerpaartarisimavaat pisuussutinik uumaatsunik aningaasaatilissuanngornissarput. Ullutsinni suli uuliamik qilleraluni ujaasinerit ingerlangaluarput, nassaartoqarnissaalu suli neriuutigigaluaqaarput. Isumalluaatigisimasattali iluatsinngitsoorsimanera uniffiginangu suli siumut ingerlajuassuugut, taalliortorsuattami ilaat ima oqarpoq: Saperasi isumaqaleritsi! Saperata isumaqalissuugut uagut inuiattut Inuttut nammineersinnaalluta takutissinnaassallugu nuarsuarmioqatitsinnut, naak ilinniartitaanikkut, aningaasaqarnikkut, inuussutissarsiuteqarnikkut allarpassuartigullu suli ineriartornikkut pitsannguuteqangaatsiartariaqaraluarluta iluamik ingerlassagutta. Siulittami qangaaniilli allanik aqunneqarani nammineq inuulluni ingerlanissaq kissaatigisimasaat uagut piviusunngortissallugu pisussaaffeqarpugut, qanorluunniit akeqassagaluarpat.

Massakkummi namminersornerulernitsinniilli akisussaaffiit amerlasuut aningaasanillu annertuunik atuiffiungaatsiarsimasut Qallunaat Nunaanniik tigusimavagut, nunanillu allaniik aningaasanik milliarderpassuarnik atornitsigut akilersortariaqarsimallugit. Tamanna eqqaallatsiariikkattut ilaatigut suli uuliamik nassaarsimannginnitsinnik pissuteqarpoq. Siunissarli suli qaamavoq, uuliamimmi nassaassajunnarsivugut.
Una oqalugiarneq iluatsillugu inuiaqatigiinnut Inunnut nalunaarutigerusuppara una piffissaq qinigaaffiusoq naammassippat politikkimiik tunuarniarlunga aalajangernikuugama. 1979-imili namminersorneq eqqunneqarmat Siumut siuttuuvoq, taamaalillunilu Inuit oqaluttuarisaaneranut maannakkumut pingaaruteqartunut tamanut ilaasimalluni. Tamanna uanga aamma nammineerlunga tulluusimaarutigeqaara. Namminersorneruleratta siuttuuvunga, aammalu massakkut namminiilivikkatta suli siuttuullunga. Taamaalillunga uanga nammineerlunga inuttut anguniakkakka naammassivakka, tassalu oqaluttuarisaanermi inuiannut Inunnut pingaarutilinnut ilanngukkama. Manna iluatsilluguttaaq qujaffigerusuppakka ukiut ingerlani aalajaatsumik qinersisigisarsimasakka, naak politikkikkut mamianartuliat partima naalakkersuisooqatigisarsimasattalu piliarisarsimasaat kisissaanngiusartuugaluartut. Inuiaat Inuit qujanaq uukapaatikkuminartarsimagassi piffissani ajornartorsiorfinni qujanarujussuaq!

Naggataagut aammaarlunga uummammik pisumik pilluaqqoqqerusuppassi ataqqinartut asasakka Inuit. Eqqasuuteqarata nalliuttorsiorniarta, qaatukkutta ulapilluta aallarteqqikkumaarpugut. Skål!

Allattoq Ulloriaq Grønvold

Inuiaat qutsappakka,
amerlanersassi paasisimammassuk
Inuiattut akuerisaassagaani taana aqqutissaasoq.

Eqqarsarluaritsi taamak ingerlaaseqartoqaannassanersoq.
Uanga misigaanga sorpassuartigut periarfissinneqariaannaallunga, inatsisitigut allat najoqqutaritit aat allanngortilluinnaqqissaaqaartariaqarput.

Nunarsuarmioqataanerma akuerineqartussanngornera nuannaarutigeqaara, niuernitsigut allanut illersorsinnaanngussagatta, oqaatsigut naqissuserneqartussanngussapput, kinaassusitta ersersittarnera nammitsinnik aaqissuussinnaangussavarput, qinikkat isumaannatik kisiisa suliarisarmatigit.

Sorpassuartigut periarfissinneqalernerput qilanaaraara.

Vittuaraq

Nammineersorneq 2009

Inuiattut ullorsiorneq eqqorlugu ulloq 21. juni 2009 nammineersulernissamut ikaarsaariarnermik aallarnilerpugut, ukioq inuunerup ingerlanngani nammineersinnaanissaq inuiannguanut "Kalaallinut" anerlanngeqisunut inuuniarnerminni sorsugassarpassuit akiungassarpassualimmut allorianissaat annertoorsuaq. Nammineersornerulernermi ukiut 30-it qaangiunnerat eqqorlugu, 1959-similu inuusimasut ukiunik 50-liinerat nalerorlugu nammineernialerneq imaannaanngeqisoq aallarnilerparput, nunap nammineq pisuussutituanngui, tassalu meerartagut, ilinniartitaanerat suli amingaraluaqisoq. Allorianeq nalorninartulik kistannili neriulluarnermik imaqaqisoq allorianerilerparput, inuttut sapiutinngeqaagut, misilissallutami piareersimanerarpugut, inuttut peroriartortutut nunarput inerisassallugu sapiutinngeqaagut kisiannili, naak akissarput? Naak atorfinnut Kalaallinik inuttalerneqartariaqartunut inuttassagut piareersimasut? Naak pisuussutsit uumaatsut nalilissuit? Naak aalisagarpassuit nungussaanngitsut akisoorsuit nunanit allanit piumaneqaqisut?

Inuiannguit Kalaallit nammineersinnaanissaat pilluangaaritsi.

Kalaallit inuiaqatigiinni ineriartornermit qimataasut qanoq iliorneqarnagit eqqarsaatigalugilli allorianeq atorluarsitsiuk, inuiassuit nukittuut tassaapput inuiaqatigiit ataatsimut siuarsaanermut, inuttalik tamaasa eqqarsaatigalugit atorluarlugillu ingerlatsisut, pisoorsuit kisimik eqqarsaatigineqarnatik, inuiannit inuttassaut tamarmik eqqarsaatigineqarlutik isumassorneqarlutillu ingiaqataasut.

Ukiunimi "inuk naallugu qulillu" nammineersornerulluni oqaluussaanerup takutitai "tapissuutit" naalagaaffimmit Danmark-imit ikiorsiinneqartuarsimasut "knavii aarbits illuarniarsaringaluarnerup" aqqani amingartoorutaqartuarneq takutitsiinarpoq nunarput nammineq pissaritissusiik peqalinngikkuni amingartoorsuit inuuniarnerullu "nunap nammineernera" taallattaginnarlugu oqimaattorujussuanngornissaa takorloorneqarsinnaasoq. Tassaavorlu nunaqarfiulluni ingerlatsiniaqataallunilu takorloorumaatsoq "sinnattuptuttut" ersinarfiusut uteqqiassinnaasoq peersitassaajunnaarfiusut.

Inuiannguit Kalaallit nammineersinnaanissaat pilluaritsi ersissaarsimasut ilaaniannginlanga!

Kisiannilluna innuttaqataasutut inuunerullu atungassarititaanik aqqusaarinnissimasut ilaanut nammineersinnaanissamillu angeqataasut ilaattut eqqarsaatissaminnginnguamik tunnissersuttut ilaattut manna periarfissaritissaaq atorlugu saqqummiukkusuutakka ilanngukkusunneqassappata pilluaqqusinera.

Ukiormanna inuiannut Kalaallit sumut ukiuuvoq puiunaatsussaq, soorlumi aamma uagutsinnut 1959-imi inuunikuunut taamaattussaq nammineersinnaanissamut akunnaatsut ilinerput eqqorlugu, soorlutu aamma nammineersornerulernerup ukiunik 30-liinera nallertorlu nammineersinnaaniartugut.

Inuiannguit Kalaallit nammineersinnaanissaat pilluangaaritsi.

1959-eq Upernavik

1959-eq Upernavik

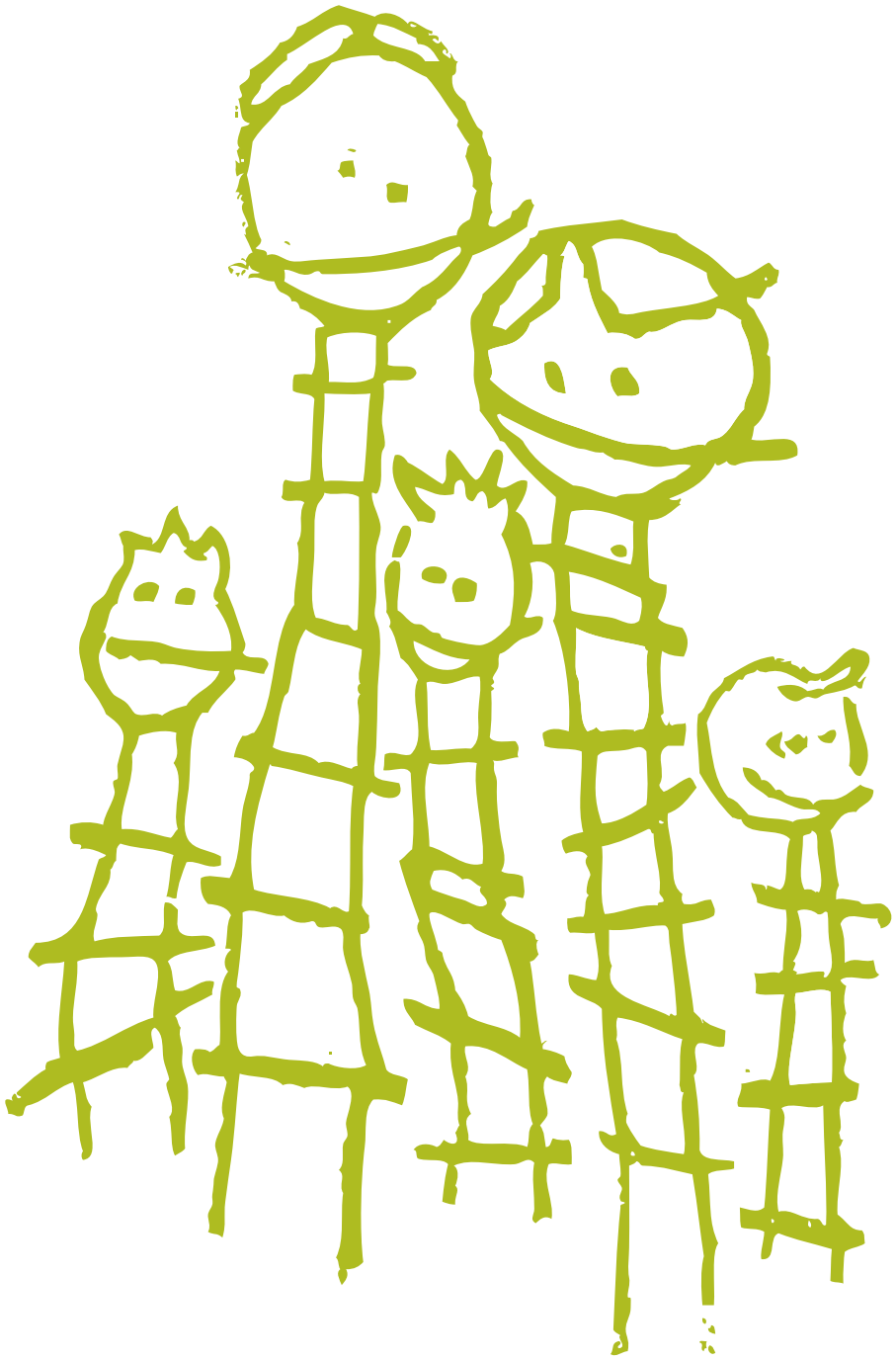

Aslak Matzfeldt